

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Διπλωματική Εργασία

Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ Η.Π.Α ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ
ΠΟΛΕΜΟ, ΤΟ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ ΤΗΣ 11^{ΗΣ}
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΤΟΥ 2001 ΚΑΙ Η AL QAEDA

ΑΣΠΑΣΙΑ Β. ΤΖΙΓΚΟΥ

Πειραιάς, 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ :

1.ΚΙΝΗΤΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ **1**

2.ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ **1**

3.ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ **2**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 :ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ **5**

1.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ **5**

1.2 Ο ΚΕΝΝΕΘΗ WALTZ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ **6**

1.3 ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ **7**

1.4 ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ ,ΜΟΝΟΠΟΛΙΚΟ Η ΠΟΛΥΠΟΛΙΚΟ; **7**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 :Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ – 11.09.2001 **10**

2.1 Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ **11**

2.2 ΤΑ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΚΙΑΓΡΑΦΟΥΝ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ 12

2.3 ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΣΑΝ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ Η.Π.Α -11.09.2001 13

2.3.1 Η ΟΥΪΛΣΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ 14

2.3.2 Η ΧΑΜΙΛΤΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ 15

2.3.3 Η ΤΖΑΚΣΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ 16

2.3.4 Η ΤΖΕΦΕΡΣΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ 18

2.3.5 ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΩΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ 19

2.4 Η ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΗΠΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΨΥΧΡΟΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΠΟΧΗ – 11.09.2001 20

2.5 ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ 23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 :ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ Η.Π.Α ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΣΗ – 11.09.2001 29

3.1 ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ 29

3.2 ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ 30

3.3 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΗΠΑ- Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ; 31

3.4 ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΕΦΕΡΕ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΗΠΑ 33

3.5 ΠΩΣ ΟΦΕΙΛΕΙ Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ Η.Π.Α ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΙ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ. 35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 :Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ SAMUEL HUNTINGTON- ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ- ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΠΑΡΑ ΠΟΤΕ ΜΕ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ 11^{ΗΣ} ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 40

4.1 ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ HUNTINGTON. 40

**4.2 Η ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ HUNTINGTON ΜΕ ΤΟ
ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ ΤΗΣ 11^{ΗΣ} ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 42**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ, Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ, Ο ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η AL QAEDA 43

5.1 ΑΙΤΙΑ ΠΟΛΕΜΟΥ – ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ 43

5.2 ΠΟΙΑ Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΘΕΣΜΩΝ; 44

5.3 ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΣ- ΙΕΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ 45

5.4 Η AL ΚΑΙΝΤΑ ΣΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ 46

5.4. 1 ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΤΗΚΕ Η AL QAEDA 46

5.4.2 Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ 48

5.4.3 ΟΙ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ AL QAEDA 50

**5.4.4 AL QAEDA ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ, ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ 51**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 :Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΙΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ – AL QAEDA ΚΑΙ Ο ΑΜΥΝΤΙΚΟΣ ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ 58

**6.1 ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ-
ΑΜΥΝΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ 58**

6.1.1 ΑΜΥΝΤΙΚΟΣ ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 11^Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 62

6.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 11^Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, ΜΙΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ 63

6.2. 1 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΚΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΗΠΙΑΣ ΙΣΧΥΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 11^Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 64

6.3 ΑΝΤΙΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΠΡΙΝ ΤΗΝ 11^Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ – ROGUE STATES 66

6.4 ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΘΕΙ Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ 68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 :ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ 70

7.1 Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΩΣ ΟΠΛΟ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ 71

7.2 Ο ΤΡΟΠΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΜΕΤΑΔΙΔΟΝΤΑΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ – ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ 73

7.3 ΑΝΤΙΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ 75

7.4 ΑΝΤΙΔΥΤΙΚΟ –ΑΝΤΙΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΚΛΙΜΑ 77

ΕΠΙΛΟΓΟΣ :ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 79

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 82

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την επιτυχή διεκπεραίωση της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας, στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης των μεταπτυχιακών μου σπουδών στο τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους με υποστήριξαν.

Πρωτίστως θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα Καθηγητή κ. Παπασωτηρίου Χαράλαμπο, για τη συνεργασία, την πολύτιμη συμβολή και καθοδήγησή του στην ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας. Ευχαριστώ, επίσης θερμά, τον Καθηγητή Αθ. Πλατιά και την Καθηγήτρια Μ. Μπόση, μέλη της τριμελούς επιτροπής, για την αποδοχή τους να χαρίσουν την επιστημονική τους επάρκεια στην αξιολόγηση του όλου εγχειρήματος. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω και τον κ. Ι. Κωνσταντόπουλο για την καθοδήγησή του στη διπλωματική μου εργασία.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

**Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ Η.Π.Α ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ,
ΤΟ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ ΤΗΣ 11^{ΗΣ} ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΤΟΥ 2001
ΚΑΙ Η ΑΛ QAEDA**

ΑΣΠΑΣΙΑ Β. ΤΖΙΓΚΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σημαντικοί όροι : εξωτερική πολιτική ,αμυντικός ρεαλισμός, εθνικό συμφέρον, σκληρή και ήπια ισχύς, διεθνής τρομοκρατία ,ασύμμετρος πόλεμος, επαναστατικός και ιερός πόλεμος, φονταμενταλισμός.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου το άναρχο διεθνές σύστημα από διπολικό μετατράπηκε σε πολυπολικό με ηγεμονική δύναμη αυτή των ΗΠΑ. Η υπεροχή των ΗΠΑ τόσο και σκληρή όσο και ήπια ισχύ, οδήγησαν τις ίδιες ως τρόπο άσκησης της εξωτερικής πολιτικής τους να έχουν απλά την επιβολή της ισχύος τους. Στη νέα τάξη πραγμάτων , στη μεταψυχροπολεμική εποχή πια, οι ΗΠΑ προσπαθούν να διατηρήσουν τη δεσπίζουσα θέση τους στο διεθνές σύστημα. Κεντρίζοντας τους το ενδιαφέρον το βόρειο τμήμα της Ευρασίας και προσπαθώντας να επιβάλλουν το δικό τους σύστημα αξιών. Στη μεταψυχροπολεμική εποχή διεξάγουν πολέμους σε χώρες της Μέσης Ανατολής με στόχο τη διασφάλιση μαύρου χρυσού προς τη δύση. Καθώς και εκστρατείες εκδημοκρατισμού – ανθρωπιστικές επεμβάσεις στα βαλκάνια και τη νοτιοανατολική Ευρώπη.

Η πιο σημαντική πρόκληση για τις ΗΠΑ στο άναρχο παγκοσμιοποιημένο διεθνές σύστημα μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου ήταν το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001, που αφύπνισε την εξωτερική πολιτική της Αμερικής και απέδειξε στις ΗΠΑ ότι για να προχωρήσουν στον πόλεμο εναντίον της τρομοκρατίας καθώς και σε άλλους τομείς , χρειάζονται τη συνεργασία και άλλων κρατών. Αυτό το τρομοκρατικό χτύπημα συντελέστηκε από μία φονταμενταλιστική τρομοκρατική διεθνής ισλαμική οργάνωση, την Al Qaeda, και τον αρχηγό της Osama Bin Laden, όπου με αυτόν τον τρόπο εξέφρασαν τη δυσαρέσκεια τους στην εξάπλωση της αμερικανικής κουλτούρας και του δυτικού προτύπου. Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου χαρακτηρίστηκε από μια συνεργασία

σκληρής και ήπιας ισχύος , από συναίνεση σε αρχές και κανόνες που επέτρεψαν τη συνεργασία με άλλα κράτη , για τη δημιουργία πολιτικής σταθερότητας, οικονομικής ανάπτυξης και δημοκρατικών αρχών.

Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ όμως ενάντια στη τρομοκρατία, με τη δημιουργία αντιτρομοκρατικών νόμων, φάνηκε να καταπατά σημαντικά ανθρώπινα δικαιώματα και κεκτημένα χρόνων. Όλα όσα είχαν καταφέρει οι άνθρωποι να πετύχουν και να διασφαλίσουν ως ανθρώπινα δικαιώματα , φαίνεται σήμερα με το πρόσχημα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας να καταπατούνται.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.ΚΙΝΗΤΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το κίνητρο της έρευνας μου δεν ήταν άλλο από το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 στο κέντρο των ΗΠΑ. Η σύλληψη αυτού του 'τρέλου' σχεδίου από μια ισλαμική τρομοκρατική οργάνωση, από την άλλη άκρη της γης, με την παράλληλη ρίψη αεροπλάνων στους δίδυμους πύργους της Αμερικής, στο κέντρο της οικονομίας όλου του κόσμου και το θάνατο χιλιάδων αμερικανών πολιτών, φαντάζει σαν σενάριο από ταινία επιστημονικής φαντασίας. Κίνητρα μου λοιπόν ήταν να ανακαλύψω τον τρόπο με τον οποίο σχηματίστηκε και έδρασε αυτή η οργάνωση ,γιατί αντιτίθεται στην αμερικανική κουλτούρα και την εξάπλωση της παγκοσμιοποίησης, καθώς και το πώς οι ΗΠΑ αποφάσισαν να αντιμετωπίσουν με την εξωτερική τους πολιτική μια τέτοιου είδους νέα απειλή για τις ίδιες αλλά και για το άναρχο διεθνές σύστημα, το πώς θα εξασφάλιζαν τη διασφάλιση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

2.ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου, και πιο συγκεκριμένα η σημαντικότερη πρόκληση για τις ΗΠΑ τη μεταψυχροπολεμική εποχή. Αυτή φαίνεται να αφύπνισε την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ και δεν ήταν άλλη ,από το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 , που συντελέστηκε στη καρδιά των ΗΠΑ, από τη φονταμενταλιστική φανατική ισλαμική διεθνή τρομοκρατική οργάνωση Al Qaeda. Στόχοι της εργασίας μου είναι η διεθνολογική καθώς και κοινωνιολογική παρουσίαση και ανάλυση των γεγονότων . Η ταυτόχρονη παρουσίαση των διεθνολογικών θεωριών και η εξήγηση τους από τα γεγονότα καθώς και μια παράθεση κοινωνιολογικής κριτικής επί αυτών.

Στόχος της εργασίας μου, από διεθνολογικής σκοπιάς, είναι ο αναγνώστης να κατανοήσει τις διεθνολογικές θεωρίες και έτσι τη δράση και το σχεδιασμό της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, ιδίως μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001.

Επίσης από κοινωνιολογικής πλευράς, με ενδιαφέρει η κατανόηση της φύσης και της δομής μιας φονταμενταλιστικής οργάνωσης όπως η Al Qaeda, το πώς και γιατί έδρασε. Καθώς και η κοινωνιολογική κριτική επί των πράξεων της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, όπως τη προπαγάνδα και την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

3.ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα εργασία δομείται ακολούθως :

Αρχικά ,στο **πρώτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται μία επισκόπηση του διεθνούς συστήματος μετά το ψυχρό πόλεμο. Παρουσιάζεται, το πώς διαμορφώθηκε το άναρχο διεθνές σύστημα μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου, με την κατανομή της ισχύος, καθώς και οι δρώντες του διεθνούς συστήματος, με σκοπό την μετέπειτα κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι ΗΠΑ ασκούν την εξωτερική τους πολιτική σε αυτό το διεθνές σύστημα. Το άναρχο διεθνές σύστημα λοιπόν μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου από διπολικό μετατράπηκε σε ένα ηγεμονικό πολυπολικό σύστημα, όπου φυσικά ηγεμονική δύναμη είναι οι ΗΠΑ. Η ηγεμονία τους αυτή οφείλεται στην υπεροχή τους έναντι των άλλων κρατών τόσο σε σκληρή όσο και ήπια ισχύ.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** γίνεται μια επισκόπηση της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ μετά το ψυχρό πόλεμο. Παρουσιάζονται οι στρατηγικές και ο τρόπος άσκησης της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ στο άναρχο διεθνές σύστημα ως απόρροια της μεγάλης δύναμης τους, καθώς και της ανάγκης τους να διατηρήσουν αυτή τη δεσπόζουσα θέση τους. Το κεφάλαιο κάνει ένα διαχωρισμό στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ πριν και μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001, καθώς αυτό φαίνεται πως αφύπνισε την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Γίνεται λοιπόν περιληπτική αναφορά σε στρατηγικές όπως ο επιλεκτικός παρεμβατισμός , και η διατήρηση και σύναψη συμμαχιών, πριν το τρομοκρατικό χτύπημα της 11-09-2001. Επίσης παρουσιάζονται τα ιδεολογικά ρεύματα που σκιαγραφούν την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ , δηλαδή ο απομονωτισμός και ο παρεμβατισμός.

Εκτός όμως από τους λόγους που ο ρεαλισμός επιτάσσει ότι επηρεάζουν τον σχεδιασμό της εξωτερικής πολιτικής μιας χώρας δηλαδή οι εξωτερικοί κίνδυνοι και οι απειλές στο άναρχο διεθνές σύστημα, στην περίπτωση των ΗΠΑ , λόγω της τεράστιας δύναμης και υπεροχής τους έναντι των υπολοίπων κρατών, φαίνεται πως και παραδόσεις εσωτερικής πολιτικής επηρεάζουν το σχεδιασμό της εξωτερικής πολιτικής της χώρας. Στο ίδιο κεφάλαιο λοιπόν παρουσιάζονται και οι 4 παραδόσεις που επηρέασαν και συνεχίζουν να επηρεάζουν την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ, καθώς και πως την επηρέασαν στην περίοδο μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου.

Έπειτα παρουσιάζεται η σημαντικότερη πρόκληση της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου, δηλαδή η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11.09.2001. Οι συμμαχίες που επιλέχθηκαν, η διεξαγωγή πολέμου, ο εκδημοκρατισμός, η άσκηση σκληρής και ήπιας ισχύος καθώς και οι τρόποι που αυτά συντελέστηκαν.

Στο τέλος του κεφαλαίου παρουσιάζεται το μέλλον της εξωτερική πολιτικής και διπλωματίας των ΗΠΑ , μέσω της παγκοσμιοποίησης και της άσκησης της ήπιας ισχύος.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** γίνεται μια πιο ειδική αναφορά στην παγκοσμιοποίηση , το πώς αυτή επηρεάζει και διαμορφώνει την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ καθώς και τις νέες προκλήσεις που αυτή επέφερε για την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Συγκεκριμένα, αρχικά παρουσιάζεται η παγκοσμιοποίηση και οι διαστάσεις τις, έπειτα προσπαθώ να αποσαφηνίσω το αν η παγκοσμιοποίηση είναι αμερικανοποίηση , όπως πολλοί πιστεύουν. Ακολούθως προβάλλονται τα σημαντικότερα προβλήματα της παγκοσμιοποίησης και αυτά που η ίδια επέφερε, με σημαντικότερο πρόβλημα τις διεθνείς τρομοκρατικές παγκοσμιοποιημένες οργανώσεις, όπως η Al Qaeda. Τέλος παρουσιάζεται το πως οι ΗΠΑ οφείλουν να αντιμετωπίσουν με την εξωτερική τους πολιτική αυτά τα προβλήματα στο παγκοσμιοποιημένο άναρχο διεθνές σύστημα.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** γίνεται μια σύντομη αναφορά στη θεωρία του Huntington για τη σύγκρουση των πολιτισμών. Καθώς η θεωρία του φάνηκε να επαληθεύεται και να είναι επίκαιρη παρά ποτέ με τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001, αφού η θεωρία του τονίζε την αντίδραση λαών με έντονες θρησκευτικές και πολιτισμικές διαφορές από αυτές της Δύσης στην παγκοσμιοποίηση και την εξάπλωση των Αμερικανικών ιδεών.

Στο **πέμπτο κεφάλαιο** γίνεται αναφορά στη διεθνή τρομοκρατία και τη θέση της στο διεθνές σύστημα. Παρουσιάζονται επίσης ο επαναστατικός πόλεμος και η τρομοκρατική οργάνωση Al Qaeda. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζεται η διεθνής τρομοκρατία ως μια ανωμαλία του διεθνούς συστήματος, ως ένα αίτιο πολέμου. Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 θεωρήθηκε έγκλημα , και ως τέτοιο αντιμετωπίστηκε. Στο ίδιο κεφάλαιο λοιπόν προβάλλεται η στάση των διεθνών θεσμών όταν οι ΗΠΑ απάντησαν με πόλεμο στις χώρες της Μέσης Ανατολής που φαίνεται ότι υπέθαλπαν τη φερόμενη τρομοκρατική οργάνωση. Έπειτα παρουσιάζεται ο επαναστατικός ιερός πόλεμος, δηλαδή ο πόλεμος που διεξάγουν οι τρομοκρατικές ισλαμικές φοντομανταλιστικές οργανώσεις όπως η Al Qaeda.

Συνεχίζοντας στο ίδιο κλίμα των διεθνών τρομοκρατικών οργανώσεων , μετέπειτα , στο ίδιο κεφάλαιο γίνεται μια εκτενής κοινωνιολογική παρουσίαση της τρομοκρατικής φονταμενταλιστικής διεθνής οργάνωσης Al Qaeda. Το πώς δημιουργήθηκε, ποια η δομή και η ιδεολογία της οργάνωσης, ποιες οι επιθέσεις τις, με κυριότερη αυτή της 11-09-2001 στο κέντρο των ΗΠΑ. Τέλος παρουσιάζεται το πώς η Al Qaeda χρησιμοποιεί και μπορεί και προσαρμόζεται στη τεχνολογία και το παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, και το πώς θα λειτουργήσουν τέτοιου είδους οργανώσεις γενικά στο μέλλον.

Στο **έκτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται μια αναλυτικότερη επισκόπηση της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001, και η προσπάθεια τους για την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας, και ειδικότερα της οργάνωσης Al Qaeda. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάστηκαν οι συμμαχίες που επιλέχθηκαν, η διεξαγωγή πολέμου, ο εκδημοκρατισμός, η άσκηση σκληρής και ήπιας ισχύος καθώς και οι τρόποι που αυτά συντελέστηκαν. Στο έκτο κεφάλαιο λοιπόν γίνεται μια πιο αναλυτική παρουσίαση όλων αυτών, καθώς και του τρόπου με τον οποίο έδρασαν οι ΗΠΑ. Παρουσιάζονται περιληπτικά οι νόμοι που τέθηκαν σε ισχύ για την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας, σε ΗΠΑ, αλλά και διεθνώς, οι επιθέσεις που συντελέστηκαν σε χώρες της Μέσης Ανατολή και τα μέτρα που πάρθηκαν στο εσωτερικό των ΗΠΑ.

Γίνεται ακόμη αναφορά σε αντιτρομοκρατικούς νόμους που ίσχυαν και πριν την 11^η Σεπτεμβρίου του 2001, καθώς και στη περιβόητη λίστα των Rogue States (κρατών – τρομοκρατών) που διαθέτουν οι ΗΠΑ στην ατζέντα της εξωτερικής τους πολιτικής. Τέλος παρουσιάζεται το πώς θα πρέπει οι ΗΠΑ να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο της διεθνούς τρομοκρατίας.

Αφού στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια εκτενής αναφορά στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, θεωρήθηκε αναγκαία και η θεωρητική διασαφήνιση των πράξεών τους. Στην αρχή του κεφαλαίου αυτού λοιπόν, γίνεται μια περιληπτική ανασκόπηση του ρεαλισμού, του αμυντικού και του επιθετικού, έπειτα κατά τη γνώμη μου και σύμφωνα με τα γεγονότα που ακολούθησαν την 11^η Σεπτεμβρίου του 2001, ο αμυντικός ρεαλισμός είναι αυτός που φαίνεται να σκιαγραφείται μέσα από τις πράξεις των ΗΠΑ στο άναρχο διεθνές σύστημα.

Στο τελευταίο **έβδομο κεφάλαιο** γίνεται μια κοινωνιολογική ανάλυση και κριτική στην επιλογή της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001. Δηλαδή το πώς η τρομοκρατία μπορεί να γίνει όπλο στα χέρια των ισχυρών. Μια άλλη όψη του νομίσματος λοιπόν είναι και ότι η τρομοκρατία και η καταπολέμηση της αποτελούν ένα μέσο διατήρησης και αύξησης της δύναμης των ΗΠΑ διεθνώς. Παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάστηκαν τα γεγονότα, και η για πολλούς προπαγάνδα που συντελέστηκε από τις ΗΠΑ επί του θέματος. Ο φόβος που προκλήθηκε στο κοινό, και ο επηρεασμός της κοινής γνώμης μέσω των ΜΜΕ. Παρουσιάζεται επίσης η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μέσω του πολέμου στις χώρες της Μέσης Ανατολής και μέσω των αντιτρομοκρατικών νόμων. Τέλος γίνεται αναφορά στο αντιδυτικό αντιαμερικανικό κλίμα που ακολουθήθηκε από την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11-09-2001, και που δημιουργήθηκε σε Ελλάδα και Ευρώπη και όχι μόνο, εξαιτίας των πράξεων των ΗΠΑ για την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ

Πως διαμορφώνεται το άναρχο διεθνές σύστημα μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου; Μετά λοιπόν τη λήξη του ψυχρού πολέμου οι ΗΠΑ θεωρούνται ότι κατέχουν τη δεσπόζουσα θέση στο άναρχο διεθνές πολυπολικό πλέον σύστημα. Έχει να αντιμετωπίσει ένα νέο σύστημα , ένα νέο παίγνιο. Σε αντίθεση με το κλασσικό σύστημα ισορροπίας ισχύος και το παίγνιο μηδενικού αθροίσματος κατά τη περίοδο του ψυχρού πολέμου , οι ΗΠΑ αντιμετωπίζουν μια νέα πραγματικότητα που χαρακτηρίζεται από «κατακερματισμό εθνικών οντοτήτων και ολοένα αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση» (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000). Το νέο αυτό παίγνιο όπου το εθνικό συμφέρον*i* επικρατεί έναντι του διεθνούς δικαίου και τα κράτη ανταγωνίζονται περισσότερο από όσο συνεργάζονται, με μεγάλες δυνάμεις, τη Ρωσία , τη Κίνα , την Ε.Ε ,την Ιαπωνία και αναμφισβήτητα τις ΗΠΑ., θεωρείται ένα παίγνιο θετικού αθροίσματος*iii*.

Οι ΗΠΑ μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου βρίσκονταν στη θέση όπου μπορούσαν να διαμορφώσουν ένα νέο διεθνές σύστημα σύμφωνα με τις δικές τους αξίες και συμφέροντα. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000) Το διεθνές σύστημα μετά το ψυχρό πόλεμο είναι ένα ηγεμονικό πολυπολικό σύστημα.

1.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ

Από τι αποτελείται το διεθνές σύστημα; Τι το επηρεάζει; Για να εξηγήσουμε τα διεθνή φαινόμενα και γεγονότα καθώς και για να τα προβλέψουμε, αρκεί να κατανοήσουμε τη φύση και τη λειτουργία του διεθνούς συστήματος.

Αρχικά από τι αποτελείται; Αποτελείται από διάφορους δρώντες με κύριους παίκτες τα κράτη , όπου αποτελούν τις πλέον σημαντικές ομάδες του διεθνούς συστήματος. Υπάρχουν και άλλες μονάδες στο διεθνές σύστημα που επηρεάζουν το διεθνές σύστημα και τη λειτουργία του, όπως οι παγκόσμιοι οργανισμοί (π.χ. οργανισμός ηνωμένων εθνών ΟΗΕ) , οι περιφερειακοί οργανισμοί (π.χ. Ε.Ε και ΝΑΤΟ), διακυβερνητικοί οργανισμοί και οικονομικοί οργανισμοί όπως το ΔΝΤ ,η Παγκόσμια Τράπεζα και φυσικά οι πολυεθνικές επιχειρήσεις. Όλοι αυτοί οι δρώντες είναι που επηρεάζουν τις οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτικές διακρατικές σχέσεις και έτσι τη λειτουργία του διεθνούς συστήματος. Από αυτούς τους δρώντες απορρέουν η κατανομή της ισχύος στο διεθνές σύστημα. Στρατιωτική ισχύς, βιομηχανική παραγωγή, πλουτοπαραγωγικοί πόροι, τεχνολογία, πληθυσμός, είναι άνισα διαμοιρασμένα στα διάφορα κράτη του συστήματος, στους διάφορους πόλους του διεθνούς συστήματος. Θεωρούνται μονάδες που χρήζουν μεγάλης επιρροής του συστήματος. Ο αριθμός των πόλων που υφίστανται στο διεθνές σύστημα είναι που χαρακτηρίζει τη φύση του συστήματος – πολυπολικό- διπολικό – μονοπολικό. Στις μέρες μας το διεθνές σύστημα

είναι πολυπολικό, μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου ,όπου το σύστημα ήταν διπολικό. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

1.2 Ο KENNETH WALTZ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο Kenneth Waltz προσεγγίζει το διεθνές σύστημα εστιάζοντας σε τρία βασικά σημεία. 1ον τις αρχές της διάρθρωσης (ordering principles) του συστήματος, 2ον το χαρακτήρα των μονάδων (character of the units) και 3ον την κατανομή της ισχύος (distribution of capabilities). (WALTZ, 2010).

Για τη διάρθρωση του διεθνούς συστήματος εστιάζει στη διάταξη των κρατών μέσα σε αυτό. Συγκρίνει το εσωτερικό πολιτικό σύστημα με το εξωτερικό και το διεθνές πολιτικό. Οι δομές των κρατών στο εσωτερικό είναι ιεραρχικές και στο διεθνές σύστημα άναρχες. Το διεθνές σύστημα λοιπόν θεωρείται άναρχο, καθώς χαρακτηρίζεται από απουσία κεντρικής εξουσίας σε αντίθεση με το εσωτερικό των κρατών. «Το διεθνές σύστημα είναι αποκεντρωμένο και άναρχο και η διεθνής πολιτική είναι πολιτική εν απουσία κυβέρνησης» (WALTZ, 2010). Η απόρροια συγκεκριμένης ισχύος είναι που δίνει σε κάποια κράτη το ρόλο του εκάστοτε προστάτη ή ηγεμόνα. Το περιβάλλον στο διεθνές σύστημα είναι ένα περιβάλλον αυτοβοήθειας 'self help' in καθώς δεν παρέχεται καμία προστασία στα κράτη, σε αντίθεση με τις επιχειρήσεις όπου χρήζουν προστασίας μέσω μονοπωλιακών νόμων , ασφαλιστικών δικλίδων κτλ. Για τους ρεαλιστές λοιπόν «ο θεός βοηθάει αυτούς που βοηθούν τον εαυτό τους» (WALTZ, 2010) . Εν κατακλείδι τα κράτη ενδιαφέρονται για την επιβίωση τους και την ασφάλεια τους στο άναρχο διεθνές σύστημα – το εθνικό συμφέρον.

Το δεύτερο στοιχείο που αναγνωρίζει ο Waltz για να προσεγγίσει το διεθνές σύστημα είναι ο χαρακτήρας των μονάδων του συστήματος. Χωρίς να αγνοεί τους υπόλοιπους δρώντες του διεθνούς συστήματος υποστηρίζει ότι οι πιο σημαντικοί είναι τα κράτη. Τονίζει πως οι σχέσεις μεταξύ των κρατών είναι αυτές που διαμορφώνουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινούνται και οι υπόλοιποι δρώντες του διεθνούς συστήματος . Τα κράτη διαφέρουν ως προς τον τρόπο που κινούνται στο διεθνές σύστημα , τα μέσα που χρησιμοποιούν για να επιτελέσουν τις λειτουργίες τους, αλλά και το είδος της ισχύος που κατέχουν. Η ισχύς για τον Waltz ,η κατανομή της και η χρησιμότητα της, είναι που καθορίζουν τη θέση του κράτους στο διεθνές σύστημα. (WALTZ, 2010). Η ισχύς, όπως τόνισε και ο Θουκυδίδης ,και η κατανομή της είναι που χαρακτηρίζει τη φύση του συστήματος (μονοπολικό , διπολικό, πολυπολικό). (ΠΛΑΤΙΑΣ, 2000)

Το διεθνές σύστημα χαρακτηρίστηκε ως πολυπολικό , διπολικό η μονοπολικό στο πέρας των αιώνων. Κυρίως χαρακτηρίζονταν ως πολυπολικό , καθώς η ισχύς μοιράζονταν σε πολλά κράτη, με εξαίρεση την περίοδο του ψυχρού πολέμου όπου το σύστημα ήταν καθαρά διπολικό και μάλιστα μηδενικού αθροίσματος (ως παίγνιο). Από τις στάχτες του Β. Παγκοσμίου πολέμου λοιπόν, αναδείχθηκαν δύο μεγάλες δυνάμεις ΗΠΑ – ΕΣΣΔ, οι οποίες θεωρούνταν ως κράτη ηγέτες, προστάτες και ελεγκτές του διεθνούς συστήματος. Την εποχή του ψυχρού πολέμου υπερείχαν σε στρατιωτική, οικονομική, και βιομηχανική ισχύ από τα υπόλοιπα κράτη. Κύριο χαρακτηριστικό που εξασφάλιζε την συντριπτική υπεροχή των δύο κρατών εκείνη την εποχή, ήταν η κατοχή

πυρηνικών όπλων και πυρηνικής τεχνολογίας. Η κατοχή αυτής της ύψιστης στρατιωτικής ισχύος είχε και έχει την αποτρεπτική ικανότητα του πολέμου, καθώς προσδίδει προστασία του κράτους από τις απειλές και στρατιωτικές προκλήσεις από άλλα κράτη. Μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου και της πτώση της ΕΣΣΔ το 1989, το διεθνές σύστημα ξαναέγινε σιγά σιγά πολυπολικό. Αρχικά η πτώση της ΕΣΣΔ δημιούργησε ένα κενό ισχύος όπου ανέδειξε τις ΗΠΑ ως μοναδική υπεδύναμη. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

1.3 ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ

Μετά την πτώση της ΕΣΣΔ αναδείχθηκαν σιγά σιγά πέντε μεγάλες δυνάμεις. Η Ευρώπη/ Γερμανία, η Ιαπωνία, η Κίνα, η Ρωσία και φυσικά οι ΗΠΑ. Με μεγαλύτερη δύναμη φυσικά τις ΗΠΑ, αλλά και άλλες δυνάμεις που έχουν τη δυνατότητα να προβάλλουν τα συμφέροντα τους και την ισχύ τους σε περιφερειακά υποσυστήματα, όπως η Ρωσία στην Ευρασία, η Γερμανία στην Ευρώπη, η Κίνα στην Ασία κλπ. Υπάρχουν και δευτερεύοντα περιφερειακά τμήματα όπου πάλι διακυβεύονται συμφέροντα σε τοπικό επίπεδο και υπάρχουν δυνάμεις οι οποίες λειτουργούν ως 'γεωπολιτικοί τοποτηρητές της υπερδύναμης' λειτουργώντας ως ισορροπιστές των μεγάλων δυνάμεων, όπως η Μ. Βρετανία σε σχέση με τον γαλλογερμανικό άξονα. (ΠΛΑΤΙΑΣ, 2000)

1.4 ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ ,ΜΟΝΟΠΟΛΙΚΟ Η ΠΟΛΥΠΟΛΙΚΟ;

Οι ΗΠΑ θεωρούνται η κυρίαρχη δύναμη στο διεθνές σύστημα. Υπερέχουν σε όλους τους τομείς, τόσο και σκληρή όσο και ήπια ισχύ. Ελέγχουν το παγκόσμιο εμπόριο και τις επικοινωνίες. Η οικονομία τους είναι η πιο ισχυρή, η πιο επιτυχημένη, ενώ ταυτόχρονα υπερέχουν και σε στρατιωτική δύναμη. «Το διεθνές σύστημα δεν δομείται πάνω σε μία ισορροπία δυνάμεων, αλλά γύρω από την αμερικανική ηγεμονία. Πολλοί πιστεύουν ότι η παγκοσμιοποίηση είναι ένα προσωπείο αμερικανικού ιμπεριαλισμού. Ακόμη και ο τρόπος ζωής, τα προϊόντα μαζικής κουλτούρας που κατακλύζουν τον κόσμο διαμορφώνουν απόψεις και γοητεύουν ακόμη και εχθρούς». (NYE JR, 2002)

Πολλοί λοιπόν ισχυρίζονται ότι το διεθνές σύστημα είναι μονοπολικό με τη δεσπόζουσα θέση, αυτή των ΗΠΑ, όπου μέσω της παγκοσμιοποίησης και με γνώμονα την επικράτηση της παγκόσμιας δημοκρατίας επιβάλλει ανά τον κόσμο το δικό της πολιτικό και πολιτισμικό μοντέλο, καθώς υπερισχύει οικονομικά και στρατιωτικά. Η παγκοσμιοποίηση σύμφωνα με τον Waltz λειτουργεί ιστορικά μέσα από ένα σύνολο κανόνων και θεσμών οι οποίοι διαμορφώνονται από μία μεγάλη δύναμη. Έτσι στις μέρες μας οι ΗΠΑ αδιαμφισβήτητα θεωρείται ότι βρίσκονται σε προνομιακή θέση, καθώς είναι οι μόνες που μπορούν και έχουν τη δυνατότητα ουσιαστικής διαρθρωτικής παρέμβασης σε οικονομικές κρίσεις, παράδειγμα μέσω του ΔΝΤ. Οι ΗΠΑ επίσης

δαπανούν τα περισσότερα χρήματα για τη στρατιωτική τους ισχύ και έτσι δίκαια θεωρούνται η μεγαλύτερη στρατιωτική δύναμη. Είναι μια δύναμη που μπορεί να οργανώσει και να ηγηθεί μιας στρατιωτικής επιχείρησης (π.χ. Κοσσυφοπέδιο). Μεταψυχροπολεμικά, οι ΗΠΑ ως αδιαφιλονίκητα η μεγαλύτερη δύναμη σε όλους τους τομείς σκληρής και ήπιας ισχύος στο άναρχο διεθνές σύστημα, αποτελούν και τον ηγεμονικό σταθεροποιητή της παγκοσμιοποίησης επιβάλλοντας τους δικούς τους διεθνείς θεσμούς και κανόνες. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

Στις μέρες μας, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, οι ΗΠΑ έχουν τις μεγαλύτερες αμυντικές δαπάνες, Τους αναλογεί το μεγαλύτερο επίπεδο της οικονομίας και παγκόσμιας παραγωγής. Είναι έδρα των περισσότερων εταιριών στον κόσμο. Είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις. Κατέχει το μεγαλύτερο ηλεκτρονικό εμπόριο. Εξάγει κινηματογραφικές ταινίες και τηλεοπτικά προγράμματα. Προσελκύει τους περισσότερους φοιτητές από άλλες χώρες του κόσμου. «Οι ΗΠΑ είναι το δεσπόζον οικονομικό μοντέλο για τον υπόλοιπο κόσμο καθώς και για το μεγαλύτερο μέρος του αναπτυσσόμενου» (NYE JR, 2002). Στις μέρες μας λοιπόν η παγκοσμιοποίηση είναι 'αμερικανοκεντρική' καθώς το σημαντικότερο τμήμα της πληροφορίας της επανάστασης προέρχεται από την ίδια. (NYE JR, 2002). Έτσι ο σύστημα λοιπόν τείνει προς το μονοπολικό, αλλά ταυτόχρονα αποφεύγει να χαρακτηριστεί ως τέτοιο. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ⁱ ΠΑΙΓΝΙΟ ΜΗΔΕΝΙΚΟΥ ΑΘΡΟΙΣΜΑΤΟΣ- Η ΘΕΩΡΙΑ ΠΑΙΓΝΙΩΝ

Η θεωρία παιγνίων έγκειται στις θεωρίες λήψης αποφάσεων. Με την έννοια της λήψης αποφάσεων εννοούμε το αποτέλεσμα των διεργασιών του πολιτικού συστήματος με σκοπό την κατανομή και διανομή αγαθών και υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο. Ουσιαστικά έχουμε ένα σύστημα το οποίο δέχεται πληροφορίες – εισροή, τις επεξεργάζεται και τις αξιολογεί- επεξεργασία, και τέλος παίρνει μια απόφαση- εκροή . Δηλαδή έχουμε εισροή πληροφοριών στο σύστημα ,επεξεργασία και εκροή αποφάσεων (black box).

Μια ορθολογική θεωρία λήψης αποφάσεων αποτελεί και η θεωρία παιγνίων .Όπου για να λειτουργήσει προϋποθέεται οι λήπτες της απόφασης να είναι ορθολογικοί. Τα παίγνια λοιπόν είναι μαθηματικές κατασκευές που περιγράφουν τις συμπεριφορές του πολιτικού γίνεσθαι. Στις μαθηματικές αυτές κατασκευές έχουμε δύο παίκτες- ορθολογικούς, και συνήθως εμφανίζεται να έχουν δύο επιλογές με δεδομένα κέρδη ή συνέπειες αναλόγως των επιλογών τους. Μέσω λοιπόν της θεωρίας παιγνίων οι ορθολογικοί παίκτες προσπαθούν να υπολογίσουν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των πράξεων τους και αναλόγως να πάρουν τη καλύτερη δυνατή απόφαση.

Κατά τη περίοδο του ψυχρού πολέμου η συμπεριφορά των μεγάλων δυνάμεων ΗΠΑ και ΕΣΣΔ στο διεθνές σύστημα διέπονταν από ένα παίγνιο μηδενικού αθροίσματος, καθώς ότι έχανε η μία μεγάλη δύναμη το έπαιρνε η άλλη. Το παίγνιο μηδενικού αθροίσματος είναι ένα πρότυπο ανταγωνισμού στο οποίο ο ένας παίκτης κερδίζει αυτό ακριβώς που χάνει ο άλλος. (ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ, 2004)

ⁱⁱ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Ως ενικό συμφέρον στο ρεαλισμό εννοούμε την ασφάλεια του κράτους , την επιβίωση του στο άναρχο διεθνές σύστημα. (ΠΛΑΤΙΑΣ, 1995)

ⁱⁱⁱ ΠΑΙΓΝΙΟ ΜΗ ΜΗΔΕΝΙΚΟΥ ΑΘΡΟΙΣΜΑΤΟΣ

Το νέο παίγνιο που διέπει αυτή τη στιγμή τη συμπεριφορά των μεγάλων δυνάμεων στο άναρχο διεθνές σύστημα είναι ένα παίγνιο μη μηδενικού αθροίσματος καθώς έχουμε πολλούς παίκτες και πρωτεύον ζήτημα είναι το εθνικό συμφέρον. Ένα παίγνιο μη μηδενικού αθροίσματος αποτελεί το παίγνιο των φυλακισμένων όπου πρόκειται για ένα δίλημμα κοινών συμπεριφορών και περιορισμένης συνεργασίας. Εμφανίζει και περιγράφει τα προβλήματα συνεργασίας σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι δύο πλευρές κινούνται ανταγωνιστικά και στερούνται πληροφοριών. (ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ, 2004)

^{iv} SELF HELP

Το συμφέρον της επιβίωσης. Στο άναρχο διεθνές σύστημα τα κράτη πρέπει πρώτα από όλα να μεριμνούν για την αυτοπροστασία τους. Το διεθνές σύστημα 'τιμωρεί τα κράτη που δεν μεριμνούν για την προστασία τους .' (ΠΛΑΤΙΑΣ, 2000)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ – 11.09.2001

Μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου οι ΗΠΑ αναδείχθηκαν ως η μοναδική υπερδύναμη στο άναρχο διεθνές σύστημα. Η θέση της στο μεταψυχροπολεμικό διεθνές σύστημα θεωρείται δεσπόμενη και ο ρόλος της για τη διαμόρφωση του διεθνούς συστήματος θεωρείται κυρίαρχος.

Έπειτα από την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, στο τέλος της δεκαετίας του 80', οι ΗΠΑ έδειξαν να υπερέχουν σε όλους τους τομείς και να έχουν την ικανότητα να επιβάλλουν και να προωθούν τα συμφέροντά τους σε όλο το πλανήτη. Το πολιτικό τους σύστημα είναι σταθερό, η οικονομία τους είναι ισχυρή, ηγούνται των συμμαχιών, η στρατιωτική τους δύναμη θεωρείται η ισχυρότερη καθώς και η διευθέτηση των μεγάλων διεθνών κρίσεων και προβλημάτων υλοποιείται με τη συγκατάθεση ή τη δράση και την πρωτοβουλία των ΗΠΑ.

Η οικονομία φαίνεται να υπερισχύει έναντι της γεωπολιτικής καθώς ο οικονομικός και εμπορικός ανταγωνισμός βρίσκονται στο επίκεντρο της εθνικής πολιτικής των ΗΠΑ. Επιλέγονται πολιτικές όπως ο επιλεκτικός παρεμβατισμός (selective engagement) για την προάσπιση ζωτικών συμφερόντων των ΗΠΑ, είτε μονομερώς, είτε πολυμερώς μέσω οργανισμών όπως το ΝΑΤΟ. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

Μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου λοιπόν η Αμερική βρέθηκε σε μια δεσπόμενη θέση στο διεθνές σύστημα όπου τίποτα και κανένα κράτος δεν μπορούσε να την απειλήσει. Υπερισχύοντας σε σκληρή και ήπια ισχύ, με στρατιωτική, οικονομική, και πολιτιστική επιρροή στο παγκοσμιοποιημένο πλέον διεθνές σύστημα. Σαν αποτέλεσμα η Αμερική περιόρισε την εξωτερική της πολιτική, και άρχισε να επικεντρώνει το ενδιαφέρον της σε εσωτερικά ζητήματα. Για παράδειγμα, έκλεισαν γραφεία της στο εξωτερικό με τηλεοπτικά δίκτυα και ταυτόχρονα μείωσαν τις εξωτερικές ειδήσεις στα δελτία τους, καθώς η Αμερική φαινόταν άτρωτη και ανίκητη. (NYE JR, 2003)

Αυτή ήταν η πορεία της στρατηγικής των ΗΠΑ μέχρι και το 2000. Όλα αυτά όμως άλλαξαν μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001. Η τρομοκρατική επίθεση ήταν ένα επακόλουθο, ένα σύμπτωμα των βαθύτερων αλλαγών που συνέβησαν στον κόσμο. Δηλαδή η τεχνολογική επανάσταση, η παγκοσμιοποίηση της πληροφορίας, η ιδιωτικοποίηση και η παγκοσμιοποίηση γενικότερα σε όλους τους τομείς (π.χ. οικονομία, βιομηχανία, κοινωνία κλπ.). Όλα αυτά αφείρεσαν τη δύναμη από τις κυβερνήσεις και όπλισαν ομάδες και άτομα ώστε να μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο στη διεθνή σκηνή και παγκόσμια πολιτική. (NYE JR, 2003)

Η πτώση της Σοβιετικής Ένωσης άνοιξε το δρόμο για τις Η.Π.Α να κυριεύσουν τον κόσμο. Μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου ακολούθησαν πόλεμοι στη Κορέα και το Βιετνάμ. Όλα αυτά τα μέτωπα αποκάλυψαν την ανωριμότητα και την ανασφάλεια της

Αμερικανικής Δύναμης. Μετά το 1991 η Αμερική ήταν η απόλυτη ηγεμονική δύναμη, όμως για να το διατηρήσει αυτό πρέπει να ξοδεύει πάρα πολλά για την κυριαρχία της, για την συντήρηση του στρατού της και του ναυτικού της. Η δύναμη της Αμερικής θα συνεχίσει να υπάρχει τον 21ο αιώνα γιατί πηγάζει από την οικονομική, τεχνολογική αλλά και πολιτιστική υπεροχή της. Όμως ψυχολογικά είναι μια ανασφαλής δύναμη λόγω του ότι είναι μια πολύ νέα κοινωνία. (FRIEDMAN, 2009)

2.1 Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ

Η αμερικανική εξωτερική πολιτική μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου, εστίασε στα εξής θέματα.

1ον Στην αποτροπή πυρηνικού πολέμου και τη μείωση της διασποράς πυρηνικών όπλων.

2ον Τη διατήρηση και αναπροσαρμογή των συμμαχιών π.χ. NATO και Ατλαντική συμμαχία.

3ον Τη διατήρηση της προειρημένης παρουσίας των ΗΠΑ σε περιφερειακά υποσυστήματα.

4ον «Τη δυνατότητα ανάπτυξης επέκτασης και αναδόμησης των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων για την αντιμετώπιση νέων απειλών για την αμερικανική ασφάλεια ,βάση ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης». (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

Και 5ον Η συντήρηση των δεικτών ισχύος των ΗΠΑ σε υψηλά επίπεδα, τα οποία θα τους επιτρέψουν τη διατήρηση της πρωτοκαθεδρίας τους στο διεθνές σύστημα. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

Ο τρόπος άσκησης της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ είναι απλά η επιβολή της ισχύος της. Είναι η ικανότητα να επιβάλλει σε παγκόσμιο διεθνές επίπεδο τα επιθυμητά της αποτελέσματα. Αυτό συμβαίνει φυσικά λόγω της δύναμης της Αμερικής , της υπεροχής της σε πληθυσμό, έδαφος, φυσικούς πόρους , οικονομική δύναμη, στρατιωτική δύναμη και της πολιτικής σταθερότητας.

Η διεθνής σκηνή και ο αγώνας για επικράτηση δεν είναι παρά ένα παιχνίδι πόκερ. Όταν κρατάς καλά χαρτιά και οι άλλοι το γνωρίζουν αυτό, τόσο κερδίζεις. Η εξωτερική πολιτική της Αμερικής βασίζεται στο να γνωστοποιήσει στους αντιπάλους της- κράτη ότι οι ΗΠΑ είναι η πιο δυνατή χώρα αυτή τη στιγμή στο διεθνές σύστημα. (NYE JR, 2003). Στις μέρες μας λοιπόν οι ΗΠΑ αποτελούν τη μεγαλύτερη δύναμη οικονομικά διότι κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο παραγωγής πετρελαίου στον κόσμο (έπονται Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Ιράν, Ιράκ, Κουβέιτ, Ενωμένα Εμιράτα). Βιομηχανικά είναι η πιο δυνατή στον κόσμο , μεγαλύτερη από το άθροισμα των 2 επομένων χωρών (Κίνα, Ιαπωνία). Όσον αφορά τον πληθυσμό της είναι μια αραιοκατοικημένη χώρα σε

αντίθεση με την Ιαπωνία ή τη Γερμανία. Στρατιωτικά οι Η.Π.Α είναι η μεγαλύτερη δύναμη καθώς εξουσιάζουν τους ωκεανούς του κόσμου έχοντας μεγάλη ναυτική δύναμη. (FRIEDMAN, 2009). Στις μέρες μας, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, οι ΗΠΑ έχουν τις μεγαλύτερες αμυντικές δαπάνες, Τους αναλογεί το μεγαλύτερο επίπεδο της οικονομίας και παγκόσμιας παραγωγής . Είναι έδρα των περισσότερων εταιριών στον κόσμο . Είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις . Κατέχει το μεγαλύτερο ηλεκτρονικό εμπόριο . Εξάγει κινηματογραφικές ταινίες και τηλεοπτικά προγράμματα. Προσελκύει τους περισσότερους φοιτητές από άλλες χώρες του κόσμου. «Οι ΗΠΑ είναι το δεσπτόζον οικονομικό μοντέλο για τον υπόλοιπο κόσμο καθώς και για το μεγαλύτερο μέρος του αναπτυσσόμενου» (NYE JR, 2002).

Στις μέρες μας υπάρχουν οι εξής τύποι χωρών, τα φτωχά κράτη, τα προβιομηχανικά κράτη, τα εκσυγχρονισμένα βιομηχανικά κράτη και οι μεταβιομηχανικές χώρες. Στο διεθνές παιχνίδι λοιπόν , η άσκηση βίας θέτει πλέον σε κίνδυνο τους οικονομικούς στόχους των χωρών . Γι' αυτό το λόγο οι χώρες επιδίδονται κυρίως στην άσκηση ήπιας ισχύος (soft power) στη διεθνή σκηνή. Η εξωτερική πολιτική της Αμερικής βασίζεται στο σχεδιασμό ατζέντας που θα καθορίσει και θα διαμορφώσει τις προτιμήσεις των άλλων. Κοινώς 'δελεάζει και γοητεύει' προκαλώντας τη σύνεση και τη μίμηση, ενώ ταυτόχρονα συνδυάζει την ήπιαii με τη σκληρή ισχύiii. Η πολιτισμική επιρροή και μίμηση σκιαγραφούν λοιπόν την εξωτερική πολιτική της Αμερικής ,καθώς η ήπια δύναμη αποτελεί πολιτική δύναμη. Η αντίδραση των άλλων χωρών στην εξάπλωση της ήπιας δύναμης των ΗΠΑ , είναι σημαντική για τη παγκόσμια σταθερότητα και τη παγκόσμια διακυβέρνηση. (NYE JR, 2003)

Μετά το πέρας του τρομοκρατικού χτυπήματος της 11ης Σεπτεμβρίου ,το οποίο αποτέλεσε μια αντίδραση της φονταμενταλιστικής φανατικής ισλαμικής οργάνωσης Al Qaeda, απέναντι στην ήπια ισχύ της Αμερικής , την διάδοση των αμερικανικών ιδεών και αξιών και της δυτικής κουλτούρας, οι ΗΠΑ έκαναν μια αλλαγή στη στάση της εξωτερικής της πολιτικής, αποζητώντας τη συνεργασία με άλλα κράτη, για τη συμβολή τους στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Ο ανοιχτός πλουραλιστικός τρόπος με τον οποίο ασκείται η εξωτερική πολιτική της Αμερικής, μπορεί να εξαλείψει τις εκπλήξεις και επιτρέπει στα άλλα κράτη να έχουν φωνή και να συνεισφέρουν στην ήπια ισχύ των ΗΠΑ . Η PAX AMERICANA φαίνεται να διαρκέσει καθώς η υπεροχή της δημιουργεί ένα είδος δικτύου πολυμερών θεσμών που ενσωματώνονται σε ένα διεθνές σύνταγμα. (NYE JR, 2003)

2.2 ΤΑ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΚΙΑΓΡΑΦΟΥΝ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ

Στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, σύμφωνα με τον Henry Kissinger η δράση της Αμερικής μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου διέπεται από ένα «κράμα πραγματισμού και ιδεαλισμού» (KISSINGER, 1995). Η Αμερική ισορροπεί ανάμεσα στα δύο ρεύματα για να ιχνηλατήσει και να σχεδιάσει την εξωτερική της πολιτική. Με βάση το πνεύμα του **απομονωτισμού** η Αμερική προσπαθεί να προωθήσει τις αξίες της απέχοντας από το «διεφθαρμένο διεθνές σύστημα» (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000) ,

προσπαθώντας να λειτουργήσει ως 'φάρος της δημοκρατίας'. Όσον αφορά το ρεύμα του **παρεμβατισμού**, οι ΗΠΑ το υιοθέτησαν με σκοπό να προάγουν μια σταυροφορία για τη διάσωση και εξάπλωση των αμερικανικών ιδεών και του συστήματος αξιών.

Εν ολίγοις οι ΗΠΑ ως η απόλυτη δύναμη στο διεθνές σύστημα μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου, προωθούν μια διεθνής τάξη, βασισμένη στην δημοκρατία, την οικονομία της αγοράς και στο διεθνές δίκαιο. Στη δεδομένη δεκαετία (80'- 90') θεωρούνται το καλύτερο πολιτικό σύστημα και ασκούν εξωτερική πολιτική προτρέποντας τα άλλα κράτη να καταργήσουν τους παλαιότερους τρόπους άσκησης εξωτερικής πολιτικής και να δράσουν για την ευημερία του διεθνούς πολιτικού συστήματος υιοθετώντας τις αμερικανικές αξίες της δημοκρατίας, της ελευθερίας και του δικαίου. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

2.3 ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΣΑΝ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ Η.Π.Α -11.09.2001

Μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου η Αμερική αναδείχθηκε ως η μοναδική υπερδύναμη στο άναρχο διεθνές σύστημα. Η εξωτερική της πολιτική είναι σχεδιασμένη ούτως ώστε να διατηρήσει αυτή τη δεσποζουσα θέση της, με την υπερέχουσα σκληρή και ήπια ισχύ. Με ποιό τρόπο σχεδιάζεται όμως η εξωτερική της πολιτική; Από τι επηρεάζεται; Στο σχεδιασμό της εξωτερικής της πολιτικής συνηγορούν μόνο εξωτερικές πιέσεις του διεθνούς συστήματος, όπως επιτάσσει η ρεαλιστική θεωρία, η λαμβάνονται υπόψη και οι εσωτερικοί παράγοντες όπως οι ιδεολογίες; Ποιες παραδόσεις επηρέασαν και συνεχίζουν να επηρεάζουν το σχεδιασμό της εξωτερικής πολιτικής της Αμερικής; Πως επηρέασαν την διεθνή αντίδραση των ΗΠΑ, την εποχή που ακολούθησε μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου;

Τα κράτη στο άναρχο διεθνές σύστημα συνηθίζεται να σχεδιάζουν και να διαμορφώνουν την εξωτερική τους πολιτική αναλόγως με την κατάσταση του διεθνούς συστήματος, τις απειλές ή τις πιέσεις που μπορεί να δέχονται από άλλα κράτη, ή τις επιδιώξεις που μπορεί να έχουν για ανακατανομή ισχύος. Οι εξωτερικοί λοιπόν παράγοντες, είναι αυτοί που αναδιαμορφώνουν την εξωτερική πολιτική των κρατών. Σύμφωνα με τη ρεαλιστική θεωρία, οι εσωτερικοί παράγοντες, όπως το πολιτικό σύστημα των χωρών, τα πολιτικά καθεστώτα τους και οι ιδεολογίες δεν συνηγορούν στο σχεδιασμό της εξωτερικής τους πολιτικής. Στην περίπτωση όμως της Αμερικής δεν ελλοχεύουν πολλοί κίνδυνοι στο διεθνές σύστημα, καθώς δεν δέχεται έντονες πιέσεις από άλλα κράτη, διότι αποτελεί μια μοναδική υπερδύναμη σε όλους τους τομείς, διακατέχοντάς την ισχυρότερη σκληρή και ήπια ισχύ. Καθώς ανάμεσα στα κράτη του

ανατολικού ημισφαιρίου υπάρχει ισορροπία ισχύος και δεν υπάρχει κάποια πιεστική απειλή στο διεθνές σύστημα για τις ΗΠΑ, αυτό τις κάνει να έχουν μια μεγάλη ελευθερία δράσης στο σχεδιασμό της εξωτερικής τους πολιτικής. Στην περίπτωση λοιπόν της Αμερικής, ο σχεδιασμός της εξωτερικής της πολιτικής, επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τις εσωτερικές πιέσεις, από τις πολιτικές ιδεολογίες, ηθικές αξίες και εσωτερικές παραδόσεις που διέπουν την αμερικανική κοινωνία. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Είναι ξεκάθαρο λοιπόν ότι η εξωτερική τη πολιτική επηρεάζεται και διαμορφώνεται από τις παραδόσεις της αμερικανικής κοινωνίας. Υπάρχουν τέσσερις παραδόσεις της αμερικανικής κοινωνίας που επηρεάζουν και διαμορφώνουν σε σημαντικό βαθμό την αμερικανική εξωτερική πολιτική. Η ουίλσονική, η χαμιλτονική, η τζακσονική και η τζεφερσονική παράδοση. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

2.3.1 Η ΟΥΪΛΣΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Η ουίλσονική παράδοση είναι μια από τις πιο σημαντικές παραδόσεις που διαφαίνεται να επηρεάζει και να διαμορφώνει ακόμη και σήμερα την εξωτερική πολιτική της Αμερικής. Αφορά την τάση των αμερικανών για εξάπλωση και διάδοση του φιλελευθερισμού και ότι αυτός επιτάσσει. Η αμερικανική κοινωνία διαμορφώθηκε και βασίστηκε στις αρχές του φιλελευθερισμού, με βασικότερες αξίες την δημοκρατία, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ελευθερία, την ειρήνη και την ειρηνική επίλυση των διαφορών. Οι οπαδοί της συγκεκριμένης παράδοσης επηρεάζουν και διαμορφώνουν την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ, βασισμένη σε αυτές τις αρχές. Έτσι ο σχεδιασμός της εξωτερικής πολιτικής σε αυτή τη περίπτωση ταυτίζεται με τους διεθνείς θεσμούς, το διεθνές δίκαιο, την Κοινωνία των Εθνών. Μέσω των αρχών που διακηρύσσουν η Κοινωνία των Εθνών, ο ΟΗΕ, και ο Χάρτης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η Αμερική ουσιαστικά προσπαθεί να «σώσει» τον κόσμο. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Βασισμένη στη διάδοση των αρχών αυτών, που διέπουν την αμερικανική κοινωνία, οι ΗΠΑ διαμόρφωσαν την εξωτερική τους πολιτική, με τη διάδοση της εκπαίδευσης, τον εκδημοκρατισμό και τον θρησκευτικό προσηλυτισμό χωρών, καθώς και την ίδρυση Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) σε παγκόσμια κλίμακα, που προασπίζουν και υπερασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα των γυναικών, την

προστασία του περιβάλλοντος και άλλων ιδεαλιστικών σκοπών. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Συγκεκριμένα στη μεταψυχροπολεμική περίοδο ,όπου η ΗΠΑ θεωρείται αδιαμφισβήτη η μεγαλύτερη δύναμη στο διεθνές σύστημα , σκοπός της διαφαίνεται να είναι η διεθνής εξάπλωση αυτών των αμερικανικών αξιών. Έχει την ευκαιρία ως μοναδική υπερδύναμη να επιβάλλει το επιχείρημα της περί δημοκρατικής ειρήνης. Τόσο ο Κλίντον ,όσο και ο Μπους υιοθέτησαν την ουίλσονική παράδοση στη διαμόρφωση της εξωτερικής τους πολιτικής. Επηρεασμένοι από τις διατάξεις του ρεαλιστικού μοντέλου – ότι οι δημοκρατίες δεν πολεμούν μεταξύ τους- και από το πνεύμα του ουίλσονισμού , οραματίστηκαν τη κατάργηση του φαινομένου του πολέμου, μέσω της εξάπλωσης των δημοκρατικών καθεστώτων και αμερικανικών κοινωνικών αξιών σε όλο τον κόσμο. Ο Κλίντον επηρεασμένος από την ουίλσονική παράδοση, οραματίστηκε μια ενωμένη ειρηνική δημοκρατική Ευρώπη, διευρύνοντας το ΝΑΤΟ και την Ε.Ε ,επίσης προέβη σε ανθρωπιστικές επεμβάσεις , στη Σομαλία (1993) , στην Αϊτή (1994) , στη Βοσνία (1995) και το Κόσσοβο (1999). Ο διάδοχός του Μπους ,ακολούθησε τα χνάρια του Κλίντον, και θέλησε να προβεί στον εκδημοκρατισμό των χωρών της Μέσης Ανατολής. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Διαφαίνεται λοιπόν , ότι η ουίλσονική παράδοση επηρεάζει και διαμορφώνει την εξωτερική πολιτική της Αμερικής σε σημαντικό βαθμό. Ο Μπους υιοθέτησε τον ουίλσονισμό και θέλησε να εκδημοκρατίσει τις χώρες της Μέσης Ανατολής με σκοπό την επιβολή της διεθνούς ειρήνης. Ο φόβος και η σύγχυση που ακολούθησε μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου έκαναν την εξωτερική πολιτική της Αμερικής να θεωρήσει ως λύση την κατάργηση των απολυταρχικών καθεστώτων της Μέσης Ανατολής και τον εκδημοκρατισμό τους , με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας που γεννήθηκε και υποθάλφτηκε στους κόλπους αυτών των χωρών , για τη διασφάλιση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

2.3.2 Η ΧΑΜΙΛΤΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Η χαμιλτονική παράδοση έχει πάρει το όνομα της από τον Alexander Hamilton , έναν από τους σημαντικότερους ιδρυτές των ΗΠΑ. Όπου στα τέλη του 18^{ου} αιώνα διαμόρφωσε την χαμιλτονική στρατηγική. Σύμφωνα με τον Hamilton η Αμερική όφειλε να αναπτυχθεί οικονομικά μέσω της ανάπτυξης της ναυτιλίας και του εμπορίου με

σκοπό την ενίσχυση και ανάπτυξη της άμυνας της χώρας . Για τον Hamilton σημαντικό ήταν η ανάπτυξη της αμερικανικής οικονομίας και της εθνικής ισχύος. Ουσιαστικά η χαμιλτονική παράδοση αποτελεί μια αμερικανική εκδοχή του ρεαλισμού . με την οικονομική ευημερία και ανάπτυξη, διασφαλίζονται και οι απαραίτητοι οικονομικοί πόροι για την ανάπτυξη της άμυνας και των στρατιωτικών συστημάτων. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Ο χαμιλτονισμός υιοθετήθηκε και επηρέασε την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ σε πολλές εκφάνσεις της ιστορικής περιόδου. Στις μέρες μας ,στην μεταψυχροπολεμική εποχή ο χαμιλτονισμός εκφράζεται μέσω της παγκοσμιοποίησης. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας με αμερικανικούς όρους βοηθά την εδραίωση της αμερικανικής επιρροής παγκοσμίως. Το Breton Woods , το Διεθνές νομισματικό ταμείο, η Παγκόσμια τράπεζα και το σχέδιο Μάρσαλ ,οι συμμαχίες με ευρωπαϊκές χώρες, η Ατλαντική συμμαχία ,κατάφεραν να εδραιώσουν τις ΗΠΑ ως κυρίαρχη οικονομικά χώρα, και πλέον στις μέρες μας μπορεί και ασκεί πιέσεις σε χώρες για να κατευθυνθούν στο ελεύθερο εμπόριο. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009). Πλέον οι ΗΠΑ κατέχουν την ισχυρότερη σκληρή ισχύ παγκοσμίως . Της αναλογεί το μεγαλύτερο επίπεδο της οικονομίας και παγκόσμιας παραγωγής. Είναι έδρα των περισσότερων εταιριών στο κόσμο ,είναι η μεγαλύτερη χώρα σε ξένες επενδύσεις ,κατέχει το μεγαλύτερο ηλεκτρονικό εμπόριο και ως εκ τούτου είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες αμυντικές δαπάνες, το πιο ισχυρό ναυτικό, στρατό και στόλο με τα πιο προηγμένα οπτικά συστήματα. (NYE, 2002)

Οπαδοί του χαμιλτονισμού επηρέασαν την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ ακόμη και στη περίοδο μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ς Σεπτεμβρίου. Σύμβουλος εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ ,επί προέδρου Μπους , ο Brent Scowcroft και οπαδός του χαμιλτονισμού αντέδρασε έντονα στην εισβολή των αμερικανών στο Ιράκ ,καθώς προέβλεψε ότι μια τέτοια κίνηση θα ήταν επιζήμια για τα εθνικά συμφέροντα των ΗΠΑ. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

2.3.3 Η ΤΖΑΚΣΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Η τζακσονική παράδοση έχει πάρει το όνομα της από τον Andrew Jackson, πρόεδρο των ΗΠΑ και νικητή στον πόλεμο με την Βρετανία το 1815. Ο ίδιος υποστηρικτής της χρήσης στρατιωτικής ισχύος και διεξαγωγής πολέμου μέχρι την ολοσχερή ήττα του εχθρού. Οι υποστηρικτές της τζακσονικής παράδοσης πρεσβεύουν ακριβώς το ίδιο, με

την χρήση στρατιωτικής ισχύος μόνο σε περίπτωση που διακυβεύονται αμερικανικά εθνικά συμφέροντα. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Η τζακσονική παράδοση προάγει τη ξενοφοβία και τον απομονωτισμό είναι μια παράδοση που όχι και τόσο συχνά επηρεάζει και διαμορφώνει την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ ,βασισμένη σε παραδόσεις που διέπουν την ενδοχώρα όπως ο λαϊκισμός και ο εθνικισμός που διέπουν στρώματα της αμερικανικής κοινωνίας τα οποία είναι χαμηλότερα και δεν είναι και τόσο μορφωμένα . Η παράδοση αυτή αντιτίθεται στην εξάπλωση των αμερικάνικων αξιών και ηθικών παραδόσεων που προασπίζει ο ουϊλσονισμός, αλλά και στην οικονομική εξάπλωση των ΗΠΑ μέσω της παγκοσμιοποίησης ,που στηρίζουν οι χαμιλτονικοί. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Στην ενδοχώρα οπαδοί του τζακσονισμού , χαμηλής κοινωνικής τάξης, με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο όπου φαίνεται να έχουν διαβάσει μόνο ένα βιβλίο, αυτό της Βίβλου, τάσσονται υπέρ της οπλοκατοχής κάθε αμερικανού πολίτη . Επίσης παρατηρείται μεγάλο ποσοστό των εθελοντών στρατιωτών των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων να προέρχεται από τζακσονικούς. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Δεν είναι περίεργο λοιπόν η εξωτερική πολιτική της Αμερικής όταν έχει να κάνει με στρατιωτική στρατηγική να επηρεάζεται έντονα από τους τζακσονικούς. Στην περίοδο μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, πρόεδρος των ΗΠΑ ήταν ο Μπους, ο οποίος είχε κερδίσει την ψήφο των τζακσονικών. Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ στην περίοδο μετά το χτύπημα επηρεάστηκε έντονα από τη τζακσονική παράδοση. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009). Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου κατά των δίδυμων πύργων της Αμερικανικής πρωτεύουσας, κέντρο της οικονομίας της και της υπεροχής της, επέφερε χιλιάδες αθώα θύματα καθώς και επιπτώσεις στην οικονομία της. Εν ολίγοις το τρομοκρατικό αυτό χτύπημα θεωρήθηκε έγκλημα, και ως τέτοιο αντιμετωπίστηκε. (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002). Η απάντηση των αμερικανών ήταν η διεξαγωγή πολέμου σε χώρες της Μέσης Ανατολής που θεωρούνταν ότι γέννησαν και υπέθαλπαν την υπαίτια τρομοκρατική οργάνωση. Ο Μπους επηρεασμένος από τους τζακσονικούς εισέβαλε στο Αφγανιστάν και το Ιράκ για την καταπολέμηση του εχθρού- της τρομοκρατίας ,διακηρύσσοντας ότι ο Σαντάμ Χουσεϊν κατέχει όπλα μαζικής καταστροφής που μπορεί να τα διοχετεύσει στους τρομοκράτες. Μέσα στα πλαίσια της τζακσονικής «εκδίκησης» ο πρόεδρος Μπους και τα ΜΜΕ ανήγγελλαν ότι θέλουν τον αρχηγό της τρομοκρατικής οργάνωσης Οσάμα Μπιν Λάντεν «νεκρό ή ζωντανό». Επίσης έστειλαν μήνυμα μέσω των ΜΜΕ στους συμμάχους τους και σε όλο τον κόσμο ότι τον θέλουν νεκρό ή ζωντανό είτε είναι μαζί τους, είτε εναντίον τους. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009) . Οι ΗΠΑ διαφαίνεται ότι ξεκίνησαν έναν πόλεμο εναντίον

χωρών της Μέσης Ανατολής και επηρεασμένοι από τους τζακσονικούς φαίνεται να μην περίμεναν την αποδοχή του πολέμου αυτού, τόσο από τους συμμάχους τους, όσο και από τους διεθνείς θεσμούς. Έδρασαν μόνοι τους, αδιαφορώντας για τη διεθνή νομιμοποίηση των επιλογών τους και την αποδοχή από τους συμμάχους τους. Έδειξαν έτσι την υπεροχή τους και τη δύναμή τους στο άναρχο διεθνές σύστημα.

2.3.4 Η ΤΖΕΦΕΡΣΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Η τζεφερσονική παράδοση έχει πάρει το όνομά της από τον πρόεδρο των ΗΠΑ Thomas Jefferson. Η πολιτική του χαρακτηρίστηκε από την αποφυγή της εμπλοκής των ΗΠΑ σε πόλεμο. Ο Jefferson φοβόταν ότι η πιθανή εμπλοκή των ΗΠΑ σε πόλεμο και κατά συνέπεια η γιγάντωση των εξουσιών του ομοσπονδιακού κράτους θα επέφερε μειονεκτικά αποτελέσματα στις ήδη κερδισμένες ελευθερίες των αμερικανών πολιτών.

Στις μέρες μας ουσιαστικά οι οπαδοί της τζεφερσονικής παράδοσης δεν «ακούγονται» και δεν εκφράζονται από την ίδια τη κυβερνητική πολιτική. Εκφράζει ομάδες που αντιτίθενται στις κυβερνητικές επιλογές των ΗΠΑ και στον τρόπο άσκησης της εξωτερικής της πολιτικής. Οι ομάδες των ατόμων αυτών στρέφονται κατά των ενδεχόμενων πολεμικών συρράξεων και αναμίξεων της Αμερικής σε διεθνείς κρίσεις, καθώς φοβούνται ότι τα μέτρα που θα παρθούν από τις ΗΠΑ και θα αφορούν ζητήματα ασφαλείας, θα επιφέρουν αρνητικά αποτελέσματα στις ήδη κερδισμένες ελευθερίες των πολιτών της.

Συγκεκριμένα μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου οπαδοί της τζεφερσονικής παράδοσης φάνηκαν να επαληθεύονται. (ΓΑΛΑΝΗΣ & ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ, 2003). Η εμπλοκή της Αμερικής στο διεθνή πόλεμο κατά της τρομοκρατίας συνοδεύτηκε από μία σειρά από νόμους που εξήρε τις τζεφερσονικές ανησυχίες. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009) Οι νόμοι αυτοί αφορούσαν τόσο τις χώρες συμμάχους, όσο και την ίδια την Αμερική. (ΓΑΛΑΝΗΣ & ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ, 2003). Ο Νόμος Patriot που ψηφίστηκε το 2001 και τέθηκε σε εφαρμογή ήταν ένα μέτρο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Ο νόμος αυτός προέβλεπε την παρακολούθηση υπόπτων από το FBI, για συγκέντρωση στοιχείων. Παράλληλα αυτό σήμαινε ότι στοιχεία για τους υπόπτους μπορούσαν να παρθούν από παντού, με αποτέλεσμα την άρση του πανεπιστημιακού ασύλου, του τηλεφωνικού και νοσοκομειακού απορρήτου. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009). Ακόμη στα

πλαίσια αυτού του νόμου ψηφίστηκε και η παρακολούθηση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, και ακόμη συζητείται και η άρση του δικηγορικού απορρήτου. Φυσικά θεμελιώδη δημοκρατικά κεκτημένα, όπως η συμμετοχή σε σωματεία ή συλλόγους εργαζομένων τέθηκαν υπό επιτήρηση. (ΚΑΦΦΕΣ, 2010). Στα πλαίσια της αντιτρομοκρατικής πολιτικής των ΗΠΑ νομιμοποιούνται ακόμη δολοφονίες ηγετών από τη CIA, και δημιουργείται στη Κούβα ένας χώρος –στρατόπεδο συγκέντρωσης αιχμαλώτων Ταλιμπάν όπου εκεί ανακρίνονται και βασανίζονται (ΔΕΛΑΣΤΙΚ, 2001), καθώς το Guantanamo βρίσκεται εκτός δικαιοδοσίας των αμερικανικών δικαστηρίων. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009). Στις περιπτώσεις αυτές παρατηρείται καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ως εκ τούτου οι τζεφερσονικοί κατάφεραν να παρασύρουν μια μεγάλη μερίδα της αμερικανικής κοινωνίας και να εισακουστούν οι φοβίες τους. Βραχυπρόθεσμα δεν πέτυχαν να ακυρώσουν τις διατάξεις του νόμου Μπους λόγω του ότι το κλίμα του φόβου για ενδεχόμενη τρομοκρατική επίθεση ήταν μεγαλύτερο από την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (ΓΑΛΑΝΗΣ & ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ, 2003). Όμως το 2003 η τζεφερσονική οργάνωση ACLU (AMERICAN CIVIL LIBERTIES UNION) κατάφερε μέσω ομοσπονδιακών δικαστηρίων να ακυρώσει μέτρα καθώς και διατάξεις του νόμου Patriot που θεωρήθηκαν αντισυνταγματικές. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009).

Εν κατακλείδι αυτές είναι οι τέσσερες παραδόσεις που υιοθετούνται από την αμερικανική ενδοχώρα και αμερικανική κοινωνία και ταυτόχρονα επηρεάζουν και διαμορφώνουν την εξωτερική πολιτική και τις διεθνείς δραστηριότητες των ΗΠΑ τόσο στο παρελθόν, από τη στιγμή που δημιουργήθηκαν, όσο και σήμερα λόγω της απουσίας εξωτερικών απειλών και της πρωτοκαθεδρίας των ΗΠΑ στο διεθνές σύστημα.

2.3.5 ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΩΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ.

Υιοθετούνται κυρίως και διαχρονικά ο ουίλσονισμός και ο χαμιλτονισμός και φαίνεται να αποτελούν τον τρόπο με τον οποίο οι ΗΠΑ δραστηριοποιούνται διεθνώς. Η χαμιλτονική παράδοση επηρεάζει έντονα την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ καθώς διακηρύσσει την εξασφάλιση των αμερικανικών συμφερόντων και των συμμάχων της μέσω της διαχείρισης του διεθνούς οικονομικού συστήματος. Ο ουίλσονισμός φαίνεται επίσης να χαρακτηρίζει πολλές φορές την εξωτερική πολιτική της Αμερικής, καθώς

διακηρύσσει την εξάπλωση των αμερικάνικων αξιών , ηθικών και της δημοκρατίας. Παράλληλα όμως ο τζεφερσονισμός είναι μια παράδοση που βρίσκει οπαδούς σε μεγάλο μέρος της αμερικανικής κοινωνίας. Οι οπαδοί αυτοί προέρχονται από χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα είναι καχύποπτοι και εχθρικοί προς τις πολεμικές εκβάσεις που διεξάγει η χώρα τους, και έτσι δεν συμμερίζονται τις αρχές του ουίλσονισμού για διάδοση των δημοκρατικών αρχών παγκοσμίως. Απορρίπτουν τόσο τον ουίλσονισμό όσο και το χαμιλτονισμό (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009) Έτσι η εξωτερική πολιτική της Αμερικής πολλές φορές φαίνεται να μην χρήζει κοινής αποδοχής από την ενδοχώρα τόσο από τους τζακσονικούς όσο και από τους τζεφερσονικούς.

Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ ανταποκρίνεται στα εγχώρια συμφέροντα. Έτσι τόσο οι ρεπουμπλικάνοι όσο και οι δημοκρατικοί μεταχειρίστηκαν την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ ως προέκταση της εσωτερικής. Στις μέρες μας όπως και στο μέλλον η εξωτερική πολιτική σχεδιαζόμενη από κράτη θα χάσει την ισχύ της λόγω της παγκοσμιοποίησης. Η χρήση του διαδικτύου και η επανάσταση της πληροφορίας δημιουργεί εικόνες και εντυπώσεις που διαπερνούν τα εθνικά σύνορα. Πολυεθνικές εταιρίες, Μ.Κ.Ο , μη κυβερνητικοί παράγοντες , το διαδίκτυο , φαίνεται πως θα έχουν μεγαλύτερη δύναμη και απήχηση στο κοινό, θα έχουν τη δική τους ήπια ισχύ. Η Αμερική αδιαμφισβήτητα θα παραμείνει το νούμερο ένα , κυρίως στον τομέα της σκληρής ισχύος , όμως σίγουρα δεν θα παραμείνει όπως ήταν κάποτε. (ΝΥΕ, 2002)

2.4 Η ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΗΠΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΨΥΧΡΟΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΠΟΧΗ – 11.09.2001

Στη νέα τάξη πραγμάτων , στη μεταψυχροπολεμική εποχή πια, οι ΗΠΑ προσπαθούν να διατηρήσουν τη δεσπόζουσα θέση τους στο διεθνές σύστημα. Κεντρίζοντας τους το ενδιαφέρον το βόρειο τμήμα της Ευρασίας και προσπαθώντας να επιβάλλουν το δικό τους σύστημα αξιών. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000) Στη μεταψυχροπολεμική εποχή θα διεξάγουν πολέμους σε χώρες της Μέσης Ανατολής με στόχο τη διασφάλιση μαύρου χρυσού προς τη δύση. Καθώς και εκστρατείες εκδημοκρατισμού – ανθρωπιστικές επεμβάσεις στα βαλκάνια και τη νοτιοανατολική Ευρώπη.

Στη μεταψυχροπολεμική εποχή , αρχικά η εξωτερική πολιτική της Αμερικής χαρακτηρίστηκε ως λιγότερο παρεμβατική διαπράττοντας ανθρωπιστικές επεμβάσεις σε χώρες όπως η Σομαλία και η Βοσνία. Μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου όμως αλλάζει η εικόνα του διεθνούς συστήματος καθώς αρχίζει να κλονίζεται η δεσπόζουσα θέση της Αμερικής. Η επίθεση αυτή είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή του Κέντρου Παγκοσμίου Εμπορίου και πτέρυγας του Πενταγώνου καθώς και το θάνατο χιλιάδων αμερικανών πολιτών. Η επίθεση συντελέστηκε από Ισλαμιστές

Φονταμενταλιστές, μη κρατικούς παράγοντες του διεθνούς συστήματος, με την επίτευξη ή ενθάρρυνση κρατικών παραγόντων του διεθνούς συστήματος. Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001 ήταν το πρώτο πλήγμα που υπέστη η χώρα στο εσωτερικό της. Για την εξάλειψη του φαινομένου της τρομοκρατίας και την αντιμετώπιση περαιτέρω επιθέσεων, οι ΗΠΑ διεξήγαγαν δύο πολέμους σε Αφγανιστάν και Πακιστάν. Για τις ανάγκες της εκστρατείας προσέγγισαν Κίνα και Ινδία, ενώ για πρώτη φορά και χώρες τις πρώην ΕΣΣΔ εντάσσονται στη σφαίρα επιρροής των ΗΠΑ μέσω συμμαχιών κατά της διεθνούς τρομοκρατίας. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα στρέφεται κατά χωρών που θεώρησε ότι υποστήριξαν και εμπλέκονται με την τρομοκρατία, όπως η Β. Κορέα και το Ιράκ. Παράδειγμα αποτελεί η πολεμική εκστρατεία κατά του Ιράκ και η κατάληψη του. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000) Η παρουσία των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή εξυπηρετεί αμερικανικά συμφέροντα. Αρχικά το Ιράκ πλέον θεωρείται μια φιλική προς τις ΗΠΑ χώρα (πρώην σύμμαχος της ΕΣΣΔ), δεύτερον το Ιράκ συνορεύει με πολλές χώρες όπως η Συρία, ο Λίβανος, το Ιράν, που αποτελούν σπουδαίους παίκτες του διεθνούς συστήματος που είχαν ξεφύγει από τη σφαίρα επιρροής των ΗΠΑ. Επίσης συμμάχησε με Ιορδανία και Ισραήλ (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000) και το πιο σημαντικό ήταν η απόκτηση του ελέγχου των πλουτοπαραγωγικών πηγών της περιοχής, ο οικονομικός έλεγχος του μαύρου χρυσού και η εξασφάλιση της ροής του στη δύση σε τιμές ορισμού των ΗΠΑ, και έτσι η αποφυγή οικονομικών κρίσεων. (ΠΛΑΤΙΑΣ, 1995). Τέλος η παρουσία των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή εξασφάλισε σταθερότητα για τους συμμάχους και επαναπροσδιορισμό σχέσεων με Κίνα και ανατολικές χώρες. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

Με λίγα λόγια το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου αφύπνισε την εξωτερική πολιτική της Αμερικής και απέδειξε στις ΗΠΑ ότι για να προχωρήσουν στον πόλεμο εναντίον της τρομοκρατίας καθώς και σε άλλους τομείς, χρειάζονται τη συνεργασία και άλλων κρατών. Η ΗΠΑ κατάλαβαν ότι δεν μπορούσαν πλέον να προχωράνε μόνοι τους. « Κάθε υποχώρηση προς μια παραδοσιακή πολιτική που επικεντρώνεται στο μονοπολιτισμό, την ηγεμονία, τη κυριαρχία και τη μονομέρεια θα αποτύχει να δημιουργήσει τα σωστά αποτελέσματα και η συνακόλουθη αλαζονεία θα διαβρώσει την ήπια δυναμική της χώρας, η οποία είναι συχνά μέρος της λύσης. Δεν θα πρέπει να αφήσουμε την ψευδαίσθηση της αυτοκρατορίας να μας τυφλώσει, ώστε να αγνοήσουμε την αυξανόμενη σημασία της ήπιας δύναμης μας». (NYE JR, 2003)

Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου χαρακτηρίστηκε από μια συνεργασία σκληρής και ήπιας ισχύος, από συναίνεση σε αρχές και κανόνες που επέτρεψαν τη συνεργασία με άλλα κράτη, για τη δημιουργία πολιτικής σταθερότητας, οικονομικής ανάπτυξης και δημοκρατικών αρχών. (NYE JR, 2003)

Εν ολίγοις η περίπτωση της Μέσης Ανατολής είναι μία ειδική περίπτωση. Η Μέση Ανατολή αποτελεί πρόκληση για την αμερικανική ήπια ισχύ και δημόσια διπλωματία διότι: ήταν πατρίδα τρομοκρατών της 11ης Σεπτεμβρίου το 2001, δεν είναι εκσυγχρονισμένη, δεν είναι δημοκρατική, η οικονομική ανάπτυξη είναι αργή, οι μισές γυναίκες είναι αναλφάβητες και δεν είναι πλήρως ενταγμένη στη παγκόσμια οικονομία. Με εξαίρεση το πετρέλαιο, εξαγουν λιγότερα και από την Φινλανδία. Υπάρχει

πλεόνασμα νέων στους δημογραφικούς πίνακες και υψηλή ανεργία . Τα επικοινωνιακά μέσα που διαθέτει έχουν αντιαμερικανικό πνεύμα. Στόχος των ΗΠΑ ήταν να καλλιεργήσουν τη σταθερότητα που θα εμπόδιζε την επέκταση της σοβιετικής επιρροής , θα διασφάλιζε τα αποθέματα πετρελαίου για την παγκόσμια οικονομία και θα παρείχε ασφάλεια για το Ισραήλ (μία από τις λίγες δημοκρατίες) .Η αμερικανική στρατηγική ήταν η διοίκηση μέσω αυταρχικών ηγετών. Μετά την 11-9-2001 η κυβέρνηση Μπους προώθησε μια νέα φιλόδοξη προσέγγιση τη μακροπρόθεσμη μεταμόρφωση της Μέσης Ανατολής και η απομάκρυνση του Σαντάμ Χουσεΐν ήταν απλά το πρώτο βήμα. Η σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας Κοντολίζα Ράις υποστήριξε ότι όπως η δημοκρατική Γερμανία αποτέλεσε το συνδετικό κρίκο μιας νέας Ευρώπης ενωμένης , ελεύθερης και ειρηνικής έτσι και το μεταμορφωμένο Ιράκ θα οδηγήσει σε μια διαφορετική Μέση Ανατολή όπου οι πολιτιστικές της διαφορές με τις ΗΠΑ δεν θα αποτελέσουν εμπόδιο όπως έγινε και στην Ιαπωνία ή στη Νότιο Κορέα. Μέχρι τώρα οι ριζοσπάστες ισλαμιστές τρέφονται με την αντίθεσή τους στην αμερικανική πολιτική, με το φόβο του εκσυγχρονισμού. Θεωρούν τη φιλελεύθερη δημοκρατία αντιπροσώπευση της διαφθοράς.

Η δημοκρατία δεν μπορεί να επιβληθεί δια της βίας. Θα πρέπει να ανοίξουν περιφερειακές οικονομίες, να μειωθούν οι γραφειοκρατικοί έλεγχοι, να επιταχυνθεί η οικονομική ανάπτυξη, να βελτιωθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα και να ενθαρρυνθούν σταδιακές πολιτικές αλλαγές. Η αξιοποίηση διανοούμενων, κοινωνικών ομάδων και δημοκρατικών χωρών μπορεί να έχει ευεργετικά αποτελέσματα. Η μετάφραση λόγου χάρη περισσότερων δυτικών βιβλίων στα αραβικά, η αύξηση των υποτροφιών και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η αναβάθμιση του αμερικανικού internet καθώς και η εκπαίδευση περισσότερων αραβόφωνων και ειδικών στις δημόσιες σχέσεις. . Οι ΗΠΑ θα πρέπει να γίνουν πιο ευέλικτες όσον αφορά τη καθημερινή επικοινωνία τη πρώτη δηλαδή διάσταση. Να αντιδρούν γρήγορα και να εξηγούν τα τρέχοντα γεγονότα. Νέοι ραδιοσταθμοί να εκπέμπουν στα αραβικά και να μεταδίδουν ειδήσεις και λαϊκή μουσική. Να συνεργάζονται αποτελεσματικότερα με τα τοπικά μέσα όπως το Αλ Τζαζίρα και το Αλ Αραμπίγια. Η δεύτερη διάσταση η στρατηγική επικοινωνία θα πρέπει να περιλαμβάνει καλύτερες αναλύσεις της αμερικανικής πολιτικής με τον προσδιορισμό της ως δημοκρατικό έθνος πχ την κατηγορία ότι αδιαφορεί για το θάνατο χιλιάδων μουσουλμάνων να την αντικρούσει με τις παρεμβάσεις που έχει κάνει για να σώσει μουσουλμάνους στη Βοσνία και στο Κόσσοβο καθώς και της βοήθειάς της σε μουσουλμανικές χώρες για την καταπολέμηση του AIDS. Να προωθηθεί η ειρηνική συνύπαρξη Ισραηλινών και Παλαιστινίων καθώς και ο εκσυγχρονισμός των αραβικών οικονομιών. Όσον αφορά την τρίτη διάσταση η ανάπτυξη επικοινωνίας μπορεί να έρθει από επαγγελματικές ενώσεις, ιδρύματα, πανεπιστήμια, μη κυβερνητικές οργανώσεις, με προγράμματα ανταλλαγής σπουδαστών , καθηγητών και υποστήριξη τεχνολογίας. (Nye, 2004)

2.5 ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ

Οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούν στρατιωτική ισχύ(απειλές, πόλεμοι) ή οικονομική δύναμη (πάγωμα τραπεζικών λογαριασμών) για να επιβληθούν κυρίως άμεσα. Η επιβολή ήπιας ισχύος εν αντιθέση εφαρμόζεται δυσχερέστερα καθώς είναι αργή σε αποτελέσματα διάσπαρτη , δυσκίνητη και μερικές φορές χρειάζονται χρόνια για να παραχθούν αποτελέσματα. Οι ΗΠΑ χρησιμοποίησαν την ιδέα πληροφόρησης της κουλτούρας τους για διπλωματικούς λόγους δημιουργώντας την Επιτροπή Γενικών Πληροφοριών η οποία όμως καταργήθηκε εξαιτίας υποψιών ότι αποτελούσε ελεγχόμενο από την κυβέρνηση πρακτορείο. Η εμφάνιση του ραδιοφώνου το 1920 οδήγησε σε πληθώρα ξενόγλωσσων εκπομπών(δημιουργία του BBC 1922) προωθώντας ευνοϊκές εικόνες των χωρών και των ιδεολογιών τους στη κοινή γνώμη άλλων χωρών. Με την ίδρυση Γραφείου Πληροφοριών Πολέμου ,επιχειρήσεις , προϊόντα και παράγοντες του Χόλιγουντ πουλούσαν την κουλτούρα και τις αξίες της Αμερικής .Στον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο η Φωνή της Αμερικής αναπτύχθηκε ραγδαία. Στη διάρκεια του ψυχρού πολέμου εμφανίζονται δύο αντιλήψεις των ρεαλιστών που τάσσονταν υπέρ της ταχείας ενημέρωσης (ραδιόφωνο, κινηματογράφος) και των ιδεαλιστών που τάσσονταν υπέρ των αργών μέσων πολιτιστικής διπλωματίας (τέχνη, βιβλία, ανταλλαγές) . Διαμάχες υπήρχαν επίσης σχετικά με το κατά πόσο θα έπρεπε τα μέσα αυτά να είναι απαλλαγμένα από τη κυβερνητική καθοδήγηση και έλεγχο. Κατά την μεταπολεμική περίοδο περιορίστηκαν οι επενδύσεις των ΗΠΑ στην ήπια ισχύ (σε αντίθεση με τη Γαλλία και τη Γερμανία) ανέκαμψαν όμως και πάλι την 11-9-2001.

Η διαμόρφωση της δημόσιας διπλωματίας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, επιτυγχάνεται με τη θετική διαμόρφωση της κοινής γνώμης και των κοινοβουλίων ειδικά των νεοσύστατων και επιφυλακτικών νέο ιδρυθέντων δημοκρατιών. Με την τεχνολογική πρόοδο μειώθηκε το κόστος επεξεργασίας της πληροφορίας, η αφθονία της όμως οδήγησε σταδιακά σε μείωση ενδιαφέροντος και επιφυλακτικότητα(δυσκολία διάκρισης της επικέντρωσης προσοχής- προπαγάνδα). Τίθεται θέμα αξιοπιστίας μεταξύ δημοσιογράφων και διαμορφωτών της κοινής γνώμης. Η πληροφορία που μοιάζει με προπαγάνδα υπονομεύει την αξιοπιστία μιας χώρας. Η δημόσια διπλωματία δεν περιλαμβάνει μόνο τη μετάδοση της πληροφορίας και το πλάσarisμα μιας θετικής εικόνας αλλά και την οικοδόμηση μακροχρόνιων σχέσεων με στόχο τη δημιουργία περιβάλλοντος για την προώθηση κυβερνητικών πολιτικών. Διακρίνουμε τρεις διαστάσεις δημόσιας διπλωματίας. Η πρώτη είναι η καθημερινή επικοινωνία, η ερμηνεία συγκεκριμένα του περιεχομένου των αποφάσεων για θέματα εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής . Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να εξηγούν τις αποφάσεις τους και στην κοινή γνώμη ώστε να αποφευχθούν παρανοήσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί μια σειρά σιδηροδρομικών ατυχημάτων στη Βρετανία όπου ο Βρετανικός τύπος τη χαρακτήρισε χωρίς περιστολές τριτοκοσμική χώρα χωρίς περεταίρω ερμηνεία που συντέλεσε στην άποψη ορισμένων ξένων μέσων ενημέρωσης ότι η Βρετανία βρίσκεται σε πορεία παρακμής. Επίσης σημαντική είναι και η προετοιμασία για το χειρισμό κρίσεων και την αντιμετώπιση επιθέσεων στις περιπτώσεις ψευδών κατηγοριών ή παραπλανητικών πληροφοριών όπως για παράδειγμα της Αλ Τζαζίρα με το βιντεοσκοπημένο μήνυμα του Οσάμα Μπίν Λάντεν στις 7-10-2001 όπου αντί τα δίκτυα να προσπαθήσουν να εμποδίσουν την αναμετάδοση έπρεπε να αντικρούσουν

με την προβολή δικών τους μηνυμάτων. Η δεύτερη διάσταση έχει να κάνει με τη στρατηγική επικοινωνίας μέσω πολιτικής ή διαφημιστικής εκστρατείας, όπως η περίπτωση της Βρετανίας που ενώ για έτη εμφανιζόταν ως αφοσιωμένο μέλος της ΕΕ. Αυτό ακυρώθηκε όταν αυτή αποκόπηκε από Γαλλία και Γερμανία για να υποστηρίξει τις ΗΠΑ στο πόλεμο στο Ιράκ ενισχύοντας την εικόνα της ως υπηρέτριας της Αμερικής. Σε ειδικό θέμα δε, Αμερικής να εφαρμόσει μια πολιτική ανάπτυξης πυραύλων του NATO ενώ παράλληλα διαπραγματευόταν την απομάκρυνση των σοβιετικών πυραύλων, η Σοβιετική Ένωση αντέδρασε με εκτεταμένη εκστρατεία για να επηρεάσει την κοινή γνώμη για τη μη εγκατάσταση των αμερικανικών πυραύλων. Η Αμερική απάντησε με χρησιμοποίηση κυβερνητικών παραγόντων και ακαδημαϊκών ομιλητών για να αποκρούσει τα σοβιετικά επιχειρήματα. Η τρίτη διάσταση σχετίζεται με την ανάπτυξη διαρκών και πολύχρονων σχέσεων με πρόσωπα κλειδιά μέσω υποτροφιών, ανταλλαγών σεμιναρίων συνεδρίων και πρόσβασης με μέσα ενημέρωσης. Κατά Μπιρς(πρώην υφυπουργό εξωτερικών) 200 σημερινοί αρχηγοί κρατών ήταν μέλη αποτελεί δε τη καλύτερη επένδυση που έχει κάνει η κυβέρνηση. Εφαρμόζοντας τα ανωτέρω επιτυγχάνεται η δημιουργία ελκυστικής εικόνας μιας χώρας ώστε να βελτιώσει τις προοπτικές της και να φθάσει στα επιθυμητά αποτελέσματα. Πολιτική και διπλωματία πρέπει να εναρμονίζονται γιατί διαφορετικά το μάρκετινγκ μεταβάλλεται σε έναν καταιγισμό μπερδεμένων μηνυμάτων .παράδειγμα Η αποτελεσματική δημόσια διπλωματία περιλαμβάνει την ακρόαση όσο και την ομιλία. Η ήπια ισχύς σημαίνει να πείθεις τους άλλους να θέλουν τα ίδια αποτελέσματα που θέλεις και εσύ και αυτό απαιτεί να καταλαβαίνεις πώς ακούνε τα μηνύματα σου και να τα προσαρμόζεις ανάλογα. Καταλαβαίνοντας το ακροατήριο στο οποίο απευθύνεσαι . Οι πράξεις είναι σαφώς αποτελεσματικότερες από τα λόγια όπως στην περίπτωση όπου ο Μπους αύξησε την αναπτυξιακή βοήθεια ή καταπολέμησε το AIDS . Το internet είναι επίσης σημαντικό μέσο πληροφορίας της κουλτούρας των κρατών , μέσο αποτέλεσε επίσης και η περίπτωση των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας που χρησιμοποίησαν το πρόγραμμα πρόσληψης ξένων νεαρών με στόχο να διδάξουν τη γλώσσα και τη κουλτούρα τους στα σχολεία για ένα χρόνο. Ορισμένες χώρες ασκούν δημόσια διπλωματία μέσω πράξεων παρά μέσω μηνυμάτων. Παράδειγμα αποτελεί η Νορβηγία που παρόλο που δεν διαθέτει διεθνώς ομιλούμενη γλώσσα, δεν έχει δική της κουλτούρα και δεν αποτελεί κέντρο διεθνών οργανισμών ή πολυεθνικών εταιρειών , δεν είναι μέλος τη ΕΕ και με μόνο 5 εκατομμύρια πληθυσμό αποτελεί δύναμη ειρήνης . Αυτό το έχει επιτύχει με τη μεσολάβησή της στις συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή τη Σρι Λάνκα και την Κολομβία ,με τη διάθεση σημαντικών ποσών για ξένη βοήθεια, καθώς και τη συχνή συμμετοχή της σε ειρηνευτικές δυνάμεις. Οι κυβερνητικές οργανώσεις αποτελούν χρήσιμους διαύλους επικοινωνίας. Παράδειγμα τα Αμερικανικά ιδρύματα όπως FORD FOUNDATION, SOROS FOUNDATION και άλλα διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην εμπέδωση της δημοκρατίας στην Ανατολική Ευρώπη μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Άλλο παράδειγμα αποτελεί το Bill and Melinda Gates Foundation στη καταπολέμηση μεταδοτικών ασθενειών στην Αφρική. Η Βρετανία και οι ΗΠΑ ως δυνάμεις της διασποράς μπορούν να προσφέρουν πολιτιστικά ευαίσθητες και γλωσσολογικά έμπειρες σχέσεις. Οι αμερικανικές εταιρείες μπορούν επίσης να παίξουν σημαντικό ρόλο πχ συνεργασία για τη συμπαραγωγή ενός αγγλόφωνου παιδικού προγράμματος με αντικείμενο την τεχνολογία. Και η CIA παίζει ρόλο με την ανάπτυξη εμπιστοσύνης και μακροχρόνιων σχέσεων με φιλικές ξένες υπηρεσίες πληροφοριών που διαμορφώνουν τις απόψεις των άλλων κερδίζοντας αξιοπιστία. Ο στρατός διαθέτει μεγάλο κομμάτι της πίτας στη δημιουργία ήπιας ισχύος. Καταρχήν με την αύρα της

ισχύος ,με διεθνή στρατιωτικά και εκπαιδευτικά προγράμματα του πενταγώνου με θέμα τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα εξασφαλίζοντας διαύλους επικοινωνίας με καλύτερη πρόσβαση κι από τους αμερικανούς πρεσβευτές στις χώρες αυτές.. Σε περιόδους δε πολέμου, οι στρατιωτικές ψυχολογικές επιχειρήσεις μπορούν να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των ξένων αλλά και να αποφύγουν τη χρήση στρατιωτικών μέσων .πχ να πεισθούν να λιποτακτήσουν μέσω εξαπάτησης και παραπληροφόρησης. Σημαντική τακτική είναι και η διαχείριση ειδήσεων με στόχο τον περιορισμό αρνητικών εντυπώσεων. Η ένταξη δημοσιογράφων στις προωθημένες στρατιωτικές μονάδες περιόρισε το Σαντάμ Χουσείν να προκαλέσει διεθνής αντιδράσεις υποστηρίζοντας ότι οι Αμερικανοί σκότωναν σκόπιμα αμάχους(το CNN σκηνοθετούσε τα γεγονότα του πολέμου). Το 2002 το Πεντάγωνο απογοητευμένο από την αμερικανική δημόσια διπλωματία σχεδίασε το γραφείο Στρατηγικού Επηρεασμού το οποίο θα παρείχε ειδήσεις πιθανόν και ψευδείς σε ξένους ειδησεογραφικούς οργανισμούς σε μια προσπάθεια επηρεασμού φιλικών αλλά και εχθρικών χωρών. Μετά την αποκάλυψη από τον τύπο ο υπουργός άμυνας Ράμσφελντ υποχρεώθηκε να αποκηρύξει το πρόγραμμα –προκαλώντας ζημιά στην αμερικανική αξιοπιστία. Οι πολιτικοί ηγέτες είναι δυνατόν να έχουν κοινούς στόχους πχ για την προαγωγή της δημοκρατίας και των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Η συνεργασία με οργανισμούς όπως το NATO ή τα Ηνωμένα Έθνη διευκολύνει τα κράτη να χειριστούν δύσκολες υποθέσεις όπως τη διαφύλαξη της ειρήνης, την προαγωγή της δημοκρατίας ή την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας πχ κατά τον Ψ.Π. η αμερικανική δημόσια διπλωματία ενισχύθηκε με διεθνείς συμβάσεις προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 1975 η πολυμερής διάσκεψη του Ελσίνκι για την ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη νομιμοποίησε τη συζήτηση για τα ανθρώπινα Δικαιώματα. (Nye, 2004)

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ - Καθώς οι επενδύσεις στην ήπια ισχύ και δημόσια διπλωματία έχουν μειωθεί αρκετά είναι σημαντικό να υπάρξει περισσότερη πολιτική συνάφεια και να συνδυαστούν και με άλλα θέματα, χρειάζεται μεγαλύτερη υποστήριξη από το Λευκό οίκο. Ίσως με τη δημιουργία μιας υπηρεσίας για τη δημόσια διπλωματία να κινητοποιηθεί και ο ιδιωτικός τομέας δηλαδή επιχειρήσεις, ή με την εκπομπή αμερικανικών μηνυμάτων καθώς και με την αμφίδρομη επικοινωνία. Θα πρέπει να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα πολιτιστικών διαφορών. Θα πρέπει να γίνουν λιγότερο τοπικιστές. Να κατανοήσουν καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο βλέπουν οι άλλοι την πολιτική τους .Η εκμάθηση ξένων γλωσσών που έχει μείνει πίσω να προωθηθεί.

Εν κατακλείδι πρέπει να αλλαχτεί η συμπεριφορά τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό . Για να επικοινωνήσουν αποτελεσματικότερα χρειάζεται να ακούν με προσοχή. Η χρησιμοποίηση της ήπιας ισχύος είναι πολύ λιγότερο μονόπλευρη από την προσφυγή στη σκληρή ισχύ και αυτό είναι μάθημα που η Αμερική πρέπει να διδαχθεί. (Nye, 2004)

Όταν η εξωτερική πολιτική μιας χώρας χρήζει κοινής αποδοχής από το λαό, π.χ. οι προσπάθειες της κυβέρνησης για προάσπιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προώθησης της δημοκρατίας τότε η ήπια ισχύς μιας χώρας ενισχύεται. Το αντίστροφο συμβαίνει όταν η εξωτερική πολιτική μιας χώρας δεν χρήζει αποδοχής στα μάτια του λαού , π.χ. η αλαζονική και μονομερής εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ ,στην εποχή που πρόεδρος ήταν ο Κλιντον. Στην εποχή πλέον της παγκοσμιοποίησης και παγκόσμιας

πληροφορίας η ενίσχυση της ήπιας ισχύος διαφαίνεται ως η καλύτερη επιλογή άσκησης εξωτερικής πολιτικής των κρατών στο διεθνές σύστημα. (NYE JR, 2003)

Στις μέρες μας όπως και στο μέλλον η εξωτερική πολιτική σχεδιαζόμενη από κράτη θα χάσει την ισχύ της λόγω της παγκοσμιοποίησης. Η χρήση του διαδικτύου και η επανάσταση της πληροφορίας δημιουργεί εικόνες και εντυπώσεις που διαπερνούν τα εθνικά σύνορα. Πολυεθνικές εταιρίες, Μ.Κ.Ο , μη κυβερνητικοί παράγοντες , το διαδίκτυο , φαίνεται πως θα έχουν μεγαλύτερη δύναμη και απήχηση στο κοινό, θα έχουν τη δική τους ήπια ισχύ. Η Αμερική αδιαμφισβήτητα θα παραμείνει το νούμερο ένα , κυρίως στον τομέα της σκληρής ισχύος , όμως σίγουρα δεν θα παραμείνει όπως ήταν κάποτε. Η παγκοσμιοποίηση λοιπόν και η ανάπτυξη παγκόσμιων δικτύων αλληλεξάρτησης θέτει καινούρια θέματα στην εθνική ατζέντα των ΗΠΑ. Για την αντιμετώπιση των νέων παγκόσμιων απειλών – τρομοκρατία- κλιματική αλλαγή – ασθένειες – σταθερή οικονομία οι ΗΠΑ είναι αναγκασμένες να συμμαχήσουν και να συνεργαστούν με άλλα κράτη, όχι μόνο να ηγηθούν. (NYE JR, 2003)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ⁱ SELECTIVE ENGAGEMENT

Ο επιλεκτικός παρεμβατισμός υποστηρίζει ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες θα πρέπει να παρέμβουν σε περιοχές του κόσμου, μόνο εφόσον επηρεάζουν άμεσα την ασφάλεια και την ευημερία τους. Τη δύναμη του επιλεκτικού παρεμβατισμού ως εκ τούτου την έχουν κράτη με εξουσίες, με σημαντικές βιομηχανικές και στρατιωτικές δυνατότητες, που έχουν τη δύναμη να παρέμβουν για την πρόληψη του πολέμου μεταξύ κρατών. Ο επιλεκτικός παρεμβατισμός επικεντρώνεται επίσης στην πρόληψη της διάδοσης των πυρηνικών όπλων για αποφυγή πολεμικών συγκρούσεων, αλλά δεν παρέχει σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για ανθρωπιστικές παρεμβάσεις. Οι συγγραφείς οραματίζονται ότι μια στρατηγική του επιλεκτικού παρεμβατισμού θα περιλαμβάνει μια ισχυρή πυρηνική αποτρεπτική δύναμη. (Posen & Ross, 1996 1997)

ⁱⁱ ΗΠΙΑ ΙΣΧΥΣ

Η ήπια ισχύς είναι η ικανότητα να πάρεις αυτό που θέλεις μέσω της έλξης και όχι του εξαναγκασμού/ εξαγοράς, Δημιουργείται από τη θελκτικότητα της κουλτούρας των πολιτικών ιδανικών (δημοκρατία, ανθρώπινα δικαιώματα, ατομικές ελευθερίες) και της πολιτικής μιας χώρας.

Πηγές της ήπιας ισχύος αποτελούν, πρώτον η κουλτούρα όπου γίνεται διάκριση σε ανώτερη (λογοτεχνία, τέχνη, παιδεία) και λαϊκή (μαζική ψυχαγωγία). Μεταδίδεται με το εμπόριο, με προσωπικές επαφές / επισκέψεις/ ανταλλαγές (π.χ. στις ΗΠΑ πολλοί ξένοι φοιτητές, και επιχειρηματίες) . Δεύτερον η κυβερνητική πολιτική στο εσωτερικό και το εξωτερικό . Στο εξωτερικό ,όταν προκαλεί την εντύπωση ότι είναι νόμιμη και έχει ηθικό κύρος προκαλεί την έλξη, ενώ αντίθετα όταν δημιουργεί την εντύπωση της αλαζονείας , της υποκρισίας και της αδιαφορίας για τη γνώμη των άλλων ,υπονομεύεται η ήπια ισχύς (π.χ. πόλεμος στο Ιράκ και το Βιετνάμ). Ενώ στο εσωτερικό πολλές φορές φαίνεται να περιορίζεται η αμερικανική ήπια ισχύς π.χ. στη σύμμαχό της Ε.Ε περιορίστηκε όταν επέβαλε τη θανατική ποινή στις ΗΠΑ. Τρίτον οι πολιτικές αξίες που επηρεάζουν τις προτιμήσεις των άλλων. Στο εσωτερικό η δημοκρατία, στους διεθνείς οργανισμούς η συνεργασία και στην εξωτερική πολιτική η προαγωγή της ειρήνης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (Nye, 2004)

ⁱⁱⁱ ΣΚΛΗΡΗ ΙΣΧΥΣ

Με τον όρο σκληρή ισχύς, εννοούμε την οικονομική , διπλωματική και στρατιωτική δύναμη μιας χώρας.

Πρώτον με την οικονομική ισχύ εννοούμε την οικονομική δύναμη που κατέχει ένα κράτος, τον πλούτο που κατέχει. Δεύτερον με την έννοια της διπλωματικής ισχύς εννοούμε την αναζήτηση συμμαχιών, που αυξάνουν τόσο τον πλούτο όσο και την στρατιωτική ισχύ μιας χώρας. Και τρίτον με τη στρατιωτική ισχύ μίας χώρας ,εννοούμε την παραδοσιακή χερσαία, ναυτική δύναμη και τα οπτικά συστήματα μιας χώρας. (ΠΛΑΤΙΑΣ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΤΟΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ, 2000)

με τον όρο φονταμενταλισμό - θεμελιωτισμό εννοούμε την τάση επιστροφής σε συντηρητικά θρησκευτικά καθεστώτα. Την εμμονή με την παράδοση και την αντίσταση σε κάθε είδους θρησκευτική μεταρρύθμιση ή αλλαγή. Οι φονταμενταλιστές συχνά αντιδρούν με βία σε κάθε προσπάθεια αλλαγής. Μια μορφή θρησκευτικού φονταμενταλισμού αποτελεί ο μουσουλμανικός φονταμενταλισμός. Το Ισλάμ και ο μουσουλμανικός φονταμενταλισμός στοχεύουν στην ενδυνάμωση της πολιτισμικής και θρησκευτικής παράδοσης και στρέφεται κατά της παγκοσμιοποίησης και την υιοθέτησης του δυτικού προτύπου ζωής και των αμερικανικών φιλελεύθερων ιδεών. Ο φανατισμός και οι εμμονές που χαρακτηρίζουν τον θρησκευτικό αυτό φονταμενταλισμό κάνει συχνά τους οπαδούς του να είναι βίαιοι και δυναμικοί, χρησιμοποιώντας ως όπλο τον ιερό πόλεμο, τη 'Τζιχάντ', για την υπεράσπιση και εξάπλωση της ισλαμικής κυριαρχίας. (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ)

vi ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗ-

Με τον όρο ανθρωπιστική επέμβαση εννοούμε την ανάμειξη κρατών ή άλλων διεθνών δρώντων στα εσωτερικά ζητήματα μιας χώρας. Η επέμβαση αυτή μπορεί να πάρει τη μορφή στρατιωτικής επέμβασης, όταν απειλείτε η κυριαρχία, η εδαφική ακεραιότητα και ανεξαρτησία-αυτοδιάθεση μιας χώρας, οικονομικής διείσδυσης και υποστήριξης ανατρεπτικών κινήσεων ή της αντιπολίτευσης με σκοπό την ανατροπή καθεστώτων. Για να ολοκληρωθεί μια ανθρωπιστική επέμβαση θα πρέπει να χαρακτηρίζεται ως επέμβαση από το κράτος που την υφίσταται, να υπάρχει η θέληση από την πλευρά του παραβαίνοντος και να επιχειρείται αλλαγή της δομής της εξουσίας σε μια χώρα. Φυσικά η ανθρωπιστική επέμβαση θα πρέπει να χρήζει νομιμοποίησης από τον ΟΗΕ. Ο ΟΗΕ νομιμοποιεί τις ανθρωπιστικές επεμβάσεις σε περιπτώσεις όπου , «οι παρεμβάσεις είναι συστηματικές και μαζικές, όπου κινδυνεύει η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια, να έχουν εξαντληθεί όλα τα ειρηνικά μέσα για επίλυση και να μην υπάρχει άλλο μέσο για την εδραίωση της ειρήνης. Επίσης θα πρέπει να υπάρχουν βάσιμες ελπίδες ότι η επέμβαση θα είναι επιτυχής , να μην κινδυνεύουν να απειληθούν γειτονικές χώρες και περιοχές, να είναι η επέμβαση ανιδιοτελής και να υπάρχουν σαφείς ενδείξεις απειλοκλής των στρατιωτικών δυνάμεων μετά την επέμβαση». (ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ, 2002)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ Η.Π.Α ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ – 11.09.2001

Τι ονομάζουμε παγκοσμιοποίηση; Πως προέκυψε ; Ποιες οι διαστάσεις τις; Παγκοσμιοποίηση και μεγάλη δύναμη ταυτίζονται; Είναι κοινώς αποδεκτή από όλα τα κράτη; Τι προβλήματα ανακύπτουν από την παγκοσμιοποίηση; Ποιοι και γιατί στρέφονται κατά της παγκοσμιοποίησης ; Πως οφείλει να αντιμετωπίσει η εξωτερική πολιτική της Αμερικής, τα προβλήματα που ανακύπτουν από την παγκοσμιοποίηση;

3.1 ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας , την εξέλιξη των τηλεπικοινωνιών , των μεταφορών, και την οικονομική άνοδο των μεγάλων δυνάμεων προέκυψε η παγκοσμιοποίηση. Δηλαδή ένα «ανοιχτό διεθνές οικονομικό σύστημα, που από τον 19^ο αιώνα ευνόησε την άνθηση δικτύων οικονομικών συναλλαγών παγκόσμιας εμβέλειας των κρατών που συμμετείχαν σε αυτό». (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009). Η παγκοσμιοποίηση χρησιμοποιείται λόγω της ανάγκης που έχει το διεθνές σύστημα για τη δημιουργία μιας νέου τύπου ηγεμονίας στο κόσμο. Με τον όρο παγκοσμιοποίηση δεν νοείται μόνο διασυνοριακή σύνδεση του εμπορίου , της τεχνολογίας, της οικονομίας και της επικοινωνίας, αλλά και της κοινωνικής δομής ,του πολιτικού και πολιτισμικού συστήματος ,της ηθικής ,των αξιών, της θρησκείας και της γνώσης, αξιών που μέχρι πριν λίγα χρόνια οι χώρες επεδίωκαν να έχουν μόνο εντός των συνόρων τους. Συγκεκριμένα με την παγκοσμιοποίηση ενισχύονται η βιομηχανική ,χρηματοπιστωτική, πολιτική, και πολιτισμική παγκοσμιοποίηση , καθώς και η παγκοσμιοποίηση της πληροφορίας. Τα χαρακτηριστικά της παγκοσμιοποίησης έγκεινται στην ενίσχυση της πολυπολιτισμικότητας, στην αύξηση των ταξιδιών και των μεταναστών, την εξαγωγή τοπικών καταναλωτικών αγαθών σε όλο τον κόσμο ,τις παγκόσμιες μόδες και την παγκόσμια μαζική κουλτούρα , τις διεθνείς αθλητικές οργανώσεις, την ανάπτυξη παγκόσμιων τηλεπικοινωνιών μέσω του διαδικτύου ,την τηλεφωνία και τους

δορυφόρους, και τη δημιουργία παγκόσμιων οργανισμών, όπως το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, και τέλος την αύξηση των προτύπων που εφαρμόζονται διεθνώς όπως η πνευματική ιδιοκτησία. Υποστηρικτές του διεθνισμού αποτελούν φυσικά οι αναπτυγμένες φιλελεύθερες δημοκρατικές χώρες και οι υποστηρικτές του καπιταλισμού. Παράλληλα όμως ενυπάρχουν και πολέμιοι της παγκοσμιοποίησης όπως αριστερά κόμματα, και θρησκευτικές οργανώσεις . (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ)

Η παγκοσμιοποίηση ξεκίνησε από χώρες της Ανατολής, την Κίνα. Έπειτα την ιδέα των υπερπόντιων ταξιδιών για συναλλαγές φαίνεται να υιοθέτησαν οι χώρες της δύσης κατά τον 15^ο αιώνα, με πρωτοστάτη τη Πορτογαλία. Ακολούθησαν η Ισπανία , η Ολλανδία και η Μ. Βρετανία. Η παγκοσμιοποίηση στη μορφή που την ξέρουμε σήμερα θυμίζει πολύ την παγκοσμιοποίηση του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα, όπου κυρίαρχη δύναμη εμπορική δύναμη ήταν η Μ. Βρετανία. Μια μεγάλη ηγεμονική δύναμη διαφαίνεται να είναι απαραίτητη για την εύρυθμη και σωστή λειτουργία της παγκοσμιοποίησης, διότι μία μεγάλη δύναμη επιβάλλει τους κανόνες της – διεθνείς κανόνες – στη παγκοσμιοποίηση ,καθώς και κατά την απόπειρα διεθνοποίησης νέων κρατών . Επίσης η πρωτοκαθεδρία ενός ηγετικού κράτους στη παγκοσμιοποίηση και οι κανόνες που αυτό επιβάλλει, μπορούν να βοηθήσουν στη διαχείριση καταστάσεων κρίσεως. Με αυτόν τον τρόπο η εκάστοτε μεγάλη δύναμη νομιμοποιούσε τη δύναμή της διεθνώς. Στον 20^ο αιώνα άρχισαν να διαμορφώνονται οι καταστάσεις όπως τις γνωρίζουμε σήμερα, με τις ΗΠΑ να αναλαμβάνουν τη πρωτοκαθεδρία του άναρχου διεθνές συστήματος. Οι ΗΠΑ έθεσαν τους δικούς τους κανόνες στη παγκοσμιοποίηση και έδρασαν ως 'ηγεμονικοί σταθεροποιητές' του συστήματος. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009).

3.2 ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

Οικονομική-Η παγκοσμιοποίηση έχει πολλές διαστάσεις . Συνήθως την ταυτίζουν με την παγκόσμια οικονομία. Σαφώς η μία διάσταση της είναι η οικονομική.

Περιβαλλοντική αλληλεξάρτηση- Η παλαιότερη μορφή παγκοσμιοποίησης είναι η περιβαλλοντική αλληλεξάρτηση. Στις μέρες μας η παγκόσμια κλιματική αλλαγή θα επηρεάσει τις ζωές όλων των ανθρώπων, όχι μόνο των αμερικανών.

Στρατιωτική παγκοσμιοποίηση- Η στρατιωτική παγκοσμιοποίηση συνίσταται από δίκτυα αλληλεπίδρασης στα οποία χρησιμοποιείται η ισχύς ή η απειλή ισχύος. Με τα τρομοκρατικά δίκτυα να αποτελούν νέα μορφή στρατιωτικής παγκοσμιοποίησης.

Κοινωνική παγκοσμιοποίηση- Η κοινωνική παγκοσμιοποίηση αποτελεί την εξάπλωση ανθρωπίνων πολιτισμών, εικόνων και ιδεών. Μέρος της κοινωνικής παγκοσμιοποίησης αποτελούν η μετανάστευση, η πολιτική και θρησκευτική παγκοσμιοποίηση.

Εν κατακλείδι η παγκοσμιοποίηση είναι το αποτέλεσμα της τεχνολογικής προόδου και της πολιτικής των κυβερνήσεων που έχουν περιορίσει τους φραγμούς στις διεθνείς συναλλαγές. (NYE JR, 2002)

3.3 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΗΠΑ- Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ;

Μεταψυχροπολεμικά, οι ΗΠΑ ως αδιαφιλονίκητα η μεγαλύτερη δύναμη σε όλους τους τομείς σκληρής και ήπιας ισχύος στο άναρχο διεθνές σύστημα, αποτελούν και τον ηγεμονικό σταθεροποιητή της παγκοσμιοποίησης επιβάλλοντας τους δικούς τους διεθνείς θεσμούς και κανόνες.

Στις μέρες μας, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, οι ΗΠΑ έχουν τις μεγαλύτερες αμυντικές δαπάνες, Τους αναλογεί το μεγαλύτερο επίπεδο της οικονομίας και παγκόσμιας παραγωγής. Είναι έδρα των περισσότερων εταιριών στον κόσμο. Είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις. Κατέχει το μεγαλύτερο ηλεκτρονικό εμπόριο. Εξάγει κινηματογραφικές ταινίες και τηλεοπτικά προγράμματα. Προσελκύει τους περισσότερους φοιτητές από άλλες χώρες του κόσμου. «Οι ΗΠΑ είναι το δεσπότη οικονομικό μοντέλο για τον υπόλοιπο κόσμο καθώς και για το μεγαλύτερο μέρος του αναπτυσσόμενου» (NYE JR, 2002). Στις μέρες μας λοιπόν η παγκοσμιοποίηση είναι 'αμερικανοκεντρική' καθώς το σημαντικότερο τμήμα της πληροφορίας της επανάστασης προέρχεται από την ίδια. (NYE JR, 2002)

Παγκόσμια οικονομία και ΗΠΑ- Η παγκοσμιοποίηση και η Αμερική είναι αλληλένδετες καθώς η παγκοσμιοποίηση συνείσφερε στο να βρεθεί η Αμερική σ' αυτή τη δεσπότη θέση που κατέχει αυτή τη στιγμή στο διεθνές σύστημα. Η Αμερικανική πολιτική δημιούργησε τους θεσμούς που διέπουν τη παγκοσμιοποίηση. Για το ανοιχτό οικονομικό σύστημα δημιούργησε τη GATT, το ΔΝΤ, τη Παγκόσμια Τράπεζα. Ταυτόχρονα όμως η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας θέτει τις ΗΠΑ σε δύσκολη θέση, με την έννοια ότι αφού οι οικονομίες είναι αλληλένδετες μεταξύ τους, μια οικονομική κρίση σε οποιοδήποτε κράτος σε οποιαδήποτε ήπειρο επηρεάζει τη παγκόσμια αγορά

και κατά συνέπεια τις ΗΠΑ , όπου οι ίδιες καλούνται να λύσουν αυτό το πρόβλημα. (NYE JR, 2002)

Παγκόσμια δίκτυα αλληλεξάρτησης και ΗΠΑ- Τα παγκόσμια δίκτυα αλληλεξάρτησης έχουν στη πλειοψηφία τους ως πυρήνα – κέντρο την Αμερικανική ηγεμονία. Αυτός ο κεντρικός ρόλος της Αμερικής αυξάνει τη σκληρή και ήπια ισχύ της. Τα δίκτυα , μέσω της παγκοσμιοποίησης προβάλλουν τη στρατιωτική υπεροχή της Αμερικής , καθώς πολλές χώρες αποζητούν τη στρατιωτική προστασία της ίδιας. (NYE JR, 2002)

Παράδειγμα αποτελεί η διεθνής αμυντική συμμαχία NATO, όπου αυτή τη στιγμή 49 χώρες από όλες τις ηπείρους έχουν προσχωρήσει σε αυτή την ατλαντική συμμαχία. Με πλείστες τις χώρες του NATO να μη ξεπερνούν το 2% του ΑΕΠ τους για άμυνα.

Ουσιαστικά είναι χώρες σύμμαχοι των ΗΠΑ που ταυτόχρονα χρήζουν προστασίας από την ίδια. (ΔΡΟΥΓΟΣ, 2013) Όμως τα παγκόσμια δίκτυα που προβάλλουν τη στρατιωτική υπεροχή της Αμερικής ταυτόχρονα δεν τη χρήζουν και άτρωτη. (NYE JR, 2002). Η 11^η Σεπτεμβρίου απέδειξε ότι τρομοκρατικές οργανώσεις μπορούν να απειλήσουν την ισχύ των ΗΠΑ. (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002). Οι ΗΠΑ θεωρητικά είναι το κέντρο των δικτύων. Το δίκτυο αποτελείται από ακτίνες που επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω του κέντρου. Αυτό προσδίδει κύρος και δύναμη στις ΗΠΑ. Όμως η συνεχής μεγέθυνση του διαδικτύου με την εισροή νέων κρατών και πολιτισμών στη παγκοσμιοποίηση , συνεχώς μειώνει τη δύναμη του κέντρου , καθώς οι ακτίνες επικοινωνούν πλέον με άλλους εναλλακτικούς τρόπους ,καθώς τα δομικά κενά μικραίνουν. (NYE JR, 2002)

Παγκόσμια κοινωνία και ΗΠΑ – Στην κοινωνική διάσταση, όπως προαναφέρθηκε , οι ΗΠΑ εξάγουν τη περισσότερη κουλτούρα, αλλά ταυτόχρονα εισάγουν και ιδέες από άλλα έθνη και μετανάστες. (NYE JR, 2002) Η αμερικανική κοινωνία είναι μια σχετικά νέα κοινωνία που έχει καταβολές από διάφορες φυλές του κόσμου. Έτσι στην ουσία η κοινωνία της και η κουλτούρα της είναι πολυπολιτισμικές. Έτσι η κοινωνία της και η λαϊκή κουλτούρα της συνεχώς ανανεώνονται και εμπλουτίζονται. Το σημαντικότερο στοιχείο που ενισχύει την αμερικανική ισχύ είναι ότι οι ΗΠΑ αποτελούν ένα σχετικά πρόσφατο νεοσύστατο κράτος, μία νέα κοινωνία που απαρτίζεται από μετανάστες από όλο τον κόσμο, αυτή η ιδιαιτερότητα στην κοινωνική δομή της – η πολιτισμική ποικιλία- την έχει κάνει να δέχεται να ανακυκλώνει και να αφομοιώνει πολιτισμούς από όλο τον κόσμο. Η παγκοσμιοποίηση λοιπόν είναι κάτι περισσότερο από ‘αμερικανοποίηση’. (NYE JR, 2002)

Η παγκοσμιοποίηση προϋπήρχε πάντα, απλά τώρα τα δίκτυα που την απαρτίζουν είναι πιο πολύπλοκα και πυκνότερα. Εμπλέκουν ανθρώπους από περισσότερες περιοχές και κοινωνικές τάξεις. Στις μέρες μας η παγκοσμιοποίηση επηρεάζεται και

επηρεάζει την Αμερική. Πολλοί πιστεύουν ότι η Αμερική είναι αυτή που κινεί τα νήματα της παγκοσμιοποίησης, όπως ο υπουργός εξωτερικών της Γαλλίας, Hubert Verdrine (1997-2002) είχε εκφράσει «οι ΗΠΑ είναι ένα πολύ μεγάλο ψάρι που κολυμπά ατάραχα και εξουσιάζει τα νερά της παγκοσμιοποίησης». (NYE JR, 2002). Όμως η παγκοσμιοποίηση όπως τόνισε και ο κοινωνιολόγος Anthony Giddens επηρεάζει τόσο τις ΗΠΑ όσο και τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου. (GIDDENS, 2002). Η παγκοσμιοποίηση οδήγησε τους αμερικανούς να αισθάνονται ότι η ζωή τους επηρεάζεται και από γεγονότα που προέρχονται από το εξωτερικό.

3.4 ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΕΦΕΡΕ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΗΠΑ

Οι ΗΠΑ ως νεοσύστατο κράτος με διαλλακτικό πολιτισμό έχουν περιορίσει τους φραγμούς στις διεθνείς συναλλαγές. Πρωτοστάτησαν στην παγκοσμιοποίηση, απλά απέτυχαν να την ελέγξουν. Έτσι ανακύπτουν προβλήματα και νέες προκλήσεις για την αμερικανική εξωτερική πολιτική. (NYE JR, 2002)

Η παγκοσμιοποίηση χαρακτηρίζεται από μια αυξανόμενη πυκνότητα, με αποτέλεσμα τα δίκτυα να γίνονται όλο και πιο πολύπλοκα, και έτσι τα αποτελέσματα όλο και πιο απρόβλεπτα. Η παγκοσμιοποίηση χαρακτηρίζεται από μία απρόβλεπτη επιτάχυνση. Οι αγορές αντιδρούν πολύ γρήγορα, τα γεγονότα και οι πληροφορίες ταξιδεύουν πολύ γρήγορα. Η ταχύτητα που ταξιδεύουν για παράδειγμα τα γεγονότα ανά τον κόσμο, προτάσσουν μια δυσκολία πολιτικών απαντήσεων στα προβλήματα. (NYE JR, 2002)

Επίσης η άμεση συμμετοχή του κοινού στις παγκόσμιες υποθέσεις έχει αυξηθεί (κυρίως στις πλούσιες χώρες). Τα δίκτυα έχουν γίνει μεγαλύτερα και πιο σύνθετα, χαρακτηρίζονται από ένα πλουραλισμόⁱ. Ζητήματα που πριν αφορούσαν θέματα μόνο εθνικών κυβερνήσεων πλέον εμφανίζονται διεθνώς μέσω των ΜΜΕ και του διαδικτύου. (NYE JR, 2002). Παράδειγμα αποτελεί η υπερβολική προβολή και συζήτηση σε όλα τα μέρη του κόσμου επί του θέματος της παγκοσμίας τρομοκρατικής οργάνωσης Al Qaeda και οι τρόποι αντιμετώπισης της. (ΓΚΡΕΪ, 2004)

Όπως προαναφέρθηκε, η παγκοσμιοποίηση σήμερα είναι πυκνότερη και ταχύτερη. Ως επακόλουθο, η στρατιωτική παγκοσμιοποίηση έγινε πιο σύνθετη κατά τη μεταψυχροπολεμική εποχή. Οι διαμάχες μεταξύ υπερδυνάμεων άρχισαν να επηρεάζουν λιγότερο την ισορροπία δυνάμεωνⁱⁱ. Ωστόσο η αύξηση της κοινωνικής

παγκοσμιοποίησης επέφερε νέες διαστάσεις της στρατιωτικής όψης – την ανθρωπιστική επέμβασηⁱⁱⁱ - την –τρομοκρατία^{iv*} - τον ασύμμετρο πόλεμο^v. Κατά τη μεταψυχροπολεμική περίοδο η εξωτερική πολιτική της Αμερικής στράφηκε στις ανθρωπιστικές επεμβάσεις. Επεμβάσεις έγιναν σε Σομαλία, Βοσνία, Κόσσοβο. Άλλη μία συνέπεια της παγκοσμιοποίησης στις στρατιωτικές προκλήσεις ήταν η δημιουργία της διεθνούς τρομοκρατίας και του ασύμμετρου πολέμου. (NYE JR, 2002). Παράδειγμα αποτελεί η τρομοκρατική επίθεση της παγκόσμιας τρομοκρατικής οργάνωσης Al Qaeda την 11^η Σεπτεμβρίου στις ΗΠΑ, και η μετέπειτα εισβολή των αμερικανών στο Αφγανιστάν και το Ιράκ. (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002)

Αμερικανική παγκοσμιοποίηση και τοπικές κουλτούρες. – Ακόμη και στις μέρες μας στην παγκοσμιοποίηση όπως προαναφέρθηκε αντιδρούν κράτη με διαφορετικά πολιτικά συστήματα για παράδειγμα κράτη με αριστερές κυβερνήσεις- κομμουνιστικά κράτη , καθώς και κράτη με αυταρχικές κυβερνήσεις που έχουν τελείως διαφορετικές απόψεις από τις φιλελεύθερες των ΗΠΑ. Προαναφέρθηκε επίσης ότι θρησκευτικές οργανώσεις αντιτίθενται στη παγκοσμιοποίηση. (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ). Αυτές τις αντιδράσεις καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ΗΠΑ με την εξωτερική τους πολιτική. (NYE JR, 2002)

Η Μέση Ανατολή αποτελεί μια περιοχή με πολιτικές αντιδράσεις επί της παγκοσμιοποίησης. Η τοπική της κουλτούρα διαφέρει κατά πολύ από αυτή της φιλελεύθερης Αμερικής. Τα κράτη αυτά είναι ισλαμικά και συντηρητικά και χαρακτηρίζονται από απουσία της δημοκρατίας (ΓΚΡΕΪ, 2004) .

Η τρομοκρατική θρησκευτική οργάνωση Al Qaeda δημιουργήθηκε στους κόλπους αυτών των χωρών και στρέφεται κατά των φιλελεύθερων ιδεών των ΗΠΑ και της παγκοσμιοποίησης. Η Al Qaeda είναι ένα προϊόν της παγκοσμιοποίησης, είναι ένα πρόβλημα στο διεθνές σύστημα, όπως η εξάπλωση των ναρκωτικών και η διασπορά πυρηνικών όπλων. Αυτή η τρομοκρατική οργάνωση κατάφερε να καταστρέψει το κυρίαρχο δυτικό μύθο, με το χτύπημα στη Νέα Υόρκη την 11^η Σεπτεμβρίου του 2001 ,το γκρέμισμα του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου και το θάνατο χιλιάδων αμερικανών πολιτών. Αποτελεί μια οργανωμένη μορφή ιδιωτικοποιημένης βίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Έναν επαναστατικό ιερό πόλεμο κατά του αμερικανικού προτύπου και της εξάπλωσης του μέσω της παγκοσμιοποίησης. Όπως οι μαρξιστές και οι ναζιστές , έτσι και οι οπαδοί του ισλαμικού διεθνισμού θεωρούν ότι μπορούν να αναδιαμορφώσουν την ανθρώπινη κατάσταση. Στον καινούριο κόσμο της Al Qaeda οι συγκρούσεις εξουσιών έχουν εξαφανιστεί . Ο οραματισμός της Al Qaeda δεν διαφέρει και πολύ από αντίστοιχες φαντασιώσεις του Λένιν ,του Μάο και άλλων ευαγγελιστών. (ΓΚΡΕΪ, 2004). Η αμερικανική εξωτερική πολιτική καλείται στην εποχή της παγκοσμιοποίησης να

εξαλείψει αυτές τις πολιτικές οργανώσεις που διεξάγουν αυτές τις νέες μορφές πολέμου που είναι διασυνδεδεμένες με την παγκόσμια οικονομία του εγκλήματος, καθώς η χρηματοδότηση τους προέρχεται από ζώνες αναρχίας αυτών των κρατών και από παράνομες παγκόσμιες δραστηριότητες όπως το εμπόριο των ναρκωτικών και η διασπορά πυρηνικών όπλων. Τέτοιου είδους τρομοκρατικές οργανώσεις εκμεταλλεύονται πλήρως την ελευθερία μετακίνησης κεφαλαίου σε όλο τον κόσμο και ταυτόχρονα έχουν διασυνδέσεις με τρομοκρατικές κυβερνήσεις, οι οποίες δραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υπόθαλψή τους. Χώρες όπως το Σουδάν, η Σομαλία, η Γουινέα Μπισσάου, το Αφγανιστάν. Η Al Qaeda δρα εθνικά και περιφερειακά και χρηματοδοτείται από πολλά μέρη του κόσμου, έχει την ικανότητα 'χτυπά' σε κάθε μέρος του κόσμου. Στόχος της η ανατροπή 'του οίκου των Σαούντ' και έτσι η σύγκρουση με την αμερικανική κουλτούρα και παγκοσμιοποίηση. (ΓΚΡΕΪ, 2004)

Οι τοπικές κουλτούρες και τοπικές μορφές πολιτικής της Μέσης Ανατολής θέτουν σημαντικούς περιορισμούς στο βαθμό που η παγκοσμιοποίηση ενισχύει την αμερικανική δύναμη. Κοινωνίες όπως το Ιράν, το Αφγανιστάν, το Σουδάν αντιστέκονται στην παγκοσμιοποίηση. Δεν υιοθετούν και απορρίπτουν την εξάπλωση των αμερικανικών ιδεών. Αποτελούν συντηρητικές μουσουλμανικές κοινωνίες και η κουλτούρα τους διαφέρει στο 100% με αυτή των αμερικανών. Συντηρητικές ομάδες αντιδρούν και αντιστέκονται έντονα στην παγκοσμιοποίηση ακόμη και με τη βία. Υποστηρικτές του φονταμενταλισμού^{vi}, όπως η Al Qaeda, εκφράζουν τον εμφύλιο πόλεμο ανάμεσα στο Ισλάμ και την κουλτούρα των ΗΠΑ. Παρατηρείται ωστόσο ότι στις χώρες αυτές υφίστανται δύο κατηγορίες ανθρώπων, οι πιο φιλελεύθεροι ισλαμιστές – υποστηρικτές των δυτικών ιδεών και οι ισλαμιστές φονταμενταλιστές, οι οποίοι βρίσκονται σε εμφύλιο μεταξύ τους. (NYE JR, 2002)

3.5 ΠΩΣ ΟΦΕΙΛΕΙ Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ Η.Π.Α ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΙ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ.

Η εξωτερική πολιτική της Αμερικής λοιπόν καλείται να αντιμετωπίσει αυτούς τους κοινωνιολογικούς λόγους που αντιτίθενται στην ομογενοποίηση και στη παγκοσμιοποίηση. Καλείται να αντιμετωπίσει και να λύσει όλους τους λόγους που αντιτίθενται στη παγκοσμιοποίηση, όπως οι πολιτισμικές αποστάσεις, η προσπάθεια των κυβερνήσεων για έλεγχο και περιορισμό της μετανάστευσης, ο υψηλός προϋπολογισμός των ταξιδιών και οι φυσικές αποστάσεις. Όπου μπορεί στις μέρες μας

να έχουν γίνει γρηγορότερα τα ταξίδια, αλλά και πάλι η φυσική μετακίνηση από περιοχή σε περιοχή απαιτεί χρόνο και χρήμα. (NYE JR, 2002)

Η εξωτερική πολιτική της Αμερικής οφείλει στην εποχή της παγκοσμιοποίησης να αντιμετωπίσει την διεθνή τρομοκρατία ως ένα κοινωνικό πρόβλημα κατά βάση. (ΓΑΛΑΝΗΣ & ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ, 2003) Η ήπια ισχύς της Αμερικής ενισχύεται με τη μετανάστευση. Οι μετανάστες και το γεγονός ότι άνθρωποι θέλουν να έρχονται στην Αμερική ενισχύει τη γοητεία της και την ήπια ισχύ της Αμερικής. Η εισροή και αποδοχή και αφομοίωση μεταναστών αποτελεί ένα τρόπο αντιμετώπισης της παγκόσμιας τρομοκρατίας. Η επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου επεσήμανε την ανάγκη βελτίωσης του συστήματος μετανάστευσης και πολιτογράφησης της Αμερικής.

Οι ΗΠΑ λοιπόν πρέπει να χρησιμοποιήσουν τη δεσπόζουσα θέση τους στο διεθνές σύστημα και να δημιουργήσουν διεθνείς θεσμούς που θα ωφελήσουν τόσο τις ίδιες, όσο και τον υπόλοιπο κόσμο. Θα πρέπει να διαμορφώσουν πολυμερείς θεσμούς στο πλαίσιο μιας ευρύτερης αντίληψης των εθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Οι οικονομικές κρίσεις, η κλιματική αλλαγή, η τρομοκρατία, η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών δεν γνωρίζουν σύνορα και επηρεάζουν τόσο τη ζωή των Αμερικανών όσο και του υπόλοιπου κόσμου. Τα προβλήματα αυτά που προέκυψαν από την παγκοσμιοποίηση θα αντιμετωπιστούν με πολυμερείς διεθνείς θεσμούς που θα ανακύψουν με την παγκοσμιοποίηση. (NYE JR, 2002)

.

ⁱ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ –

Οι φιλελεύθερες δυτικές δημοκρατίες έχουν κοινά ιδεώδη και θεσμούς, ένα από τα κοινά που τους διέπουν είναι και ο πλουραλισμός. Ο πλουραλισμός έγκειται στη καρδιά της φιλελεύθερης δημοκρατίας και εκφράζεται σε πολλαπλά επίπεδα, οικονομικός, κοινωνικός και πολιτικός πλουραλισμός. Με τον οικονομικό πλουραλισμό εννοούμε ότι τα οικονομικά υποκείμενα είναι ελεύθερα να ανταλλάσσουν και να επιχειρούν στην αγορά, καθώς φιλελεύθερη δημοκρατία και αγορά αναπτύσσονται και συνυπάρχουν σε αλληλεξάρτηση. Με τον όρο κοινωνικός πλουραλισμός εννοούμε την αποδοχή ομάδων, οι οποίες θεωρούνται ως φυσιολογικός ή επιθυμητός τρόπος οργάνωσης των ατόμων. Στις μέρες οι ομάδες αναγνωρίζονται και θεωρούνται ως ένα φυσικό μέσο δημοκρατικής έκφρασης. (MENY, 1995). Ο πολιτισμικός πλουραλισμός αναγνωρίζει όλες τις θρησκευτικές, εθνικές και φυλετικές ομάδες ως ισότιμες με ισότιμες κουλτούρες. (ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ, 2013). Τέλος ο πολιτικός πλουραλισμός δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς τον οικονομικό και κοινωνικό πλουραλισμό. Πρακτικά ο πολιτικός πλουραλισμός ταυτίζεται με την κατάρτιση ελευθεριών οι οποίες ταυτόχρονα είναι οικονομικές πολιτικές και κοινωνικές, «όπως η ελευθερία του συνέρχεσθε, του συνεταιρίζεσθαι, η θρησκευτική ελευθερία, το δικαίωμα της ιδιοκτησίας». (MENY, 1995) Ταυτίζεται με το δημοκρατικό ιδεώδες και αναγνωρίζει την ύπαρξη πολλαπλών ιδεών και ομάδων με ίσα δικαιώματα ύπαρξης και συμμετοχής στην εξουσία. (ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ, 2013)

ⁱⁱ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΔΥΝΑΜΕΩΝ –

Η ισορροπία των δυνάμεων στο άναρχο διεθνές σύστημα νοείται ως η εξισορρόπηση (equilibrium), η ισορροπία της ισχύος. Ουσιαστικά σημαίνει την κατανομή ισχύος και τη διατήρηση της ανεξαρτησίας διαφόρων κρατών και συνασπισμών ούτως ώστε να μην υπάρξει πόλεμος. Η σταθερότητα συνδέεται με την έννοια της ισχύος, και μόνον οι δυνατές χώρες είναι σε θέση να ελέγξουν αυτή τη σταθερότητα. «Ένα σύστημα είναι σταθερό, όσο ο λόγος των δύο μεγεθών είναι μικρότερος από τη μονάδα». (ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ, 2005). Η σταθερότητα για τον Kenneth Waltz σχετίζεται με τη διατήρηση του status quo, «το διεθνές σύστημα θα είναι σταθερό για όσο διάστημα δεν υπάρχει κάποιος καταστροφικός παράγων βίας, ο οποίος να μεταβάλλει το status quo». (WALTZ, 2001)

ⁱⁱⁱ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗ-

Με τον όρο ανθρωπιστική επέμβαση εννοούμε την ανάμειξη κρατών ή άλλων διεθνών δρώντων στα εσωτερικά ζητήματα μιας χώρας. Η επέμβαση αυτή μπορεί να πάρει τη μορφή στρατιωτικής επέμβασης, όταν απειλείται η κυριαρχία, η εδαφική ακεραιότητα και ανεξαρτησία- αυτοδιάθεση μιας χώρας, οικονομικής διείσδυσης και υποστήριξης ανατρεπτικών κινήσεων ή της αντιπολίτευσης με σκοπό την ανατροπή καθεστώτων. Για να ολοκληρωθεί μια ανθρωπιστική επέμβαση θα πρέπει να χαρακτηρίζεται ως επέμβαση από το κράτος που την υφίσταται, να υπάρχει η θέληση από την πλευρά του παραβαίνοντος και να επιχειρείται αλλαγή της δομής της εξουσίας σε μια χώρα. Φυσικά η ανθρωπιστική επέμβαση θα πρέπει να χρήζει νομιμοποίησης από τον ΟΗΕ. Ο ΟΗΕ νομιμοποιεί τις ανθρωπιστικές επεμβάσεις σε περιπτώσεις όπου, «οι παρεμβάσεις είναι συστηματικές και μαζικές, όπου κινδυνεύει η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια, να έχουν εξαντληθεί όλα τα ειρηνικά μέσα για επίλυση και να μην υπάρχει

άλλο μέσο για την εδραίωση της ειρήνης. Επίσης θα πρέπει να υπάρχουν βάσιμες ελπίδες ότι η επέμβαση θα είναι επιτυχής , να μην κινδυνεύουν να απειληθούν γειτονικές χώρες και περιοχές, να είναι η επέμβαση ανιδιοτελής και να υπάρχουν σαφείς ενδείξεις απεμπλοκής των στρατιωτικών δυνάμεων μετά την επέμβαση». (ΗΡΑΚΛΕΪΔΗΣ, 2002)

^{iv} ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ-

Οι ΗΠΑ έχουν προσπαθήσει να δώσουν ένα σαφή ορισμό της διεθνούς τρομοκρατίας με σκοπό την καταπολέμηση της. Ως διεθνή τρομοκρατία ορίζουν «την παράνομη άσκηση βίας που ασκείται από ομάδες ή άτομα που έχουν κάποια σχέση με ξένη δύναμη, ή η δράση τους διαπερνά τα εθνικά σύνορα , στρεφόμενη κατά ατόμων ή περιουσίας με σκοπό τη διάβρωση ή τη φθορά μιας κυβέρνησης , του άμαχου πληθυσμού ή τμημάτων του, με στόχο την υλοποίηση των πολιτικών ή κοινωνικών τους σκοπών». (ΜΠΟΣΗ, 2000)

^v ΑΣΥΜΜΕΤΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ –

Ο ασύμμετρος πόλεμος δεν αποτελεί ένα πόλεμο στη μορφή που τον ξέρουμε. Αποτελεί ένα νέο είδος πολέμου με νέες πράξεις βίας και πολύ περισσότερα θύματα. Ο ασύμμετρος πόλεμος διεξάγεται από τρομοκρατικές ομάδες που χρησιμοποιούν βία και διαπράττουν εγκλήματα χωρίς να χαρακτηρίζονται πολεμικές πράξεις. Διεξάγεται από εθνικές θρησκευτικές και ιδεολογικές οργανώσεις. Η τρομοκρατία θεωρείται ένα πρόβλημα εθνικής ασφάλειας μιας χώρας. Οι ΗΠΑ έχουν αναγάγει την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ως πρωτεύον ζήτημα για την εθνική τους ασφάλεια. (ΜΠΟΣΗ, 2000)

^{vi} ΦΟΝΤΑΜΕΝΤΑΛΙΣΜΟΣ –

με τον όρο φονταμενταλισμό - θεμελιωτισμό εννοούμε την τάση επιστροφής σε συντηρητικά θρησκευτικά καθεστώτα. Την εμμονή με την παράδοση και την αντίσταση σε κάθε είδους θρησκευτική μεταρρύθμιση ή αλλαγή. Οι φονταμενταλιστές συχνά αντιδρούν με βία σε κάθε

προσπάθεια αλλαγής. Μια μορφή θρησκευτικού φονταμενταλισμού αποτελεί ο μουσουλμανικός φονταμενταλισμός. Το Ισλάμ και ο μουσουλμανικός φονταμενταλισμός στοχεύουν στην ενδυνάμωση της πολιτισμικής και θρησκευτικής παράδοσης και στρέφεται κατά της παγκοσμιοποίησης και την υιοθέτησης του δυτικού προτύπου ζωής και των αμερικανικών φιλελεύθερων ιδεών. Ο φανατισμός και οι εμμονές που χαρακτηρίζουν τον θρησκευτικό αυτό φονταμενταλισμό κάνει συχνά τους οπαδούς του να είναι βίαιοι και δυναμικοί, χρησιμοποιώντας ως όπλο τον ιερό πόλεμο, τη 'Τζιχάντ' , για την υπεράσπιση και εξάπλωση της ισλαμικής κυριαρχίας. (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ SAMUEL HUNTINGTON- ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ- ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΠΑΡΑ ΠΟΤΕ ΜΕ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ 11^{ΗΣ} ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Ο Samuel Huntington , με τη θεωρία του περί σύγκρουσης των πολιτισμών, έκανε μια προσπάθεια σκιαγράφησης της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ κατά τη μεταψυχροπολεμική περίοδο . Το επιχείρημα του Huntington είναι ότι στη μεταψυχροπολεμική περίοδο πλέον ,τα προβλήματα που ανακύπτουν στο άναρχο διεθνές σύστημα και καλείται να επιλύσει η εξωτερική πολιτική της Αμερικής, πηγάζουν από τις πολιτισμικές διαφορές των λαών. Η θεωρία του Huntington εξηγεί τη πληθώρα 'εθνοθηρσκευτικών συρράξεων' που έκαναν την εμφάνιση τους σε πολλά μέρη του κόσμου ως αντίδραση στην ήπια ισχύ των ΗΠΑ και την παγκοσμιοποίηση από το 1980 και μετά, π.χ. τη δεκαετία του 90' στη Γιουγκοσλαβία. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2006)

4.1 ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ HUNTINGTON.

Η θεωρία του Huntington καταγράφει εννιά διαφορετικούς πολιτισμούς , με διαχωριστικό στοιχείο τη θρησκεία. Αυτοί οι διαφορετικοί πολιτισμοί παράγουν αντίρροπες δυνάμεις πολιτισμικής διεκδίκησης και συνείδησης. Το πρώτο αξίωμα λοιπόν στη θεωρία του είναι το χαρακτηριστικό της θρησκείας, όπου κατά τον Huntington διαφοροποιεί τους ανθρώπους μεταξύ τους και ταυτόχρονα τους προσφέρει ένα σημείο αναφοράς και προσωπικού προσδιορισμού. Οι πολιτισμοί και οι θρησκείες μπορούν ταυτόχρονα να λειτουργήσουν και ως φορείς προσέγγισης και ενοποίησης μεταξύ κρατών και των λαών τους. Όμως επίσης στα πλαίσια ενός πολιτισμού μπορούν να υπάρξουν συγκρούσεις ανάμεσα στους ανθρώπους και ομάδες ανθρώπων που έχουν διαμορφωθεί λόγω της διαφορετικότητας των θρησκειών τους. Πχ. Στο εσωτερικό του Ισλάμ , η σύγκρουση μεταξύ σιϊτών και σουνιτών , στο Ιράκ και το Αφγανιστάν, στο Ιράν και το Ιράκ. Εκτός από τη διαφορετικότητα των θρησκειών και οι πολιτισμικές διαφορές επιφέρουν συγκρούσεις στους πολιτισμούς, όπως π.χ. οι πολιτικές αντιπαραθέσεις μεταξύ κομμουνιστών και φιλελευθέρων. (HUNTINGTON, 1993)

Το δεύτερο αξίωμα της θεωρίας του Huntington είναι η διαίρεση ουσιαστικά του κόσμου στη Δύση και τους οπαδούς της, και σε όλους τους υπόλοιπους μη δυτικούς πολιτισμούς, οι οποίοι έχουν ελάχιστα κοινά μεταξύ τους. (ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ, 2004)Οι κοινωνίες που έχουν πολιτιστική συγγένεια συνεργάζονται μεταξύ τους. Οι προσπάθειες να μετακινηθούν κοινωνίες από τον έναν πολιτισμό στον άλλο δεν σημειώνουν επιτυχία. Οι χώρες συσπειρώνονται γύρω από τις χώρες-ηγέτες ή τις χώρες πυρήνες του πολιτισμού τους. Οι οικογενειακές βλέψεις της Δύσης τη φέρνουν

αντιμέτωπη με άλλους πολιτισμούς, κυρίως με το Ισλάμ και την Κίνα. Σε τοπικό επίπεδο, οι πόλεμοι κατά μήκος των συνοριακών γραμμών μεταξύ των πολιτισμών, κυρίως μεταξύ μουσουλμάνων και μη, προκαλούν συμμαχίες συγγένειας. Η επιβίωση της Δύσης εξαρτάται αφενός από το κατά πόσο οι Αμερικανοί επιβεβαιώνουν εκ νέου τη δυτική τους ταυτότητα, αφετέρου από τους ίδιους τους δυτικούς και από το αν θα δεχτούν ότι ο πολιτισμός τους είναι μοναδικός αλλά όχι παγκόσμιος, καθώς και από το αν θα ενωθούν για να ανανεώσουν και να διατηρήσουν τον πολιτισμό τους απέναντι στις μη δυτικές κοινωνίες. Η αποφυγή ενός παγκόσμιου πολέμου των πολιτισμών εξαρτάται από το αν οι ηγέτες του κόσμου θα αποδεχτούν τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της παγκόσμιας πολιτικής και θα συνεργαστούν για να τον διατηρήσουν. (HUNTINGTON S. , 1999)

Το τρίτο αξίωμα της θεωρίας του είναι η παραδοχή ότι τα εθνικά κράτη είναι και θα παραμείνουν οι σημαντικότεροι παράγοντες στις παγκόσμιες υποθέσεις , αλλά ο συγγραφέας τονίζει ότι τα συμφέροντα , οι σχέσεις τους, οι συγκρούσεις τους όλο και πιο πολύ θα διαμορφώνονται από πολιτιστικούς και πολιτισμικούς παράγοντες. (HUNTINGTON, 1993). Όπως αναφέρθηκε κατά την ψυχροπολεμική εποχή και για πρώτη φορά στην ιστορία η παγκόσμια πολιτική είναι και πολυπολική και πολυπολιτισμική. Οι σημαντικότερες διαφορές μεταξύ των κρατών δεν είναι πια ιδεολογικές, πολιτικές και οικονομικές. Είναι διαφορές κουλτούρας. Οι άνθρωποι ορίζουν τον εαυτό τους σε σχέση με τους προγόνους τους, τη θρησκεία, τις αξίες, τη γλώσσα, την ιστορία, τα έθιμα και τους θεσμούς. Τα εθνικά κράτη παραμένουν πρωταγωνιστές των διεθνών σχέσεων. Οι σημαντικότερες ομάδες κρατών δεν είναι πια τα μπλοκ του ψυχρού πολέμου, αλλά οι επτά ή οκτώ μεγάλοι πολιτισμοί του κόσμου. Οι μη δυτικές κοινωνίες, ειδικά στην Ανατολική Ασία, αναπτύσσουν τον οικονομικό πλούτο τους και δημιουργούν τη βάση για ενισχυμένη πολιτική επιρροή και στρατιωτική δύναμη. Έτσι αυξάνονται η δύναμη τους και η αυτοπεποίθησή τους και οι μη δυτικές κοινωνίες επιβεβαιώνουν τις δικές τους πολιτιστικές αξίες. Επιπλέον υπάρχουν ισλαμικά κράτη που έχουν βαρύνουσα σημασία για τις παγκόσμιες τοποθετήσεις λόγω της στρατηγικής τους θέσης, των μεγάλων πληθυσμών τους ή των αποθεμάτων πετρελαίου που διαθέτουν. Σε αυτόν τον καινούργιο μεταψυχροπολεμικό κόσμο η κουλτούρα αποτελεί ταυτόχρονα διαχωριστική γραμμή και ενοποιητική δύναμη. Άνθρωποι χωρισμένοι από την ιδεολογία αλλά ενωμένοι από την κουλτούρα, ενώνονται, όπως έκαναν για παράδειγμα, η πρώην Ανατολική και η πρώην Δυτική Γερμανία.

Τέταρτο και τελευταίο αξίωμα της θεωρίας του Huntington , αποτελεί η θεώρηση του, ότι στο άναρχο διεθνές σύστημα οι συγκρούσεις που συνιστούν μεγαλύτερο κίνδυνο για τη σταθερότητα του διεθνούς συστήματος είναι εκείνες μεταξύ κρατών ή ομάδων από διαφορετικούς πολιτισμούς. (HARRISON & HUNTINGTON, 2000). Η Δύση είναι ο ισχυρότερος πολιτισμός παρόλα αυτά η δύναμη της, σε σχέση με άλλους πολιτισμούς φθίνει. Έτσι οι μη δυτικές κοινωνίες έρχονται αντιμέτωπες με ένα δίλλημα. Μερικές επιχειρούν να μιμηθούν τη δύση και να συνταχθούν μαζί της. Όμως άλλες κομφουκιανές και ισλαμικές κοινωνίες επιχειρούν να επεκτείνουν τη δύναμη τους για να εξισορροπήσουν τη δύναμη της δύσης. (HUNTINGTON S. , 1999)

Εν ολίγοις Σύμφωνα με το συγγραφέα χρειάζεται ένα πιο σύνθετο μοντέλο. Αυτό είναι η πολιτισμική προσέγγιση. Σύμφωνα με αυτή:1.Οι δυνάμεις της ολοκλήρωσης είναι πραγματικές και παράγουν αντίρροπες δυνάμεις πολιτιστικής συνείδησης.2.Ο κόσμος

είναι μεν κατά κάποια έννοια διμερής αλλά χωρισμένος από τη μία στη Δύση και σε πολλούς μη δυτικούς πολιτισμούς από την άλλη.3.Τα εθνικά κράτη είναι πρωταγωνιστές στις παγκόσμιες υποθέσεις αλλά οι σχέσεις τους διαμορφώνονται από πολιτιστικούς και πολιτισμικούς παράγοντες. 4.Ο κόσμος βρίσκεται πράγματι σε κατάσταση αναρχίας αλλά οι πιο επικίνδυνες συγκρούσεις είναι αυτές που παράγονται μεταξύ κρατών και ομάδων από διαφορετικούς πληθυσμούς.

Ωστόσο ο συγγραφέας παραδέχεται ότι κανένα υπόδειγμα δεν ισχύει για πάντα και το πολιτισμικό υπόδειγμα κάποτε θα ξεπεραστεί όπως ξεπεράστηκε το ψυχροπολεμικό και άλλα υποδείγματα. Παρόλα αυτά πολλές σημαντικές εξελίξεις με το τέλος του ψυχρού πολέμου θα είχαν προβλεφθεί όπως η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και της Γιουγκοσλαβίας και ο συνεχιζόμενος ρόλος της Κίνας ως μιας εκτός συναγωνισμού μεγάλης δύναμης. (HUNTINGTON S. , 1999)

4.2 Η ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ HUNTINGTON ΜΕ ΤΟ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ ΤΗΣ 11^{ΗΣ} ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Η θεωρία του Huntington, *The Clash Of Civilizations*, που γράφτηκε τη δεκαετία του 90' , απέκτησε ιδιαίτερο ενδιαφέρον μετά την επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001, καθώς η θεωρία του φαίνεται να επαληθεύτηκε, αφού η θεωρία του τόνιζε την αντίδραση λαών με έντονες θρησκευτικές και πολιτισμικές διαφορές από αυτές της Δύσης στην παγκοσμιοποίηση και την εξάπλωση των Αμερικανικών ιδεών. Η κουλτούρα και οι πολιτιστικές ταυτότητες που με την ευρύτερη έννοια αποτελούν και πολιτισμικές ταυτότητες, διαμορφώνουν τα πρότυπα της συνοχής, της διάσπασης και της σύγκρουσης στο μεταψυχροπολεμικό κόσμο. Η ισορροπία δυνάμεων μεταξύ των πολιτισμών μεταβάλλεται. Η επιρροή της Δύσης εξασθενίζει. Οι ασιατικοί πολιτισμοί επεκτείνουν την οικονομική, στρατιωτική και πολιτική τους δύναμη. Το Ισλάμ εκρήγνυται δημογραφικά με αποσταθεροποιητικές συνέπειες για τις ίδιες τις μουσουλμανικές χώρες καθώς και για όσες γειτονεύουν μαζί τους. Γενικά, οι μη δυτικοί πολιτισμοί επιβεβαιώνουν εκ νέου την αξία της δικής τους κουλτούρας.

Ο Huntington με τη θεωρία του έχει το πλεονέκτημα της υπενθύμισης του ρόλου των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων στη διεθνή πολιτική . Η θεωρία του ήταν επίκαιρη παρά ποτέ την εποχή μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 ,όπου όλα τα αξιώματα της θεωρίας του φάνηκαν να επαληθεύονται στην πράξη. Η επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε από παράγοντες που προέβαλλαν την πολιτισμική και θρησκευτική τους διαφοροποίηση και αντιπαράθεση με τη Δύση. Στράφηκαν με βίαια μέσα κατά των ΗΠΑ, της εξάπλωσης των ιδεών τους και της παγκοσμιοποίησης, αποβλέποντας σε πολιτικούς σκοπούς. Συγκεκριμένα στόχος τους ήταν η συσπείρωση των Αράβων και ο διαχωρισμός του κόσμου με βάση τα θρησκευτικά πρότυπα. (ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ, 2004)

Ουσιαστικά όπως τόνισε ο Huntington , τα κράτη προσπαθούν να διατηρήσουν ένα κόσμο κλασικών θεωρήσεων, ενώ αντιθέτως οι φονταμενταλιστές προσπαθούν να τον ανατρέψουν . (HUNTINGTON, 1993)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ, Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ, Ο ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η AL QAEDA

Οι διεθνείς τρομοκρατικές οργανώσεις είναι διασυνδεδεμένες με την παγκόσμια οικονομία του εγκλήματος, καθώς η χρηματοδότηση τους προέρχεται από ζώνες αναρχίας κρατών και από παράνομες παγκόσμιες δραστηριότητες όπως το εμπόριο των ναρκωτικών και η διασπορά πυρηνικών όπλων. Τέτοιου είδους τρομοκρατικές οργανώσεις εκμεταλλεύονται πλήρως την ελευθερία μετακίνησης κεφαλαίου σε όλο τον κόσμο και ταυτόχρονα έχουν διασυνδέσεις με τρομοκρατικές κυβερνήσεις, οι οποίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υπόθαλψή τους. Η τρομοκρατική θρησκευτική οργάνωση Al Qaeda δημιουργήθηκε στους κόλπους αυτών των χωρών και στρέφεται κατά των φιλελεύθερων ιδεών των ΗΠΑ και της παγκοσμιοποίησης. Η Al Qaeda είναι ένα προϊόν της παγκοσμιοποίησης, είναι ένα πρόβλημα στο διεθνές σύστημα, όπως η εξάπλωση των ναρκωτικών και η διασπορά πυρηνικών όπλων. Αυτή η τρομοκρατική οργάνωση κατάφερε να καταστρέψει το κυρίαρχο δυτικό μύθο, με το χτύπημα στη Νέα Υόρκη την 11^η Σεπτεμβρίου του 2001, το γκρέμισμα του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου και το θάνατο χιλιάδων αμερικανών πολιτών. Αποτελεί μια οργανωμένη μορφή ιδιωτικοποιημένης βίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Έναν επαναστατικό ιερό πόλεμο κατά του αμερικανικού προτύπου και της εξάπλωσης του μέσω της παγκοσμιοποίησης. Όπως οι μαρξιστές και οι ναζιστές, έτσι και οι οπαδοί του ισλαμικού διεθνισμού θεωρούν ότι μπορούν να αναδιαμορφώσουν την ανθρώπινη κατάσταση. Στον καινούριο κόσμο της Al Qaeda οι συγκρούσεις εξουσιών έχουν εξαφανιστεί. Ο οραματισμός της Al Qaeda δεν διαφέρει και πολύ από αντίστοιχες φαντασιώσεις του Λένιν, του Μάο και άλλων ευαγγελιστών. (ΓΚΡΕΪ, 2004).

Το πρόβλημα της διεθνούς τρομοκρατίας λοιπόν ήρθε στο προσκήνιο τον 21^ο αιώνα μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου. Είναι εμφανές ότι η διεθνής τρομοκρατία αποτελεί απειλή τόσο για την κοινωνία όσο και για την κυριαρχία των κρατών. Μια τρομοκρατική παράνομη οργάνωση όπως η Al Qaeda, που δρα διεθνώς, αποτελεί διεθνή δρώντα που δεν διέπεται και δεν δεσμεύεται από τις κοινές αξίες και τους κανόνες που έχουν ορίσει τα κράτη για το άναρχο διεθνές σύστημα με σκοπό την προώθηση και διατήρηση της ασφάλειας. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

5.1 ΑΙΤΙΑ ΠΟΛΕΜΟΥ – ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου αποδεικνύει ότι το φαινόμενο του πολέμουⁱ, η ασφάλειαⁱⁱ, η ισχύςⁱⁱⁱ και η άσκηση πολεμικής βίας είναι φαινόμενα που δεν εξαλείφθηκαν στο παγκόσμιο διεθνές σύστημα. Πως εξασφαλίζεται η τάξη σε διεθνές επίπεδο όταν απουσιάζουν οι διεθνείς κανόνες και δεν υπάρχει μια κεντρική

εξουσία ; Το διεθνές σύστημα είναι άναρχο. Όπως στο εσωτερικό των κρατών караδοκεί η επανάσταση με σκοπό την αλλαγή του συστήματος, έτσι και στο διεθνές σύστημα караδοκεί ο πόλεμος με σκοπό την αλλαγή της κατανομής ισχύος, καθώς είναι φανερό από την ιστορία ότι οι πόλεμοι ξεσπούσαν με σκοπό την ανακατανομή ισχύος ,παράδειγμα την επέκταση εδάφους των κρατών. Σε ένα κόσμο όπου τα διεθνή προβλήματα διαιωνίζονται με την άνιση ανάπτυξη^{iv} , τον ηγεμονισμό^v τις διεθνείς επεμβάσεις και τους στρατηγικούς ανταγωνισμούς, πώς να σταθεροποιηθεί το διεθνές σύστημα; Μόνο εάν εξαλειφθούν τα κύρια αίτια του πολέμου. Ένα κύριο πρόβλημα του διεθνούς συστήματος είναι και η διεθνής τρομοκρατία που αποτελεί πηγή αστάθειας στις διακρατικές σχέσεις. Η τρομοκρατία αποτελεί μια ανωμαλία του διακρατικού συστήματος . Το εθνικό συμφέρον κάθε κράτους αποτελεί και τη βάση λειτουργίας του διεθνούς συστήματος, και το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ς Σεπτεμβρίου του 2001, ήρθε για να υπενθυμίσει αυτή τη βασική έννοια, καθώς η διεθνής ειρήνη και σταθερότητα συνεισφέρουν στην επιβίωση κάθε κράτους. Πως θα αντιμετωπιστούν οι τρομοκράτες; Με τη στερέωση του έθνους κράτους, την ενίσχυση της κρατικής κυριαρχίας και ευρύτερα την καταπολέμηση των αιτιών πολέμου στις διακρατικές σχέσεις .

Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου αποτελεί μια περίπτωση κοσμοπολίτικης στάσης . Με το επινόημα του ισλαμικού διεθνισμού που διαπερνά τα μουσουλμανικά κράτη. Το τρομοκρατικό αυτό χτύπημα ενοχοποίησε πολιτισμούς και θρησκείες της Άπω και Μέσης Ανατολής και σαν αποτέλεσμα εμφανίστηκαν ακραία νεωτερικά στερεότυπα. Ταυτόχρονα προβλήθηκαν και άλλες όψεις του αυτού διεθνούς προβλήματος , όπως η μη αποδοχή άλλων πολιτισμών και κοινωνικοπολιτικών συστημάτων. (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002)

5.2 ΠΟΙΑ Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΘΕΣΜΩΝ;

Η στάση των διεθνών θεσμών στα διεθνή προβλήματα, τέτοιου είδους ,είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Οι διεθνείς θεσμοί αποτελούν εξαρτημένες μεταβλητές , δηλαδή οι αποφάσεις τους εξαρτώνται από τα συμφέροντα και τη πολιτική βούληση των κρατών ιδιαίτερα των ισχυρών . Για παράδειγμα ο ΟΗΕ αποτελεί μια εξαρτημένη μεταβλητή των ΗΠΑ. Επί της ουσίας οι διεθνείς θεσμοί και οι αποφάσεις τους παρακάμπτονται από τις ΗΠΑ σε περίπτωση που οι ίδιες δέχονται απειλή. Παράδειγμα αποτελεί ο πόλεμος στο Αφγανιστάν παρά τους περιορισμούς από τον ΟΗΕ , όπου οι ΗΠΑ θέλησαν να απαντήσουν στις χώρα προέλευσης των τρομοκρατών με πόλεμο αφού διακυβεύονταν το εθνικό τους συμφέρον .Με αυτόν τον τρόπο ξεκίνησαν τον πόλεμο κατά της διεθνούς τρομοκρατικής οργάνωσης Al Qaeda .

Λόγω της απουσίας μιας παγκόσμιας κοινωνίας και παγκόσμιας ρυθμιστικής εξουσίας και των διεθνών θεσμών να λειτουργούν ως εξαρτημένες μεταβλητές, ο πόλεμος αποτελεί φαινόμενο του διεθνούς συστήματος. Υφίσταται ως συνέχεια της πολιτικής με άλλα μέσα , ως διαχρονικό φαινόμενο των διεθνών σχέσεων, όχι ως αυτόματη λογική, αλλά διέπεται από σκοπούς που θέτει η πολιτική. (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002)

5.3 ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΣ- ΙΕΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Η τρομοκρατία λοιπόν στο διεθνές σύστημα προκαλεί συγκρούσεις, γι' αυτό πρέπει να εξετάζεται σε αναφορά με την κοινωνικοπολιτική δομή του διεθνούς συστήματος και την ποικιλομορφία των πολιτικών υποκειμένων. Τα πολιτικά υποκείμενα του διεθνούς συστήματος είναι τα κράτη, οι συμμαχίες των κρατών και οι μη κυριαρχικές ομάδες που δεν χρήζουν πολιτικής κυριαρχίας π.χ. οι τρομοκρατικές οργανώσεις. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις ανεξαρτήτως ηθικοφιλοσοφικού περιεχομένου είναι μορφικά ίδιες καθώς επιδιώκουν να καταστρέψουν τα έθνη κράτη και να δημιουργήσουν μια νέα παγκόσμια ή περιφερειακή δομή θεμελιωμένη σε μία ενιαία 'ηθικοφιλοσοφική βάση'. Ο πόλεμος των τρομοκρατών, ο επαναστατικός πόλεμος ένα νέο είδος πολέμου, αφορά την κατάργηση των κρατικών συνόρων και τη δημιουργία ενός παγκόσμιου κράτους. Οι πρωταγωνιστές λοιπόν που τον διεξάγουν σκοπό έχουν την εδαφική και κυριαρχική ενοποίηση στη βάση ενός ενιαίου περιφερειακού ή παγκόσμιου συμφέροντος. Ο επαναστατικός πόλεμος είναι ένα είδος πολέμου που βασίζεται σε μια ιδεολογία ή έχει θρησκευτικά κίνητρα που θεωρούνται αδιαπραγμάτευτα, ηθικά ανώτερα όπως η μουσουλμανική πίστη, ο κομμουνισμός και ο ναζισμός. Στη περίπτωση του πολέμου αυτού η πολιτική αντικαθίσταται από το κάθε περίπτωση δόγμα.

Στην περίπτωση της τρομοκρατικής οργάνωσης Al Qaeda ο επαναστατικός πόλεμος είναι ιερός πόλεμος. Ο ιερός πόλεμος σε μια σύγχρονη εκδοχή του αφορά την πρόκληση του Οσάμα Μπιν Λάντεν για ιερό πόλεμο κατά των Αμερικανών. Αφορά μια ακραία περίπτωση επαναστατικού πολέμου όπου ο ισλαμικός διεθνισμός στρέφεται ενάντια στο Αμερικανικό πρότυπο κατά τον ισλαμικό τρόπο σκέψης. Συγκεκριμένα για το ισλαμικό δίκαιο ο κόσμος διαιρείται στο Dar-al-Islam (την κατοικία του Ισλάμ) και στο Dar-al-Harb (την κατοικία του πολέμου). Για τον φονταμενταλιστή^{vi} Οσάμα Μπιν Λάντεν και την οργάνωση Al Qaeda στην 'κατοικία του πολέμου' βρίσκονται όλες εκείνες οι κοινωνίες που δεν εξισλαμίστηκαν. Και όπως όλοι οι φονταμενταλιστές έτσι και για αυτούς πραγματικά ή δυνητικά επικρατεί πόλεμος μέχρι τον εξισλαμισμό των κοινωνιών αυτών, την επικράτηση του Ισλάμ και την απορρόφηση τους από την 'κατοικία του Ισλάμ'. Η θυσία των φονταμενταλιστών ισλαμιστών για αυτό το σκοπό, τους χρήζει ταυτόχρονα και 'μαχητές μάρτυρες' του Ισλάμ. Στο 'μαχητή μάρτυρα' η θρησκεία τους προστάζει ότι θα αποδοθούν προνόμια στο παράδεισο, όπου και σίγουρα θα ενταχθεί. Για τον Οσάμα Μπιν Λάντεν και την τρομοκρατική του οργάνωση ο εξισλαμισμός αποτελεί σύγκρουση στο πολεμικό πεδίο και όχι απλά στο πνευματικό. «Ο σκοπός είναι απέραντος και συνίσταται στον εξισλαμισμό όλου του κόσμου, είναι ιερός, επειδή το επιτάσσει ο Θεός, και δικαιολογεί όλα τα μέσα, αφού τα αγιάζει ο σκοπός» (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002)

5.4 Η ΑΛ ΚΑΙΝΤΑ ΣΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

Η Al Qaeda είναι ένα προϊόν της παγκοσμιοποίησης, είναι ένα πρόβλημα στο διεθνές σύστημα, όπως η εξάπλωση των ναρκωτικών και η διασπορά πυρηνικών όπλων. Αυτή η τρομοκρατική οργάνωση κατάφερε να καταστρέψει το κυρίαρχο δυτικό μύθο, με το χτύπημα στη Νέα Υόρκη την 11^η Σεπτεμβρίου του 2001, το γκρέμισμα του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου και το θάνατο χιλιάδων αμερικανών πολιτών. Αποτελεί μια οργανωμένη μορφή ιδιωτικοποιημένης βίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Έναν επαναστατικό ιερό πόλεμο κατά του αμερικανικού προτύπου και της εξάπλωσης του μέσω της παγκοσμιοποίησης. Όπως οι μαρξιστές και οι ναζιστές, έτσι και οι οπαδοί του ισλαμικού διεθνισμού θεωρούν ότι μπορούν να αναδιαμορφώσουν την ανθρωπινή κατάσταση. Στον καινούριο κόσμο της Al Qaeda οι συγκρούσεις εξουσιών έχουν εξαφανιστεί. Ο οραματισμός της Al Qaeda δεν διαφέρει και πολύ από αντίστοιχες φαντασιώσεις του Λένιν, του Μάο και άλλων ευαγγελιστών. (ΓΚΡΕΪ, 2004).

Η Al Qaeda είναι μια σύγχρονη φονταμενταλιστική θρησκευτική διεθνής τρομοκρατική οργάνωση. Ένα δίκτυο μαζικής τρομοκρατίας, όπου νομιμοποιεί τους μαζικούς φόνους πολιτών και στρέφεται κατά των Δυτικών και του αμερικανικού προτύπου, της ιδεολογίας και τρόπου ζωής. Στρέφεται ενάντια στη παγκοσμιοποίηση, με τον δημιουργό της Οσάμα Μπιν Λάντεν να έχει ανακηρυχτεί σε προφήτη, σε εθνικό ήρωα που εκφράζει την παγκοσμιοποιημένη ισλαμική αντίσταση κατά των Δυτικών. (ΚΑΦΦΕΣ, 2010)

5.4. 1 ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΤΗΚΕ Η ΑΛ QAEEDA

Οι ρίζες της τρομοκρατικής ισλαμικής οργάνωσης ξεκινούν από το 1966 και τον αιγύπτιο Σαγίντ Κουτμπ, ο οποίος εκτελέστηκε από το καθεστώς Νάσερ. Το όραμα του ήταν η άνθηση των Αράβων και η απελευθέρωση τους από την Ευρωπαϊκή αποικιοκρατία. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009). Η Al Qaeda αποδείχθηκε πως ήταν δημιούργημα των πακιστανικών μυστικών υπηρεσιών, χρηματοδοτούμενη από σαουδαραβικά κεφάλαια. Αναπτύχθηκε στις αρχές του 1980 από την ίδια την Αμερικανική εξωτερική πολιτική, στην προσπάθεια της να αποτρέψει την ΕΣΣΔ να εισβάλλει στο Αφγανιστάν. (ΓΚΡΕΪ, 2004). Δημιουργήθηκε το 1988 στα πλαίσια ενός ανταρτοπόλεμου στο Αφγανιστάν ενάντια στη Σοβιετική εισβολή. Οι ΗΠΑ φαίνεται να στήριξαν τους μουτζαχεντίν, σε συνεργασία με τη Σαουδική Αραβία και το Πακιστάν που έστειλαν εθελοντές. Οι αντάρτες δεν ήταν σε καμία περίπτωση αμόρφωτοι ισλαμιστές, αλλά μορφωμένοι προερχόμενοι από μεσαία κοινωνικά στρώματα, οι οποίοι εκπαιδεύτηκαν από τις πακιστανικές μυστικές αρχές, και από τις ειδικές δυνάμεις των ΗΠΑ, σε 'ειδικές μεθόδους ανορθόδοξου πολέμου'. Η χρηματοδότηση τους προέρχονταν από ιδιωτικούς φορείς της Σαουδικής Αραβίας, όπως πλούσιες σαουδαραβικές οικογένειες, όπως του Οσάμα Μπιν Λάντεν, ο οποίος φαίνεται να προσχώρησε με ιδιαίτερο ζήλο στην οργάνωση. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Συγκεκριμένα η άνιση ανάπτυξη^{vii} μεταξύ κρατών περιφερειών και ηπείρων αφορά τομείς όπως η στρατιωτική και οικονομική ισχύς ,η τεχνολογία και ο πληθυσμός. Η άνιση ανάπτυξη επιφέρει προβλήματα όπως τα διλλήματα ασφαλείας^{viii} ,οι εξισορροπήσεις και οι εξοπλιστικοί ανταγωνισμοί. Η άνιση ανάπτυξη λοιπόν είναι ένα κύριο αίτιο πολέμου στο άναρχο διεθνές σύστημα. Οι στρατιωτικοί ανταγωνισμοί και ο έλεγχος περιφερειών παρατηρήθηκε έντονα την εποχή του ψυχρού πολέμου. Μια τέτοια περιοχή που για χρόνια έγινε πεδίο σφοδρών στρατιωτικών ανταγωνισμών μεταξύ ΗΠΑ και ΕΣΣΔ ήταν και η Μέση Ανατολή. Στο πλαίσιο αυτών των ανταγωνισμών οι δύο δυνάμεις ενθάρρυναν τοπικές αναθεωρητικές τάσεις, διαιώνισαν το Πλαιστινιακό πρόβλημα, στήριξαν αυταρχικά καθεστώτα, ενίσχυσαν τις μυστικές υπηρεσίες (τον Οσάμα Μπιν Λάντεν) , όλα αυτά εμπόδισαν την κοινωνική μετεξέλιξη αυτών των κοινωνιών. Οι επιλογές των μεγάλων δυνάμεων στη Μέση και Άπω Ανατολή προκάλεσαν σώρευσαν και όξυναν περιφερειακά προβλήματα στις περιοχές αυτές όπως ο Ισλαμικός διεθνισμός . (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002). Το έδαφος της Μέσης Ανατολής ήταν πρόσφορο για την δημιουργία μιας τέτοιας οργάνωσης, καθώς σε αντίθεση με την ανεπτυγμένη Άπω Ανατολή , ο αραβικός πληθυσμός της Μέσης Ανατολής φαίνεται πως ήταν στην πλειοψηφία του αναλφάβητος, φτωχός, χωρίς δυνατότητες πρόσβασης στο ίντερνετ και γενικά υπανάπτυκτος. Επιπλέον η συνεχής ανάπτυξη του Ισραήλ ,προσέδιδε στον υπανάπτυκτο αραβικό κόσμο της Μέσης Ανατολής ένα αίσθημα κατωτερότητας αποτυχίας και ταπείνωσης, και το συνεχιζόμενο παλαιστινιακό πρόβλημα όξινε τον αντιδυτικό και αντιαμερικανικό προσανατολισμό. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Ιδρυτής της Al Qaeda θεωρείται πως είναι ο Οσάμα Μπιν Λάντεν, ο οποίος διδάχθηκε Ισλαμικές σπουδές και έτσι ενστερνίστηκε την ιδέα ότι η Δύση πάσχει από μια μεγάλη πνευματική πείνα . Ο πατέρας του ήταν πλούσιος κατασκευαστής από το Χαντραμάουτ και η μητέρα του από τη Συρία, με κατώτερο κοινωνικό κύρος, χαμηλής κοινωνικής τάξης , πράγμα που ο ίδιος μισούσε. Μεγάλωσε απολαμβάνοντας τις ελευθερίες του Λίβανου , παρόλα αυτά ως ριζοσπάστης αντέδρασε έντονα στον ηδονισμό και στον ατομισμό του δυτικού προτύπου ζωής. Μετά την επιστροφή του από το Λίβανο στη Σαουδική Αραβία έγινε Ισλαμιστής, και προσηλώθηκε στον στρατιωτικό του αγώνα κατά της Δύσης και του δυτικού προτύπου ζωής. Με τον δάσκαλό του Αμπντάλα Αζάμ , υπέρμαχο του ισλαμικού δικαίου διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία Γραφείου Αφγανικών Υπηρεσιών. Επιτέλεσαν σημαντικό ρόλο στον αγώνα εναντίον της Σοβιετικής κατοχής του Αφγανιστάν. Έπειτα οργανώθηκε από τη CIA σε έναν συνασπισμό με τους Τζιχάτ κατά της ΕΣΣΔ . Αργότερα κατηγορήθηκε για τη δολοφονία του δάσκαλού του Αζάμ, με τον οποίο διαφωνούσαν σε ζητήματα στρατηγικής. Επηρεασμένος από το Νίτσε και με νεωτερικές δυτικές επιρροές , τις ανέμειξε με τα ισλαμικά μοτίβα και έτσι άρχισε να ασκεί επιρροή στο καθεστώς των Ταλιμπάν. (ΓΚΡΕΪ, 2004)

Έπειτα από την επιτυχή έκβαση του ανταρτοπόλεμου λοιπόν και την ήττα της υπερδύναμης ΕΣΣΔ στη Μέση Ανατολή, η οργάνωση των ανταρτών βρέθηκε να είναι ανεπιθύμητη ,καθώς χώρες όπως η Σαουδική Αραβία δεν ήθελαν στο εσωτερικό τους φανατικούς ισλαμιστές πολεμιστές, γιατί έτσι θα δημιουργούνταν προβλήματα ασφάλειας. Έτσι οι πολεμιστές επέστρεψαν στις χώρες τους και οι περισσότεροι από αυτούς προσχώρησαν σε ριζοσπαστικές ισλαμικές οργανώσεις. Έτσι ο Οσάμα Μπιν Λάντεν εκδιώχθηκε από τη Σαουδική Αραβία , οι οποίοι καταψήφισαν την επιλογή του

για διεξαγωγή ιερού πολέμου εναντίον του Σαντάμ Χουσεΐν . Έπειτα ο ίδιος στράφηκε προς το Σουδάν όπου έμεινε εκεί μέχρι και το 1996 αναπτύσσοντας την οργάνωση του 'κράτος εν κράτει' . Μέτα την εκδίωξη του και από το Σουδάν , πήγε στο Αφγανιστάν, όπου διεξήγαγε νικηφόρους πολέμους με τους μουτζαχεντίν, υποστηρίζοντας το καθεστώς των Ταλιμπάν. Το Αφγανιστάν ήταν και η βάση της Al Qaeda από όπου φαίνεται να οργανώθηκε ένα διεθνές δίκτυο που σύνδεσε όλες τις ισλαμικές οργανώσεις παρέχοντας τους εκπαίδευση και εθελοντές. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

5.4.2 Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Η Al Qaeda θυμίζει φατρία οικογένεια καθώς είναι δύσκολη η προσπάθεια να διαπεραστεί, λόγω της αφοσίωσης των μελών της. Βασίζεται σε σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών της ,χαρακτηριστικά της οργάνωσης, η υπομονετική προετοιμασία των μελών της και οι ανεπίσημοι τραπεζικοί θεσμοί με παγκόσμιο εύρος ,η δράση των οποίων είναι πολύ δύσκολο να διαπεραστεί. Διέπεται από νεωτερικές^{ix} αρχές και είναι ικανή να λειτουργεί αποτελεσματικά στις συνθήκες της παγκοσμιοποίησης. (ΓΚΡΕΪ, 2004).

«Ανώτατο όργανο διοίκησης και ελέγχου της Οργάνωσης είναι το "Μαζλίς αλ Σούρα" το οποίο επέχει θέση Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο εξετάζει και εγκρίνει τις όποιες κατευθύνσεις και δραστηριότητες της Οργάνωσης. Το έργο αυτού συνδράμουν διάφορες επιτροπές που μελετούν και οργανώνουν διάφορα επιμέρους θέματα όπως είναι η "στρατιωτική επιτροπή", επί θεμάτων επιχειρήσεων, η "οικονομική επιτροπή", επί οικονομικών, η "θρησκευτική επιτροπή" για την έκδοση "φετβά" (= θρησκευτικών εντολών, προσκλήσεων), καθώς επίσης και "επιτροπή ενημέρωσης", επί δημοσίων σχέσεων και ανακοινώσεων. Τα συστρατευμένα μέλη της οργάνωσης και ολόκληρου του δικτύου της Αλ Κάιντα, ο αριθμός των οποίων θεωρείται άγνωστος, δίνουν ειδικό όρκο πίστης που ονομάζεται μπαγιάτ. Μετά την ορκωμοσία τους ακολουθεί η στρατιωτική εκπαίδευσή τους και ειδικότερα επί του ανορθόδοξου πολέμου σε μεγάλο αριθμό στρατοπέδων, τόσο στο Αφγανιστάν όσο και σε άλλες μουσουλμανικές χώρες. Από δημοσιογραφικές εκτιμήσεις και στοιχεία ανακριτικών Αρχών που έχουν δει το φως της δημοσιότητας εκτιμάται πως 12 τουλάχιστον τέτοια στρατόπεδα βρίσκονται στο Αφγανιστάν στα οποία έχουν εκπαιδευτεί περισσότεροι από 5000 Μουτζαχεντίν, χαρακτηριζόμενοι ενεργοί τρομοκράτες, έτοιμοι ν' αναλάβουν και να διεκπεραιώσουν αποστολές στις οποίες θα κληθούν από την Οργάνωση. Ένα μεγάλο μέρος των μελών έχει επιλεγεί από άτομα που είναι εφοδιασμένα με αμερικανικά διαβατήρια ώστε να μπορούν να ταξιδεύουν ελεύθερα χωρίς να δημιουργούν υποψίες. Το δίκτυο της Οργάνωσης διατηρεί πολλούς τρόπους αναγνώρισης των μελών της, και των διακείμενων θετικά προς αυτήν, καθώς επίσης και τρόπους παρακολούθησης των μελών της ώστε σε περίπτωση που υπάρξει υποψία συνεργασίας με τον "εχθρό" να φονεύονται». (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ, 2013)

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι νέες μορφές τρομοκρατικής δραστηριότητας, όπως εκδηλώθηκαν με την βάνουση επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου, δεν στρέφονται πλέον εναντίον φορέων κρατικών αξιωμάτων και εκπροσώπων μεγάλων οικονομικών συμφερόντων (πρακτικές που ακολουθούσαν οι τρομοκρατικές πολιτικές οργανώσεις των δεκαετιών '70 και '80). Ο επίδοξος τρομοκράτης - λειτουργώντας έξω από το πεδίο της πολιτικής αντιπαράθεσης- υιοθετεί το πρότυπο της μαζικής δολοφονίας και επεκτείνει το φόβο για μία θανατηφόρα επίθεση στο σύνολο του κοινωνικού φάσματος. Η κουλτούρα του τρόμου και του πανικού για τον μη φυσικό θάνατο διογκώνεται με την δυνατότητα αξιοποίησης στο έπακρο από το δίκτυο των τρομοκρατών των ραγδαίων επιτευγμάτων της τεχνολογίας στους τομείς της ηλεκτρονικής, της γενετικής και της βιολογίας, ενδεχόμενα τα οποία αγγίζουν το παράλογο, το ασύλληπτο, παραπέμποντας σε σενάρια επιστημονικής φαντασίας. Η οργάνωση λοιπόν βασίζεται στη θέληση των εκτελεστών για θάνατο, το οποίο αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα της οργάνωσης. Οι αξίες προσωπικής επιλογής και αυτό-ολοκλήρωσης που επιτάσσει το Ισλάμ, γεννούν μια νέα μορφή πολέμου λοιπόν δίχως όρια. (ΓΚΡΕΪ, 2004). Οι Ισλαμιστές τρομοκράτες της Al Qaeda δεν δρουν λοιπόν στο διεθνές σύστημα ορθολογικά όπως τα κράτη στο άναρχο διεθνές σύστημα συνυπολογίζοντας τα κόστη και τα οφέλη των πράξεων τους. Οι πράξεις τους δεν διέπονται από την αποτροπή, έτσι οι πράξεις τους είναι ανυπολόγιστες και δύσκολο να προβλεφθούν και να αποφευχθούν. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009). Για το ισλαμικό δίκαιο ο κόσμος διαιρείται στο Dar-al-Islam (την κατοικία του Ισλάμ) και στο Dar-al-Harb (την κατοικία του πολέμου). Για τον φονταμενταλιστή Όσάμα Μπιν Λάντεν και την οργάνωση Al Qaeda στην 'κατοικία του πολέμου' βρίσκονται όλες εκείνες οι κοινωνίες που δεν εξισλαμίστηκαν. Και όπως όλοι οι φονταμενταλιστές έτσι και για αυτούς πραγματικά ή δυνητικά επικρατεί πόλεμος μέχρι τον εξισλαμισμό των κοινωνιών αυτών, την επικράτηση του Ισλάμ και την απορρόφηση τους από την 'κατοικία του Ισλάμ'. Η θυσία των φονταμενταλιστών ισλαμιστών για αυτό το σκοπό, τους χρήζει ταυτοχρόνως και 'μαχητές μάρτυρες' του Ισλάμ. Στο 'μαχητή μάρτυρα' η θρησκεία τους προστάζει ότι θα αποδοθούν προνόμια στο παράδεισο, όπου και σίγουρα θα ενταχθεί. Για τον Όσάμα Μπιν Λάντεν και την τρομοκρατική του οργάνωση ο εξισλαμισμός αποτελεί σύγκρουση στο πολεμικό πεδίο και όχι απλά στο πνευματικό. «Ο σκοπός είναι απέραντος και συνίσταται στον εξισλαμισμό όλου του κόσμου, είναι ιερός, επειδή το επιτάσσει ο Θεός, και δικαιολογεί όλα τα μέσα, αφού τα αγιάζει ο σκοπός» (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002)

Η μετακίνηση και αποστολή των χρημάτων της οργάνωσης γίνεται μέσω του συστήματος της χαουλάλα (hawala), είναι μια παλαιά, αλλά νόμιμη μέθοδος αποστολής χρημάτων από τη μία χώρα στην άλλη με γνώμονα την εμπιστοσύνη. Συγκεκριμένα το χρήμα στη φυσική του μορφή δεν μεταφέρεται από το ένα μέρος στο άλλο, αλλά μέσω μιας τηλεφωνικής επικοινωνίας ή με αποστολή fax μεταξύ των διαπραγματευτών που βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες. Δεν υπογράφεται κανένα συμβόλαιο και οι παραλήπτες λαμβάνουν απλά ένα κωδικό αριθμό ή ένα τεκμήριο όπως για παράδειγμα ένα χαμηλής αξίας χαρτονόμισμα κομμένο σε δύο, το οποίο λειτουργεί ως απόδειξη ότι τα χρήματα είναι καθοδόν. Οι συναλλαγές έτσι κινούνται με αντίθετη κατεύθυνση και ακυρώνουν η μια την άλλη. Σε περίπτωση που υπάρχουν ασυμφωνίες, τότε στέλνονται κοσμήματα ή χρήματα από τη μια χώρα στην άλλη και έπειτα προσαρμόζονται τα τιμολόγια των εμπορικών συναλλαγών ή χρησιμοποιούνται οι παραδοσιακές τράπεζες. Το σύστημα της hawala είναι ένα παγκόσμια σύστημα παροχής υπηρεσιών που είναι φθηνό, γρήγορο και απαλλαγμένο από το πρόβλημα

της γραφειοκρατίας. Έτσι οι χρήστες αυτού του συστήματος, του ανεπίσημου δικτύου αποστολής χρημάτων δεν υπάγονται στα επίσημα κανάλια διακίνησης χρημάτων και δεν υπάγονται σε φορολογία. Για παράδειγμα ο Σαουκάζ Αζίζ που ήταν στέλεχος της Citibank δήλωσε ότι από τα 6 δισεκατομμύρια δολάρια που φθάνουν από το εξωτερικό στο Πακιστάν, μόνο τα 1,2 δις περνούν από το τραπεζικό σύστημα, ενώ τα υπόλοιπα φθάνουν στο προορισμό τους μέσω της hawala και των άλλων ανεπίσημων καναλιών. (ΚΑΦΦΕΣ, 2010)

Συγκεκριμένα είναι τρεις οι στόχοι που επιδιώκει η Al Qaeda, καθώς και οι συνεργαζόμενες ισλαμικές οργανώσεις ανά τον κόσμο. Πρώτον θεωρούν βλάσφημο να κυβερνώνται οι μουσουλμάνοι από άπιστους. Ως αποτέλεσμα βοηθούν τις μουσουλμανικές μειονότητες στις διενέξεις τους με τις εκάστοτε κυβερνήσεις, όπως στη Βοσνία και τη Τσετσενία. Δεύτερον αντιστέκονται στο δυτικό και ευρωπαϊκό πρότυπο και έτσι στρέφονται κατά των ευρωπαϊκών αποικιών στη Μέση Ανατολή και όχι μόνο. Και τρίτον στρέφονται κατά των μουσουλμανικών κυβερνήσεων και καθεστώτων που φαίνεται να έχουν 'παραστρατήσει' και εκσυγχρονίστηκαν στις υποταγές των δυτικών προτύπων. Για παράδειγμα οι ισλαμιστές τρομοκράτες φαίνεται να απαγόρευαν στα κορίτσια να πηγαίνουν σχολείο και επέβαλαν την θανατική ποινή του λιθοβολισμού σε γυναίκες που έδειχναν δημόσια τον αγκώνα τους. Συντηρητικοί ισλαμιστές λοιπόν έχουν ως σκοπό την κατάληψη όλων των μουσουλμανικών κρατών και την επιβολή ενός ενιαίου χαλιφάτου. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

5.4.3 ΟΙ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ AL QAEDA

Οι γνωστότερες επιθέσεις της Al Qaeda είναι στις ΗΠΑ την 11η Σεπτεμβρίου του 2001 στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου της Νέας Υόρκης, οι επιθέσεις στις αμερικανικές πρεσβείες Χωρών της ανατολικής Αφρικής το 1998, η βομβιστική επίθεση στους Πύργους Κομπάρ στη Σαουδική Αραβία το 1996. Οι Επιθέσεις της 11ης Μαρτίου 2004 στη Μαδρίτη και οι Επιθέσεις της 7ης Ιουλίου 2005 στο Λονδίνο. Τον Αύγουστο του 2006 απειράπη την τελευταία στιγμή τρομοκρατική επίθεση παρόμοια της 11ης Σεπτεμβρίου, καθώς τρομοκράτες ετοιμάζονταν να επιβιβαστούν σε αεροπλάνα που θα απογειώνονταν από την Μεγάλη Βρετανία με προορισμό τις Ηνωμένες Πολιτείες, με σκοπό να τα ανατινάξουν εν πτήση αλλά και να τα συντρίψουν σε κτίρια στις Ηνωμένες Πολιτείες. (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ, 2013).

Πιο σημαντική θεωρείται η επίθεση που επιτεύχθηκε στη Νέα Υόρκη την 11^η Σεπτεμβρίου του 2001, από την οργάνωση, δεν εμπίπτει στη συνήθη τρομοκρατία, αποτελεί έναν ασύμμετρο^{xi} επαναστατικό ιερό πόλεμο^{xii} και αποδεικνύει ότι οι αδύναμοι μπορούν να εκμεταλλευτούν τις αδυναμίες του ισχυρού. Αυτό το τρομοκρατικό χτύπημα, απέδειξε ότι οι ΗΠΑ δεν είναι άτρωτες και παραμένουν ευάλωτες σε καταστροφικές επιθέσεις. (ΓΚΡΕΪ, 2004) Η επίθεση αυτή είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή του Κέντρου Παγκοσμίου Εμπορίου και πτέρυγας του Πενταγώνου καθώς και το θάνατο χιλιάδων αμερικανών πολιτών. Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001 ήταν το πρώτο πλήγμα που υπέστη η Αμερική στο εσωτερικό της. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

Στα τέλη του 1998 ο Οσάμα Μπιν Λάντεν αποδέχθηκε το σχέδιο του Χαλίμ Σείχη Μοχάμεντ για την θεαματική επίθεση στο κέντρο των ΗΠΑ , που θα εντυπωσίαζε και θα αναδείκνυε την Al Qaeda ως τον νούμερο ένα αντίπαλο των ΗΠΑ. Ο σχεδιασμός της επίθεσης ήταν ακριβής. Η επιλογή του Σεπτεμβρίου ελαχιστοποιούσε την ακύρωση των πτήσεων λόγω κακοκαιρίας, και η επιλογή των πρωινών πτήσεων ελαχιστοποιούσε τις καθυστερήσεις , επίσης οι πτήσεις έπρεπε να γίνουν κοντά χρονικά ούτως ώστε να μην προλάβουν οι ΗΠΑ να επέμβουν στρατιωτικά . Ο πρώτος πύργος χτυπήθηκε στις '8.46 πμ.' , ο δεύτερος στις '9.03 πμ' και το Πεντάγωνο στις '9.37 πμ ' . Επίσης είχε προγραμματισθεί και ένα τέταρτο αεροπλάνο προς τον Λευκό οίκο, το οποίο όμως έπεσε πριν την Ουάσινγκτον. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Το τρομοκρατικό αυτό χτύπημα παρουσιάζει μία ιδιομορφία, η οποία του προσδίδει την ιδιότητα της ζωντανής απομίμησης της κινηματογραφικής βίας του Hollywood : Μιμείται απροκάλυπτα τους φόβους της αμερικανικής κοινωνίας, καθώς και όλες τις μυθοπλασίες του αμερικανικού κινηματογράφου για τους πολέμους και την απειλή μίας ολοκληρωτικής καταστροφής μέσα από μία τρομοκρατική επίθεση και τις καθιστά με πρωτοφανή τρόπο βιωμένη εμπειρία. (ΚΑΦΦΕΣ, 2010)

5.4.4 AL QAEDA ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ, ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, παντού στον κόσμο αυτές οι τρομοκρατικές οργανώσεις που διεξάγουν αυτή τη νέα μορφή πολέμου, τον ασύμμετρο πόλεμο ,είναι διασυνδεδεμένες με την παγκόσμια οικονομία του εγκλήματος. Μέρος της χρηματοδότησης τους προέρχεται από παράνομες παγκόσμιες δραστηριότητες όπως το εμπόριο των ναρκωτικών . Η Al Qaeda έχει εκμεταλλευτεί πλήρως την ελευθερία μετακίνησης κεφαλαίων σε όλο τον κόσμο. (ΓΚΡΕΪ, 2004) . Η Al Qaeda που δημιουργήθηκε το 1987 ως σκοπό είχε να αποτελέσει βάση για όλα τα ισλαμικά δίκτυα σε όλο το κόσμο. Έτσι σήμερα η οργάνωση αποτελεί ένα κέντρο από όπου οι ισλαμικές ομάδες και οργανώσεις μπορούν να προμηθεύονται χρήματα, υποστήριξη, εθελοντές, εκπαίδευση . Η δράση της οργάνωσης έχει εντοπισθεί στη Μέση Ανατολή, στη Βόρειο Αφρική, τη Τσετσενία, τα Βαλκάνια, ενώ παράλληλα πυρήνες της διεθνούς τρομοκρατικής οργάνωσης υπάρχουν παντού στο κόσμο, στις ΗΠΑ ,στον Καναδά και τη Δυτική Ευρώπη. (ΚΑΦΦΕΣ, 2010)

Η Al Qaeda διεξάγει ένα μη συμβατικό πόλεμο και έχει καταφέρει να αναπτυχθεί στις ζώνες αναρχίας κρατών. Έχει διασυνδέσεις με τρομοκρατικές κυβερνήσεις οι οποίες διαδραματίζουν κάποιο ρόλο στην υπόθαλψη τους, χώρες όπως το Σουδάν, η Σομαλία, η Γουινέα Μπισσάου, έχουν επιτρέψει στην Al Qaeda να βρει καταφύγιο στην επικράτεια τους. Χώρες όπως το Αφγανιστάν , όπου το καθεστώς των Ταλιμπάν υπέθαλπε την Al Qaeda. Η Al Qaeda αποτελεί μια παγκόσμια πολυεθνική οργάνωση, χωρίς σταθερό τόπο εγκατάστασης με μέλη σε όλο τον κόσμο. (ΓΚΡΕΪ, 2004). Οργανώσεις που σύστησε ο ίδιος ο Μπιν Λάντεν αποτελούν , ο Αιγυπτιακός ένοπλος αγώνας, η πακιστανική μαθητική κοινότητα, το Ανταρτικό κίνημα του Κασμίρ (υποστηρίζεται από το Πακιστάν) , τι κίνημα Τζιχάντ του Μπαγκλαντές, η Αφγανική

στρατιωτική οργάνωση Φροντίδα και Μεταρρύθμιση , και το Ισλαμικό κίνημα του Ουζμπεκιστάν. Επιπλέον στο όνομα του Αλάχ λειτουργούν πλείστες τρομοκρατικές οργανώσεις όπως η Φατάχ, Χείζμπολάχ, η Τζιχάντ κ.α. (ΚΑΦΦΕΣ, 2010).

Η τρομοκρατική οργάνωση του Μπιν Λάντεν, χωρίς να ενσωματώνεται στην παγκοσμιοποίηση, χαλιναγωγεί τις δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης. Πολλά κράτη αντιμετωπίζουν με δυσπιστία για παράδειγμα το Ιράκ και το Αφγανιστάν, καθώς η Al Qaeda δεν αποτελεί εργαλείο κάποιας συγκεκριμένης κυβέρνησης. Δρα περιφερειακά και εθνικά και χρηματοδοτείται από πολλά μέρη του κόσμου . Έχει την ικανότητα να 'χτυπά' σε κάθε μέρος του κόσμου στόχος της η ανατροπή του 'οίκου των Σαούντ' και έτσι η σύγκρουση με την Αμερικανική ήπια ισχύ. Συγκεκριμένα στρέφεται κατά των βιομηχανικών κοινωνιών και στοχεύει στον έλεγχο του πετρελαίου της Σαουδικής Αραβίας. Έτσι θα κρατήσει τον εκβιομηχανισμένο κόσμο σε ομηρία. (ΓΚΡΕΪ, 2004)

Είναι μια νεωτερική οργάνωση η οποία είναι πλήρως τεχνολογικά εξοπλισμένη και ταυτόχρονα με ήπια ισχύ. Είναι μια οργάνωση που είναι ικανή να χρησιμοποιήσει την προηγμένη τεχνολογία που αγόρασε ή έκλεψε, αλλά ευτυχώς δεν μπορεί να την εξελίξει. Αποζητά την υποστήριξη του μουσουλμανικού κόσμου ,και η ήπια ισχύ τους ασκείται κυρίως μέσω του διαδικτύου και της τηλεόρασης. Είναι μια οργάνωση που έχει κατανοήσει ότι στον 21^ο αιώνα ,οι θεαματικές αναμετρήσεις και η διάδοση εικόνων μπορούν να ανατρέψουν το διεθνές σύστημα. (ΓΚΡΕΪ, 2004)Η ανάπτυξη της τεχνολογίας δημιούργησε και νέους τρόπους άσκησης της διεθνούς τρομοκρατίας. Το χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 ακολουθήθηκε και από αποστολές 'άνθρακα', οι οποίες άλλαξαν τον τρόπο ζωής μιας ολόκληρης Ηπείρου. Η Al Qaeda αμφισβήτησε το επικοινωνιακό μονοπώλιο των δυτικών κρατών και του σταθμού Al Jazeera . Ο Οσάμα Μπιν Λάντεν εκμεταλλεύτηκε την επικοινωνιακή τεχνολογία. Θέλησε να ανταγωνισθεί τις ΗΠΑ με ίσους όρους, μεταδίδοντας μηνύματα , διαγγέλματα σε παγκόσμια κλίμακα, παράδειγμα αποτελεί το διάγγελμα του 'ότι άρχισαν οι βομβαρδισμοί κατά του Αφγανιστάν, λίγα λεπτά μετά το διάγγελμα του Αμερικανού προέδρου'. (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002)

Εκτός από την ήπια ισχύ της οργάνωσης ,με την επί ίσους όρους εκμετάλλευση με τη Δύση, της τεχνολογίας των ΜΜΕ. Η αποστολή επιστολών 'άνθρακα' και η χρήση οπλικών συστημάτων αποδεικνύουν και την σκληρή ισχύ της οργάνωσης. Ακόμη ο Οσάμα Μπιν Λάντεν ισχυρίστηκε ότι κατείχε πυρηνικά όπλα. Όπως έχει προαναφερθεί ,ένα πρόβλημα του διεθνούς συστήματος και ισορροπίας και κατανομής ισχύος ,αποτελεί η διασπορά πυρηνικών όπλων. Η κατοχή πυρηνικών όπλων οδηγεί βέβαια στην αποτροπή και όχι στη διεξαγωγή του πολέμου. Το πρόβλημα έγκειται στο γεγονός ότι με τη διασπορά τους, τα πυρηνικά όπλα μπορούν να βρεθούν και στην κατοχή τρομοκρατικών οργανώσεων, όχι μόνο κρατών. Ο Οσάμα Μπιν Λάντεν λοιπόν ισχυρίστηκε ότι κατείχε πυρηνικά όπλα και ότι αν οι ΗΠΑ χρησιμοποιούσαν τα πυρηνικά τους όπλα κατά του Αφγανιστάν , τότε και ο ίδιος θα τα χρησιμοποιούσε κατά των ΗΠΑ. Η διασπορά πυρηνικών όπλων λοιπόν πέρα του ότι μπορεί να αποτελέσει και πηγή εσόδων των οργανώσεων μπορεί ακόμη και να τις κάνει πολύ επικίνδυνες για όλο το πλανήτη. Η διασπορά πυρηνικών όπλων αποτελεί σοβαρό ζήτημα και αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα η κατοχή τους από παράνομες οργανώσεις. Οι μεγάλες δυνάμεις έχουν συμφωνήσει και έχουν συντάξει μια συνθήκη για τη μη διασπορά πυρηνικών όπλων, όπου τα περισσότερα κράτη έχουν πεισθεί ή υποχρεωθεί μα υπογράψουν. (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002)

Ουσιαστικά για την Al Qaeda είναι ένας θρησκευτικός πόλεμος. Το ριζοσπαστικό Ισλάμ αντιτάσσεται στην ιδέα του δυτικού Διαφωτισμού. Οι ριζοσπάστες ισλαμιστές πιστεύουν ότι η τρομοκρατία μπορεί να μετασχηματίσει τον κόσμο, καθώς οι δυτικές κοινωνίες θεωρούν ότι ο κόσμος πρέπει να είναι ειρηνικός μοντέρνος και διαφωτισμένος. Η Al Qaeda πιστεύει ότι ο κόσμος μπορεί να μετασχηματιστεί από τρομοκρατικές πράξεις. Ακόμη και μετά την κατάρριψη της Al Qaeda σίγουρα άλλες τρομοκρατικές οργανώσεις θα εμπνευστούν από την ίδια, μπορεί να μην είναι θρησκευτικές αλλά με την πρόοδο της γνώσης και της τεχνολογίας θα βρεθούν νέες απειλές. Η αύξηση του ανθρωπίνου πληθυσμού, η διάδοση των όπλων μαζικής καταστροφής και η ανάπτυξη της τεχνολογίας σε αλληλεπίδραση με τις θρησκευτικές και εθνικές εχθρότητες, θα οδηγήσουν σε νέες συγκρούσεις. (ΓΚΡΕΪ, 2004) Οι ασύμμετροι πόλεμοι σίγουρα θα συνεχιστούν με καινούριους πρωταγωνιστές και αργά ή γρήγορα οι δυνάμεις της Ασίας θα αποτελέσουν νέα απειλή στο διεθνές σύστημα που οικοδομήθηκε από την Αμερικανική ισχύ. (GRAY, 2004)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ⁱ ΠΟΛΕΜΟΣ

Η συνέχεια της πολιτικής με άλλα μέσα. Είναι μια «οργανωμένη βία που ασκείται μεταξύ πολιτικών μονάδων με σκοπό την επιβολή της θέλησης της νικητήριας ομάδας επί της ηττημένης» (ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, 2008)

ⁱⁱ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Η ασφάλεια αναφέρεται στα μέτρα τα οποία λαμβάνει ένα κράτος με σκοπό να παρεμποδίσει τον εχθρό να αποκτήσει 'δωρεάν' πλεονεκτήματα, όπως η κατασκοπεία, ο αιφνιδιασμός, η συλλογή πληροφοριών. (ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, 2008)

ⁱⁱⁱ ΙΣΧΥΣ

Με τον όρο ισχύς, εννοούμε την οικονομική, διπλωματική και στρατιωτική δύναμη μιας χώρας. Πρώτον με την οικονομική ισχύ εννοούμε την οικονομική δύναμη που κατέχει ένα κράτος, τον πλούτο που κατέχει. Δεύτερον με την έννοια της διπλωματικής ισχύς εννοούμε την αναζήτηση συμμαχιών, που αυξάνουν τόσο τον πλούτο όσο και την στρατιωτική ισχύ μιας χώρας. Και τρίτον με τη στρατιωτική ισχύ μίας χώρας, εννοούμε την παραδοσιακή χερσαία, ναυτική δύναμη και τα οπτικά συστήματα μιας χώρας. (ΠΛΑΤΙΑΣ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΤΟΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ, 2000)

^{iv} ΑΝΙΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η άνιση ανάπτυξη μεταξύ κρατών περιφερειών και ηπείρων αφορά τομείς όπως η στρατιωτική και οικονομική ισχύς, η τεχνολογία και ο πληθυσμός. Η άνιση ανάπτυξη επιφέρει προβλήματα όπως τα διλήματα ασφαλείας, οι εξισορροπήσεις και οι εξοπλιστικοί ανταγωνισμοί. Η άνιση ανάπτυξη λοιπόν είναι ένα κύριο αίτιο πολέμου στο άναρχο διεθνές σύστημα. (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002)

^v ΗΓΕΜΟΝΙΣΜΟΣ

Ως ηγεμονισμός ορίζεται η κατάσταση στην οποία το κράτος είναι τόσο ισχυρό ώστε να είναι σε θέση να καθορίζει τους βασικούς κανόνες που ρυθμίζουν τις διακρατικές σχέσεις και επιθυμεί να το κάνει. Ένα κράτος με τον ηγεμονισμό μπορεί να διαδραματίσει ρόλο στην διατήρηση ενός καθεστώτος, να αναθεωρήσει και να προλάβει την υιοθέτηση κανόνων καθώς και να δημιουργήσει νέους. (ΧΕΙΛΑ, 1999)

^{vi} ΦΟΝΤΑΜΕΝΤΑΛΙΣΜΟΣ –

με τον όρο φονταμενταλισμό - θεμελιωτισμό εννοούμε την τάση επιστροφής σε συντηρητικά θρησκευτικά καθεστώτα. Την εμμονή με την παράδοση και την αντίσταση σε κάθε είδους θρησκευτική μεταρρύθμιση ή αλλαγή. Οι φονταμενταλιστές συχνά αντιδρούν με βία σε κάθε προσπάθεια αλλαγής. Μια μορφή θρησκευτικού φονταμενταλισμού αποτελεί ο μουσουλμανικός φονταμενταλισμός. Το Ισλάμ και ο μουσουλμανικός φονταμενταλισμός στοχεύουν στην ενδυνάμωση της πολιτισμικής και θρησκευτικής παράδοσης και στρέφεται κατά της παγκοσμιοποίησης και την υιοθέτησης του δυτικού προτύπου ζωής και των αμερικανικών φιλελεύθερων ιδεών. Ο φανατισμός και οι εμμονές που χαρακτηρίζουν τον θρησκευτικό αυτό φονταμενταλισμό κάνει συχνά τους οπαδούς του να είναι βίαιοι και δυναμικοί, χρησιμοποιώντας ως όπλο τον ιερό πόλεμο, τη 'Τζιχάντ', για την υπεράσπιση και εξάπλωση της ισλαμικής κυριαρχίας. (ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ)

^{viii} ΔΙΛΗΜΜΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ -SECURITY DILEMMA

Είναι η κατάσταση που προκύπτει όταν τα μέτρα που αυξάνουν την ασφάλεια ενός κράτους , ταυτόχρονα μειώνουν την ασφάλεια των άλλων κρατών. Αυτή η δυναμική αμοιβαίας ασφάλειας μπορεί να οδηγήσει μέχρι και σε πόλεμο. (ΠΛΑΤΙΑΣ, 1999)

^{ix} ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ

Για να ορίσουμε τη νεωτερικότητα (modernity) και να δώσουμε μια πιο κατανοητή σαφήνεια του όρου, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούμε συνοπτικά στις τρεις θεμελιώδεις φιλοσοφικές-κοινωνιολογικές περιόδους της ανθρώπινης ιστορίας.

Αρχίζοντας με την προνεωτερικότητα η οποία αποτελεί την περίοδο που τερματίζει με τη Γαλλική επανάσταση (1789) γεγονός ορόσημο από φιλοσοφικής, κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής πλευράς. Σε αυτήν υπήρχε το άτομο της φεουδαρχίας , του μεσαίωνα, του σκοταδισμού, το υποταγμένο στα θρησκευτικά αυταρχικά συστήματα.

Την εποχή του σκοταδισμού ,διαδέχεται η νεωτερικότητα που πρωτοεμφανίστηκε στη Βόρεια και Δυτική Ευρώπη με το τέλος της Αναγέννησης , δηλαδή ιστορικά στην περίοδο μετά τη Γαλλική επανάσταση και το διαφωτισμό. Την εποχή αυτή ένας νέος τύπος κοινωνίας γεννήθηκε , όπου διέφερε σημαντικά από τις προηγούμενες. Η νεωτερικότητα συναποτελείται από την από την επιστημονική επανάσταση της νεωτέωνειας φυσικής και του κοπερνίκειου ηλιοκεντρισμού, από την οικονομική επανάσταση που φέρνει η άνοδος του καπιταλισμού, από την πολιτική επανάσταση που διακήρυξαν ο φιλελευθερισμός και ο εθνικισμός και από την θρησκευτική επανάσταση του Προτεσταντισμού. (ΚΑΙΡΙΔΗΣ, 2008). Ο άνθρωπος από δούλος γίνεται Πρόσωπο , κατοχυρωμένο νομικά , διεκδικεί ανθρώπινα προστατευμένα δικαιώματα , κοινοβουλευτική αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Ο άνθρωπος της νεωτερικότητας εκθρόνισε τη μεσαιωνική θρησκοληψία. Η λογική και η επιστήμη κατευθύνουν τον κόσμο.

Τη νεωτερικότητα του δυτικού διαφωτισμού ακολουθεί η μετανεωτερικότητα . η τελευταία θα μπορούσε να ορισθεί χρονικά μετά τη δεκαετία του 1960, ή μετά την πτώση του υπαρκτικού σοσιαλισμού, που ταυτίζεται σημειολογικά με την πτώση του Βερολίνου. Ο σύγχρονος άνθρωπος βρίσκεται στην αναζήτηση ενός νέου μοντέλου παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας, που θα τον βγάλει από τα υπαρξιακά αδιέξοδα του ανθρωποκεντρισμού και του υλικού καταναλωτισμού. Κατά άλλους η μετανεωτερικότητα δεν άρχισε ποτέ, είναι απλώς η μετεξέλιξη της νεωτερικότητας. Αλλά αυτό είναι απλώς ένα φιλοσοφικό ζητούμενο, η ουσία παραμένει ότι μέσα σε αυτό το κοινωνικό γίνεσθαι που οδηγεί τον άνθρωπο σε πνευματική παρακμή, οι φονταμενταλιστές όλου του κόσμου βλέπουν ως μόνη οδό σωτηρίας την επιστροφή στη θρησκεία και τις παραδοσιακές αξίες που αυτή πρεσβεύει. (ΛΙΠΟΒΕΤΣΚΙ, 2009) (Bauman, 2002)

^{xi} ΑΣΥΜΜΕΤΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ –

Ο ασύμμετρος πόλεμος δεν αποτελεί ένα πόλεμο στη μορφή που τον ξέρουμε. Αποτελεί ένα νέο είδος πολέμου με νέες πράξεις βίας και πολύ περισσότερα θύματα. Ο ασύμμετρος πόλεμος διεξάγεται από τρομοκρατικές ομάδες που χρησιμοποιούν βία και διαπράττουν εγκλήματα χωρίς να χαρακτηρίζονται πολεμικές πράξεις. Διεξάγεται από εθνικές θρησκευτικές και ιδεολογικές οργανώσεις. Η τρομοκρατία θεωρείται ένα πρόβλημα εθνικής ασφάλειας μιας χώρας. Οι ΗΠΑ έχουν αναγάγει την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ως πρωτεύον ζήτημα για την εθνική τους ασφάλεια. (ΜΠΟΣΗ, 2000)

Ο πόλεμος των τρομοκρατών, ο επαναστατικός πόλεμος ένα νέο είδος πολέμου , αφορά την κατάργηση των κρατικών συνόρων και τη δημιουργία ενός παγκόσμιου κράτους . Οι πρωταγωνιστές λοιπόν που τον διεξάγουν σκοπό έχουν την εδαφική και κυριαρχική ενοποίηση στη βάση ενός ενιαίου περιφερειακού ή παγκόσμιου συμφέροντος . Ο επαναστατικός πόλεμος είναι ένα είδος πολέμου που βασίζεται σε μια ιδεολογία ή έχει θρησκευτικά κίνητρα που θεωρούνται αδιαπραγμάτευτα, ηθικά ανώτερα όπως η μουσουλμανική πίστη , ο κομμουνισμός και ο ναζισμός. Στη περίπτωση του πολέμου αυτού η πολιτική αντικαθίσταται από το κάθε περίπτωση δόγμα. Στην περίπτωση της τρομοκρατικής οργάνωσης Al Qaeda ο επαναστατικός πόλεμος είναι ιερός πόλεμος. Ο ιερός πόλεμος σε μια σύγχρονη εκδοχή του αφορά την πρόκληση του Οσάμα Μπιν Λάντεν για ιερό πόλεμο κατά των Αμερικανών. Αφορά μια ακραία περίπτωση επαναστατικού πολέμου όπου ο ισλαμικός διεθνισμός στρέφεται ενάντια στο Αμερικανικό πρότυπο κατά τον ισλαμικό τρόπο σκέψης. (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΙΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ – AL QAEDA ΚΑΙ Ο ΑΜΥΝΤΙΚΟΣ ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

6.1 ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ- ΑΜΥΝΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

Οι διεθνείς σχέσεις είναι μία επιστήμη με πολυδιάστατο χαρακτήρα. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος έχει σχηματιστεί πλήθος θεωριών για την ανάλυση και την επεξήγησή τους. Μία από αυτές τις θεωρίες, με ισχυρά ιστορικά τεκμήρια και επαληθεύσιμη σε βάθος χρόνου, είναι ο ρεαλισμός. Στην διάρκεια των χρόνων παρουσίας του στη διεθνολογία έχει αποκτήσει πολλούς υποστηρικτές, εκ των οποίων πολλές σημαίνουσες προσωπικότητες που μεταλαμπάδευσαν τις ιδέες τους και πλούτυναν ή και άλλαξαν το περιεχόμενο του. Κεντρικά σημεία του είναι η απεικόνιση του διεθνούς συστήματος ως πεδίο συνεχούς τάσης για μεγιστοποίηση της ισχύος μεταξύ των εθνών- κρατών και ότι οι συγκρούσεις και, πολλές φορές, ο πόλεμος μεταξύ τους είναι πάντοτε πιθανά. Παράλληλα, προβάλλει ευνόητες και τεκμηριωμένες απαντήσεις για τα αίτια πολέμου (δίλλημα ασφαλείας), συμμαχιών και ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών, τα οποία θέτει και ως κύριους δρώντες στο παγκόσμιο σύστημα, σε αντίθεση με άλλες θεωρίες που δίνουν έμφαση στους διεθνείς οργανισμούς ή στις αγορές (οικονομία). Τα παραπάνω είναι, εξ αρχής, για τους ρεαλιστές δευτερεύουσας σημασίας. Επεξηγώντας αυτή την στάση τους, τονίζουν πως δεν σημαίνει ότι δεν χρήζουν εξέτασης αυτά τα στοιχεία αλλά, ότι όλοι αυτοί οι παράγοντες είναι τελικά εξαρτημένες μεταβλητές της στάσης των κρατών στο διεθνές σύστημα. Ενδεικτικά, αν θέλει κάποιος να κατανοήσει τον τρόπο λειτουργίας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), πρέπει ουσιαστικά να αντιληφθεί το μέγεθος της ισχύος των κρατών που συμμετέχουν σε αυτόν και τα συμφέροντά τους (SutchandElias, 2007). Η ρεαλιστική σκέψη βρέθηκε στο απόγειο της στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου καθώς φάνηκε να εξηγεί θεαματικά την ισορροπία δυνάμεων της περιόδου. Πολλοί, ωστόσο, υποστηρίζουν πως οι ρίζες της βρίσκονται στην εποχή του Θουκυδίδη, του Machiavelli, του Hobbes.

Ο Ρεαλισμός και η Ιστορία των Ιδεών

Συγγραφέας	Έργο	Ρεαλιστικές Ιδέες
	Η Ιστορία του	Ισχύς/ Δικαιοσύνη

Θουκυδίδης	Πελοποννησιακού Πολέμου, 431 π. Χ.	Αναγκαιότητα
Machiavelli	Ο Ηγεμόνας, 1513	Αναγκαιότητα Κατάσταση του Κράτους Η ηθική υποδεέστερη της πολιτικής
Hobbes	Λεβιάθαν, 1651	Ανθρώπινη Φύση Φυσική Κατάσταση: Πόλεμος όλων εναντίον όλων Η ηθική ως πολιτικό στοιχείο

Πηγή: Sutch P. and Elias J. (2007) International Relations. The Basics New York: Routledge

Ανάλογα με τους εκφραστές της και τις απόψεις τους για τις διεθνείς σχέσεις, η ρεαλιστική θεωρία απέκτησε πολλές μορφές, μεταξύ των οποίων παρουσιάζονται μικρές αλλά σημαντικές παραλλαγές.

Ο «κλασσικός ρεαλισμός» βασίζεται στα λεγόμενα του Hans Morgenthau και έχει ως θεμέλιό του την άποψη, ότι τα κράτη έχουν έμφυτη την τάση προς κυριαρχία και αυτή είναι και η κύρια αιτία που τα οδηγεί να πολεμήσουν. Ακόμη, τα πολυπολικά συστήματα ισορροπίας δυνάμεων, δηλαδή εκείνα στα οποία συνυπάρχουν περισσότερες από δύο μεγάλες δυνάμεις, είναι πιο σταθερά και λιγότερο επικίνδυνα από τα αντίστοιχα διπολικά συστήματα. (ELMAN, 2007)

Ο «νέο- ρεαλισμός» που παρουσιάστηκε από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά, διαφέρει σε κάποια σημεία από τον κλασσικό ρεαλισμό και εκφράζεται κυρίως από δύο ρεύματα σκέψης: τον αμυντικό (δομικό) ρεαλισμό και τον επιθετικό (δομικό) ρεαλισμό.

Ο «αμυντικός (δομικός) ρεαλισμός» με κύριο εκφραστή του τον Kenneth Waltz εστιάζεται στη δυναμική του διεθνούς συστήματος να επηρεάζει τα μέρη του. Πιο επεξηγηματικά, αντιστρατεύεται την οπτική εκείνη που υποστηρίζει πως ο χαρακτήρας των κρατών και οι μεμονωμένες ενέργειες τους είναι που επηρεάζουν τον τρόπο λειτουργίας του συνόλου. Παράλληλα, λαμβάνει ως δεδομένο πως το διεθνές σύστημα είναι άναρχο χωρίς αυτό να σημαίνει πως επικρατεί χάος ή ότι δε σχηματίζονται συμμαχίες και διεθνείς οργανισμοί με ευρύ πεδίο αρμοδιοτήτων αλλά, ότι βασικά δεν υφίσταται κάποια κεντρική εξουσία- κάποιο είδος «κυβέρνησης»- που να θέτει περιορισμούς στα κράτη. Οπότε καθένα από αυτά επιβάλλεται να μπορεί να επιβιώσει από μόνο του. Ως απόρροια αυτών, όλα τα κράτη είναι υποχρεωμένα να συνεργάζονται (ως ένα βαθμό, καθώς υποβόσκει η απειλή και ο φόβος να μην

εξαρτηθούν απόλυτα το ένα από το άλλο) για να αποκτήσουν τα σχετικά οφέλη που επιθυμούν ανταλλάσσοντας αγαθά και υπηρεσίες.

Επίσης, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη ρεαλιστική προσέγγιση, τα κράτη επιθυμούν να έχουν τόση ισχύ όση είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της υφιστάμενης θέσης τους στο διεθνές στερέωμα, ώστε να παραμείνει το statusquo अपαράλλαχτο. Βέβαια, αν μπορούν να το κατορθώσουν σχετίζεται άμεσα με τις δυνατότητες που έχουν, αφού όλα τα κράτη έχουν τις ίδιες προτεραιότητες αλλά αδυνατούν όλα να τις επαληθεύσουν (Waltz όπως παρατίθεται από τους ArtandJervis, 2007). Εξηγώντας το ο Waltz, εξετάζει τη δυναμική του συστήματος ως τέτοια που να τιμωρεί τους ανορθολογικούς δρώντες, δηλαδή εκείνους που με τις κινήσεις τους προκαλούν και, ταυτόχρονα, απειλούν την ισορροπία ισχύος.

Παράλληλα, τονίζεται πως ένας διπολικός κόσμος (με δύο μεγάλες δυνάμεις) είναι προτιμότερος από έναν πολυπολικό (με πολλές μεγάλες δυνάμεις), αφού στη δεύτερη περίπτωση συνεχώς μεταλλάσσονται οι σχέσεις τους και ως εκ τούτου, δεν διευκολύνεται η μακροχρόνια σταθερότητα. Σε ό, τι αφορά τη σχέση των κρατών με άλλους διεθνείς δρώντες, όπως οι διεθνείς οργανισμοί ή οι αγορές, η απάντηση αυτής της θεωρίας συνάδει με εκείνη του κλασσικού ρεαλισμού πως τα κράτη τοποθετούν τους τρόπους και τους κανόνες με τους οποίους συμβαδίζουν οι υπόλοιποι.

Το διεθνές σύστημα, λοιπόν, διέπεται από μία ισορροπία ισχύος- άμυνας/ διατήρησης του statusquo μεταξύ των κρατών, που όλα γνωρίζουν πως δεν πρέπει να διαρρήξουν προς κοινή τους ωφέλεια (Waltz όπως παρατίθεται από τους ArtandJervis, 2007). Παρόλα αυτά, η εμφάνιση αιτίων συγκρούσεων σε περιφερειακό πρώτα επίπεδο είναι αναπόφευκτη, επειδή πολλές φορές οι αμυντικές κινήσεις των κρατών προσλαμβάνονται, αντίστοιχα, ως λανθάνουσες επιθετικές .

Στην πορεία των ετών, ο αμυντικός (δομικός) ρεαλισμός δέχτηκε κριτική από πολλούς ότι προωθεί ένα κυριαρχικό μοντέλο εξουσίας και ισχύος στη διεθνή επιστήμη, το οποίο είναι εξαιρετικά στατικό και ντετερμινιστικό και στερείται κάθε διάστασης διαρθρωτικών αλλαγών (Art R.J. and Jervis, 2007). Δεν παύει να είναι, όμως, μία θεωρία που έχει ασκήσει τεράστια επίδραση στην επιστήμη των διεθνών σχέσεων, επειδή μετέτρεψε ευφυώς και με επιστημονικά τεκμηριωμένο τρόπο τα ποιοτικά μεγέθη της σε ποσοτικά έτσι, ώστε να επαληθεύεται, παρά ελαχίστων περιπτώσεων.

Ο «**επιθετικός ρεαλισμός**» θεμελιώθηκε από τον JohnMearsheimer σπεύδοντας να αναλύσει τον ανταγωνισμό των δυνάμεων στο διεθνές σύστημα, με σημείο εστίασής του, ότι οι μεγάλες δυνάμεις έχουν ως στόχο την απόκτηση μεγαλύτερης ισχύος από τις άλλες με απώτερο σκοπό την ηγεμονία. Κανένα κράτος από εκείνα που έχουν σημαίνοντα ρόλο δεν είναι ικανοποιημένο, αποκλειστικά, με τη διατήρηση του statusquo. Αυτή είναι και η μεγάλη διαφορά του επιθετικού δομικού ρεαλισμού από τον αμυντικό δομικό ρεαλισμό. Εδώ, η τάση για αύξηση της ισχύος είναι συνεχής, ενώ στην περίπτωση του αμυντικού ρεαλισμού υποστηρίζεται ότι έχει συγκεκριμένα όρια (ELMAN, 2007)

Η όλη θεωρία βασίζεται σε πέντε συγκεκριμένες παραμέτρους. Πρώτον, το διεθνές σύστημα είναι άναρχο και χαρακτηρίζεται από διλήμματα ασφαλείας και συγκρούσεις

μεταξύ των κρατών του (Mearsheimer όπως παρατίθεται από τους ArtandJervis, 2007). Στην απουσία μίας ανώτερης εξουσίας, τα ανεξάρτητα κράτη είναι υποχρεωμένα να διαφυλάττουν την κυριαρχία τους αφ'εαυτού τους. Αυτός είναι ο λόγος που η απειλή πολέμου είναι συνεχής και ορατή, αφού όλα διαθέτουν ένοπλα μέσα και τεχνολογία.

Οπωσδήποτε έχουν και άλλους στόχους, όπως η οικονομική ευφορία, η προώθηση μίας συγκεκριμένης ιδεολογίας, όπως στην περίπτωση της Σοβιετικής Ένωσης και του κομμουνισμού, η προσάρτηση εδαφών ή πληθυσμού, όμως όλοι είναι κατώτερης σημασίας, τελικά, από την ίδια τους την ασφάλεια (Mearsheimer όπως παρατίθεται από τους ArtandJervis, 2007). Σε πολλές περιπτώσεις και αυτοί οι δευτερεύοντες στόχοι υπηρετούν έμμεσα τον πρώτιστο, την όσο το δυνατόν πιο αυξημένη απόκτηση σχετικών κερδών. Η «τραγωδία» είναι πως όσο ένα κράτος αυξάνει τους εξοπλισμούς του και την αμυντική του προετοιμασία, επειδή θεωρεί πως απειλείται άμεσα, τόσο τα υπόλοιπα κράτη τείνουν να πιστέψουν πως είναι έμμεση απειλή για εκείνα και ως εκ τούτου, οι πιθανότητες πολεμικής σύρραξης αυξάνονται. Πρόκειται για έναν φαύλο και αέναο κύκλο, σύμφωνα με τον Mearsheimer.

Δεύτερον, καθίσταται σαφές πως οι μεγάλες δυνάμεις έχουν τον στρατιωτικό εξοπλισμό για να βλάψουν ή και να καταστρέψουν η μία την άλλη (Mearsheimer όπως παρατίθεται από τους ArtandJervis, 2007). Κάποιες από αυτές είναι σε μεγαλύτερο βαθμό εξοπλισμένες, οπότε είναι και πιο επικίνδυνες.

Τρίτον, κανένα κράτος δε μπορεί ποτέ να είναι σίγουρο για τις πραγματικές προθέσεις των έτερων (Mearsheimer όπως παρατίθεται από τους ArtandJervis, 2007).

Τέταρτον, οι μεγάλες δυνάμεις πρώτιστα επιθυμούν την επιβίωσή τους, τη διατήρηση της κυριαρχίας τους στο έδαφός τους και της εσωτερικής πολιτικής τους υπό τη δική τους επιτροπή και όχι εξωτερικών παραγόντων (Mearsheimer όπως παρατίθεται από τους ArtandJervis, 2007).

Πέμπτον, τα κράτη είναι ορθολογικοί δρώντες. Έχουν επίγνωση του περιβάλλοντός τους και της δυναμικής των αλληλεπιδράσεων και των αποτελεσμάτων τους (ακόμη ένα σημείο που συμφωνεί η επιθετική με την αμυντική ρεαλιστική θεωρία) έτσι, ώστε να δρουν, βραχυχρόνια και μακροχρόνια, προς εξασφάλιση της αυτάρκειας τους (Mearsheimer όπως παρατίθεται από τους ArtandJervis, 2007).

Παράλληλα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην αρχή της αυτοβοήθειας. Κάθε κράτος τείνει να θεωρεί εαυτόν μόνο στο σύστημα και ότι είναι δυνατόν ανά πάσα στιγμή να το βλάψουν, οπότε επιβάλλεται να προνοήσει για την προφύλαξή του. Απόλυτη ασφάλεια έχει μόνο όταν είναι υπερδύναμη, το οποίο είναι πρακτικά αδύνατο να συμβεί στις ημέρες μας, εκτός και αν αποκτήσει σαφή πυρηνική υπεροχή· συνεπώς, περιορίζεται να κατορθώσει να αποκτήσει περιφερειακή ηγεμονία (Mearsheimer, 2001). Πιο αναλυτικά, το κράτος αποσκοπεί να εξασφαλίσει μια εμπειριστατωμένη διαφορά πλούτου και εξοπλισμών από τα άλλα κράτη στην περιοχή του και πολύ περισσότερο, από το δεύτερο πιο ισχυρό. Τα παραπάνω δεν σημαίνουν πως δε δημιουργούνται συμμαχίες μεταξύ των κρατών, αλλά πως οι συμμαχίες αυτές έχουν καθαρά προσωρινό και υποκειμενικό χαρακτήρα με απώτερο στόχο την αξιοποίηση των ωφελειών που προκύπτουν ανά περιόδους.

Εν τέλει, αυτό που έχει περισσότερη σημασία είναι πόσες μεγάλες δυνάμεις κυριαρχούν στο διεθνές σύστημα. Όπως στον αμυντικό έτσι και στον επιθετικό δομικό ρεαλισμό θεωρείται ασφαλέστερο και σταθερότερο το διπολικό σύστημα.

6.1.1 ΑΜΥΝΤΙΚΟΣ ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 11^η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Διαφαίνεται ξεκάθαρα ότι η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 διέπεται από τον αμυντικό ρεαλισμό, καθώς σύμφωνα με τον αμυντικό ρεαλισμό, όλα τα κράτη είναι υποχρεωμένα να συνεργάζονται (ως ένα βαθμό, καθώς υποβόσκει η απειλή και ο φόβος να μην εξαρτηθούν απόλυτα το ένα από το άλλο) για να αποκτούν τα σχετικά οφέλη που επιθυμούν ανταλλάσσοντας αγαθά και υπηρεσίες. Μετά την 11^η Σεπτεμβρίου οι ΗΠΑ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στο άναρχο διεθνές σύστημα συνεργάστηκαν ακόμη και με κράτη που δεν είχαν ξανασυνεργαστεί ποτέ, κράτη με διαφορετικά καθεστώτα και διαφορετικό πολιτισμό.

Επίσης σύμφωνα με την ίδια θεωρία, τα κράτη επιθυμούν να έχουν τόση ισχύ όση είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της υφιστάμενης θέσης τους στο διεθνές στερέωμα, ώστε να παραμείνει το status quo अपαράλλαχτο. Βέβαια, αν μπορούν να το κατορθώσουν σχετίζεται άμεσα με τις δυνατότητες που έχουν, αφού όλα τα κράτη έχουν τις ίδιες προτεραιότητες αλλά αδυνατούν όλα να τις επαληθεύσουν (Waltz όπως παρατίθεται από τους ArtandJervis, 2007). Εξηγώντας το ο Waltz, εξετάζει τη δυναμική του συστήματος ως τέτοια που να τιμωρεί τους ανορθολογικούς δρώντες, δηλαδή εκείνους που με τις κινήσεις τους προκαλούν και, ταυτόχρονα, απειλούν την ισορροπία ισχύος. Μετά την 11^η Σεπτεμβρίου λοιπόν οι ΗΠΑ ως στόχο της εξωτερικής τους πολιτικής είχαν τη διατήρηση του υφιστάμενου status quo, και της υφιστάμενης θέσης τους στο διεθνές σύστημα και κατεπέκταση την τιμωρία των ανορθολογικών δρώντων – τρομοκρατών και των χωρών που τους υπέθαλπαν.

Τέλος, σε ό, τι αφορά τη σχέση των κρατών με άλλους διεθνείς δρώντες, όπως οι διεθνείς οργανισμοί ή οι αγορές, η απάντηση αυτής της θεωρίας συνάδει με εκείνη του κλασσικού ρεαλισμού πως τα κράτη τοποθετούν τους τρόπους και τους κανόνες με τους οποίους συμβαδίζουν οι υπόλοιποι. Έτσι οι ΗΠΑ ως το ισχυρότερο κράτος στο άναρχο διεθνές σύστημα, επέβαλε τους δικούς της διεθνείς νόμους και κανόνες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Όσον αφορά τους διεθνείς δρώντες – διεθνείς θεσμούς, όπως έχει προαναφερθεί, είναι εξαρτημένες μεταβλητές. Δηλαδή οι αποφάσεις τους εξαρτώνται από τα συμφέροντα και τη πολιτική βούληση των κρατών ιδιαίτερα των ισχυρών. Για παράδειγμα ο ΟΗΕ αποτελεί μια εξαρτημένη μεταβλητή των ΗΠΑ. Επί της ουσίας οι διεθνείς θεσμοί και οι αποφάσεις τους παρακάμπτονται από τις ΗΠΑ σε περίπτωση που οι ίδιες δέχονται απειλή. Παράδειγμα αποτελεί ο πόλεμος στο Αφγανιστάν παρά τους περιορισμούς από τον ΟΗΕ, όπου οι ΗΠΑ θέλησαν να απαντήσουν στις χώρες προέλευσης των τρομοκρατών με πόλεμο αφού διακυβεύονταν το εθνικό τους συμφέρον. Με αυτόν τον τρόπο ξεκίνησαν τον πόλεμο κατά της διεθνούς τρομοκρατικής οργάνωσης Al Qaeda.

6.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 11^Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, ΜΙΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Από το 1979 και μετά η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ έχει αναγάγει την τρομοκρατία ως πρωτεύον ζήτημα για την εθνική τους ασφάλεια. Οι μορφές βίας που εκφράζονται από την τρομοκρατία έχουν ονομασθεί ως ασύμμετρος πόλεμος και χρήζουν διαφορετικής αντιμετώπισης από τις άλλες απειλές του διεθνούς συστήματος. Στις ΗΠΑ η τρομοκρατία θεωρείται ως έγκλημα, ως πόλεμος, και κατά συνέπεια έτσι αντιμετωπίζεται. Έτσι οι ΗΠΑ σε συνεργασία με το FBI, το NATO, τον ΟΗΕ, τις G8 και άλλους διεθνείς δρώντες στην προσπάθειά τους για την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας, προσπαθούν να προσδώσουν έναν ενιαίο ορισμό της διεθνούς τρομοκρατίας και να ορίσουν διεθνείς νόμους για την καταπολέμηση και την πρόληψη της. (ΜΠΟΣΗ, 2000). Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 θεωρήθηκε έγκλημα, και ως τέτοιο αντιμετωπίστηκε από την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Εξοντώθηκαν χιλιάδες ομάδες, παραβιάστηκαν ανθρώπινα δικαιώματα. Προκλήθηκε από μια τρομοκρατική ομάδα που δεν χρήζει νομιμοποίησης πολιτικά ή νομικά και δεν νοείται να ασκεί βία στο διεθνές σύστημα. Αναγνωρίστηκε έτσι ως έγκλημα από τις μεγάλες δυνάμεις και ως τέτοιο έπρεπε να τιμωρηθεί. (ΗΦΑΙΣΤΟΣ, 2002)

Συνοψίζοντας, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το ενδεχόμενο μίας απόλυτης μαζικής τρομοκρατικής απειλής με πλανητική εμβέλεια σηματοδότησε την επιστροφή της «μεγάλης πολιτικής» με την έννοια ότι επικαιροποίησε θεματικές και διλήμματα που είχαν αδρανοποιηθεί κατά την διάρκεια της μεταψυχροπολεμικής περιόδου. Με άλλα λόγια, η πρωτόγνωρη επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 έφερε εκ νέου στο επίκεντρο του πολιτικού στοχασμού τις έννοιες του πολέμου, της ειρήνης, της πολιτικής βίας, της ζωής, του θανάτου, της συγκρουσιακής πολιτικής, του συσχετισμού δυνάμεων και της ισχύος.

Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου επικεντρώθηκε στην ενίσχυση των αμυντικών δαπανών και προσπαθειών επιβολής της Pax Americana. Μια φράση που θα μπορούσε να συνοψίσει την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ είναι η εξής «αν υπάρξει μια παγκόσμια δύναμη, αυτή θα είναι η Αμερική». Οι ΗΠΑ διαθέτουν στρατιωτική υπεροχή και μια αγεφύρωτη τεχνολογική ηγεμονία, φυσικά διαθέτουν και τη μεγαλύτερη οικονομική ισχύ. Είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας κεφαλαίων και χρησιμοποιούν τη γεωπολιτική τους κυριαρχία για να εξασφαλίσουν επενδύσεις στις αμερικανικές αγορές. Η Αμερική θέλει να διατηρήσει αυτή την υπεροχή και κυριαρχία της και απαιτεί ο υπόλοιπος κόσμος και είναι έτοιμος να το αποδεχθεί. Η 11^η Σεπτεμβρίου αποτελεί παράδειγμα μιας οργανωμένης αντίστασης κατά της ισχύος των ΗΠΑ και ένα τέτοιο έγκλημα για τις ΗΠΑ δεν μένει ατιμώρητο, μια τέτοια απειλή απαιτεί μια παγκόσμια απάντηση. Η απάντηση των ΗΠΑ θα είναι μια συνεργασία με ένα κόσμο, ο οποίος απορρίπτει πολλές από τις βασικές τους αρχές. Η Al Qaeda κατάφερε να ασκήσει πίεση στην αμερικανική οικονομία και η στρατηγική των ΗΠΑ στρέφεται προς της αύξηση της επιρροής τους σε περιοχές όπως η Σαουδική Αραβία και άλλες πετρελαιοπαραγωγικές περιοχές. Στόχος των ΗΠΑ η αλλαγή καθεστώτος σε

χώρες όπως το Ιράκ, το Αφγανιστάν, που θα προέλθει από την αμερικανική στρατιωτική επέμβαση, όπου θα χρήζει διεθνούς νομιμοποίησης στο όνομα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Επιπροσθέτως ο αντιτρομοκρατικός αγώνας συνδέεται με τον πόλεμο κατά των ναρκωτικών. Για την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ το εμπόριο των ναρκωτικών και η τρομοκρατία συνδέονται καθώς τρομοκρατία και έγκλημα συνδέονται και η πλειοψηφία της χρηματοδότησης τέτοιων οργανώσεων προέρχεται από τέτοιου είδους παράνομες δραστηριότητες διεθνώς. Πλήγμα στις κυριότερες πηγές εσόδων τέτοιων οργανώσεων θα μπορούσε να επιφέρει η νομιμοποίηση των ναρκωτικών. Σίγουρα η τρομοκρατία δεν μπορεί να εξαλειφθεί, αλλά μπορεί να αποτραπεί και να περισταλεί, καθώς και να μετριαστούν και οι παράγοντες που την γεννούν. Οι ΗΠΑ συνεργάστηκαν με χώρες που δεν συμμερίζονται τις αξίες τους. Αντιμετώπισαν το μεγαλύτερο κύμα δυσaráεσκειας καθώς στράφηκαν κατά χωρών της Μέσης Ανατολής, ως απάντηση στην καταπολέμηση τη τρομοκρατίας, θέλοντας να αλλάξουν το ισχύον καθεστώς και να εξαρθρώσουν την τρομοκρατία. Τα Αραβικά καθεστώτα παρουσιάζουν μια ποικιλομορφία και κανένα από αυτά δεν ήταν δημοκρατικό, με καθεστώτα που έκλειναν προς την αντιδημοκρατική θεοκρατία και λίγα από αυτά απολάμβαναν τη λαϊκή νομιμότητα. Στους κόλπους των κρατών αυτών αναπτύχθηκαν και άκμασαν τρομοκρατικές οργανώσεις όπως η Al Qaeda. Η απάντηση λοιπόν των ΗΠΑ αρχικά, ήταν η εστίαση της εξωτερικής τους πολιτικής στην στρατιωτική επέμβαση στις χώρες αυτές και ως στόχο την αλλαγή των καθεστώτων τους, με απώτερο σκοπό τον εκδημοκρατισμό αυτών των χωρών και την προσπάθεια επιβολής του δυτικού προτύπου για τη συνεργασία μαζί τους στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την εκμετάλλευση των πετελαιοπαραγωγικών πηγών. (GRAY, 2004)

6.2. 1 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΚΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΗΠΙΑΣ ΙΣΧΥΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 11^Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου χαρακτηρίστηκε από μια συνεργασία σκληρής και ήπιας ισχύος, από συναίνεση σε αρχές και κανόνες που επέτρεψαν τη συνεργασία με άλλα κράτη, για τη δημιουργία πολιτικής σταθερότητας, οικονομικής ανάπτυξης και δημοκρατικών αρχών. (NYE JR, 2003)

Για την εξάλειψη του φαινομένου της τρομοκρατίας και την αντιμετώπιση περαιτέρω επιθέσεων, οι ΗΠΑ διεξήγαγαν δύο πολέμους σε Αφγανιστάν και Πακιστάν. Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα στρέφεται κατά χωρών που θεώρησε ότι υποστήριζαν και εμπλέκονται με την τρομοκρατία, όπως η Β. Κορέα και το Ιράκ. Παράδειγμα αποτελεί η πολεμική εκστρατεία κατά του Ιράκ και η κατάληψη του. Για τις ανάγκες της εκστρατείας προσέγγισαν Κίνα και Ινδία, ενώ για πρώτη φορά και χώρες τις πρώην ΕΣΣΔ εντάσσονται στη σφαίρα επιρροής των ΗΠΑ μέσω συμμαχιών κατά της διεθνούς τρομοκρατίας. Επίσης συμάχησε με Ιορδανία και Ισραήλ (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000) και το πιο σημαντικό ήταν η απόκτηση του ελέγχου των πλουτοπαραγωγικών πηγών της περιοχής, ο οικονομικός έλεγχος του

μαύρου χρυσού και η εξασφάλιση της ροής του στη δύση σε τιμές ορισμού των ΗΠΑ ,και έτσι η αποφυγή οικονομικών κρίσεων. (ΠΛΑΤΙΑΣ, 1995). Τέλος η παρουσία των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή εξασφάλισε σταθερότητα για τους συμμάχους και επαναπροσδιορισμό σχέσεων με Κίνα και ανατολικές χώρες. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000)

Η 11^η Σεπτεμβρίου λοιπόν φαίνεται να αφύπνισε τις ΗΠΑ και τους συμμάχους της όπου ξεκίνησαν ένα διεθνή αγώνα κατά της τρομοκρατίας. Το Συμβούλιο Ασφαλείας καθώς και το ΝΑΤΟ φαίνεται να συμπορεύτηκαν σε αυτό το σκοπό. Χώρες που πριν δεν αποτελούσαν συμμάχους των ΗΠΑ φαίνεται στο όνομα της καταπολέμησης της διεθνούς τρομοκρατίας να συμπορεύτηκαν με τις επιταγές της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ. Χώρες όπως η Ρωσία και το Ιράν. Η Ρωσία έπεισε το Ουζμπεκιστάν να διαθέσει τις πρώην σοβιετικές βάσεις του εδάφους τους στις ΗΠΑ, επίσης η Ρωσία παρείχε πρόσβαση στη βόρειο Συμμαχία, που αμφισβητούσε έντονα την κυριαρχία των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν. Το Ιράν και το Πακιστάν φαίνεται πως στήριξαν επίσης τις ΗΠΑ και τάχθηκαν υπέρ της καταπολέμησης των τρομοκρατών. Το μεν Ιράν στήριξε τους Σιίτες του Αφγανιστάν με σκοπό να αποδυναμώσει τους Ταλιμπάν, το δε Πακιστάν φαίνεται να παρείχε στρατηγικές πληροφορίες των Ταλιμπάν στις ΗΠΑ. Μόλις σε λίγο χρονικό διάστημα μετά το τρομοκρατικό χτύπημα οι ΗΠΑ βρίσκονταν με πράκτορες της CIA και με οπλίτες των ειδικών δυνάμεων στο Αφγανιστάν . Μέσα μόλις σε λίγες μέρες οι στρατιώτες ήταν σε θέση να ξέρουν την ακριβή θέση των Ταλιμπάν και κατάφεραν να τους αποδυναμώσουν και να τους τρέψουν σε φυγή προς τα βουνά . Οι αντάρτες της Al Qaeda ήταν αποδυναμωμένοι ηττημένοι αλλά όχι εκμηδενισμένοι. Το ίδιο που συνέβη στο Αφγανιστάν έγινε και σε άλλα κράτη όπου υπήρχαν περίεργες ισλαμικές φονταμενταλιστικές οργανώσεις. Εξαπολύθηκε ένα μεγάλο ανθρωποκνηνηγό προκειμένου να βρεθούν και να εξαρθρωθούν παρακλάδια της Al Qaeda . Παρόλα αυτά όμως η τρομοκρατική οργάνωση κατάφερε να επιβιώσει , χάνοντας βέβαια πολλά από τα προνόμια και τις κτίσεις της , όπως την εδαφική της βάση. Ξεκίνησε να δρα μέσω περιφερειακών θυγατρικών οργανώσεων. (ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, 2009)

Μεταξύ των μέτρων που πάρθηκαν μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου περιλαμβάνονταν και η πλήρη νέκρωση του αμερικανικού εναέριου χώρου . Δηλαδή βρέθηκε σε κατάσταση υψηλού συναγερμού (High Alert) όλων των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων, εδάφους, αέρα, θάλασσας, σε ομοσπονδιακή κλίμακα, πράγμα που δεν είχε συμβεί από την κρίση της Κούβας. Εκκενώθηκαν μεγάλες πόλεις και έγινε ανάληψη αστυνομικών καθηκόντων από μονάδες του στρατού σε μεγάλη έκταση. Επίσης έγινε μετακίνηση του προέδρου και του αντιπροέδρου σε στρατιωτική βάση. Τα μέτρα που πάρθηκαν στο εσωτερικό των ΗΠΑ ήταν πρωτοφανή και εφαρμόζονται μόνο σε καταστάσεις πολέμου ή πραξικοπήματος. (ΓΡΙΒΑΣ, 2001)

Ένας ακόμη τρόπος που φαίνεται να χρησιμοποίησε ξανά η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ είναι το 'εμπάργκο' . Συγκεκριμένα θέλησε να χτυπήσει τις τρομοκρατικές οργανώσεις ,χρησιμοποιώντας το πάγωμα της μεταξύ τους αποστολής κεφαλαίων. Όπως προαναφέρθηκε στο κεφάλαιο της Al Qaeda ,η μετακίνηση και αποστολή των χρημάτων της οργάνωσης γίνεται μέσω του συστήματος της χαουλάλα (hawala) , είναι μια παλαιά , αλλά νόμιμη μέθοδος αποστολής χρημάτων από τη μία χώρα στην άλλη με γνώμονα την εμπιστοσύνη . Το σύστημα της hawala είναι ένα παγκόσμια σύστημα παροχής υπηρεσιών που είναι φθινό, γρήγορο και απαλλαγμένο από το πρόβλημα

της γραφειοκρατίας. Έτσι οι χρήστες αυτού του συστήματος, του ανεπίσημου δικτύου αποστολής χρημάτων δεν υπάγονται στα επίσημα κανάλια διακίνησης χρημάτων και δεν υπάγονται σε φορολογία, και δεν ανιχνεύονται. Οι ΗΠΑ στην προσπάθειά τους να αποδυναμώσουν τις ισλαμικές φονταμενταλιστικές τρομοκρατικές οργανώσεις προσπάθησαν να τους αποκόψουν από τις πηγές χρηματοδότησης τους. Έτσι για παράδειγμα ο πρόεδρος Μπους προέβει στο πάγωμα των περιουσιακών στοιχείων του ομίλου Bacarat, που εδρεύει στο Ντουμπάι και δραστηριοποιείται στον οικοδομικό και τηλεπικοινωνιακό τομέα. Οι ΗΠΑ υποστήριξαν ότι ο όμιλος συμπεριλαμβανόταν στο σύστημα hawala και κινούσε κεφάλαια προς όφελος της Al Qaeda και το ευρύτερο δίκτυο τρομοκρατών του Οσάμα Μπιν Λάντεν. Μέσα στο ίδιο κλίμα δηλαδή τον έλεγχο των ανεπίσημων μεθόδων αποστολής χρημάτων, οι ΗΠΑ στα μέσα του Νοεμβρίου του 2009 φαίνεται να παραχώρησε στους Βρετανούς τελωνιακούς το δικαίωμα να επιθεωρούν και να παρακάμπτουν τυχόν αποδεικτικά στοιχεία από συναλλαγές αργυραμοιβών καθώς και πρακτορεία μεταφοράς χρημάτων, τα στοιχεία των οποίων θα έπρεπε να καταδοθούν στις Αρχές. Εκτός από τη Βρετανία, στις ΗΠΑ οι διαπραγματευτές της hawala φαίνεται προς βρίσκονταν υπό την αιγίδα των ρυθμιστικών αρχών για τη μεταφορά χρημάτων. (ΚΑΦΦΕΣ, 2010)

Επίσης οι ΗΠΑ στην προσπάθειά τους να συνεργαστούν με άλλα κράτη καθώς και για να προάγουν τις δικές τους θέσεις, να νομιμοποιήσουν τις πράξεις τους και τις απόψεις τους για την αντιτρομοκρατική τους πολιτική, καθώς και δημιουργήσουν ένα κλίμα συμπάθειας και αλληλεγγύης του κοινού φαίνεται να χρησιμοποίησαν και τα όπλα της ήπιας ισχύος τους. Μέσω του διαδικτύου, και των ΜΜΕ μετέδιδαν συνεχώς μηνύματα για την αναγκαιότητα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και την εδραίωση της διεθνούς ασφάλειας και ειρήνης. Όπως έχει προαναφερθεί, οι ΗΠΑ με τηλεοπτικούς σταθμούς όπως το Al Τζαζίρα και το Al Αραμπίγια, που εκπέμπουν στα αραβικά και μεταδίδουν ειδήσεις και λαϊκή μουσική, συνεργάστηκαν αποτελεσματικά με τα τοπικά μέσα της Μέσης Ανατολής για την μετάδοση της αναγκαιότητας της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, αλλά ακόμη και για τη δημιουργία ενός φιλοδυτικού κλίματος σε αυτές τις περιοχές.

6.3 ΑΝΤΙΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΠΡΙΝ ΤΗΝ 11^Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ – ROGUE STATES

Ακόμη και πριν το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ σε συνεργασία με τις G8, το NATO, τον ΟΗΕ και άλλους διεθνείς δρώντες είχαν προάγει νόμους για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Αρχικά ο ΟΗΕ καταδίκασε όλες τις ενέργειες της τρομοκρατίας από όπου και αν προέρχονται, όπου και αν λαμβάνουν χώρα, ως εγκληματικές πράξεις. Έπειτα προσχώρησε στην ψήφιση νόμου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, όπου αναφερόταν η αναγκαιότητα για την στενή συνεργασία των κρατών για την καταπολέμηση των εγκλημάτων που φαίνεται ότι συνδέονται με την τρομοκρατία, όπως το εμπόριο των ναρκωτικών η παράνομη διακίνηση όπλων, το ξέπλυμα του χρήματος, η παράνομη εμπορία πυρηνικού υλικού και όπλων. Ακόμη ψηφίστηκαν νόμοι που αφορούν τις ΗΠΑ, όπως η άρνηση των αμερικανικών αρχών στην είσοδο ατόμων που καταζητούνται στη χώρα

τους και η απέλαση τους. Το 1999 στη γενική συνέλευση του ΟΗΕ ψηφίστηκε νόμος για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας που αφορούσε την πρόληψη της χρηματοδότησης τέτοιων οργανώσεων. «Η σύμβαση για την Καταπολέμηση της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας» λοιπόν περιελάμβανε 28 άρθρα που αφορούσαν την ποινικοποίηση της παροχής ή συλλογής χρημάτων για ενέργειες που έχουν ορισθεί από προηγούμενες αντιτρομοκρατικές συμβάσεις ή καθορίζονται με τη παρούσα σύμβαση. Επίσης απαιτούσε την συνεργασία των κρατών για έρευνα και τις απελάσεις σχετικά με τα παραπάνω αδικήματα και τέλος προέβλεπε το «πάγωμα» ή την παρακράτηση των χρηματικών ποσών που χρησιμοποιούνται για την τρομοκρατία. Παρόμοιου περιεχομένου ήταν και οι συμβάσεις που υπογράφηκαν από τις G8, για το ξέπλυμα του χρήματος, ακόμη όμως προσχώρησαν και σε άλλα μέτρα, όπως η φύλαξη των συνόρων και η ανταλλαγή πληροφοριών αναφορικά με τομείς όπως η παραχάραξη και η μαύρη αγορά, που έχουν σχέση με τρομοκρατικές δραστηριότητες. Καθώς επίσης και η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, προκειμένου να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις νέες μορφές τρομοκρατίας. Το 1996 η σύνοδος των G8 στη Λυών και στο Παρίσι επικεντρώθηκε στη καταπολέμηση της τρομοκρατίας, με νέα μέτρα και ρυθμίσεις. Τα πιο σημαντικά ήταν τα εξής, η ασφάλιση των Μέσων Μαζικής Συκοινωνίας και Μεταφοράς, η αναγνώριση των τρομοκρατικών βομβιστικών επιθέσεων ως διεθνή εγκλήματα, η ποινικοποίηση της κατοχής βιολογικών όπλων, η προσπάθεια αντιμετώπισης της χρήσης υψηλής τεχνολογίας από τους τρομοκράτες, η εκπαίδευση των ειδικών δυνάμεων ασφαλείας στις νέες μορφές τρομοκρατίας, όπως οι επιθέσεις με ραδιενεργά χημικά ή τοξικά όπλα, η ανίχνευση των πηγών χρηματοδότησης των τρομοκρατών, η επανεξέταση του καθεστώτος του ασύλου και των ταξιδιωτικών εγγράφων για την αποτροπή της διευκόλυνσης της διακίνησης των τρομοκρατών, και τέλος η υιοθέτηση νομοθεσίας που θα λειτουργεί ανασταλτικά κατά οργανισμών κρατών και ατόμων που φέρεται να χρηματοδοτούν τρομοκρατικές οργανώσεις. (ΜΠΟΣΗ, 2000)

Οι ΗΠΑ έχουν τους δικούς νόμους περί τρομοκρατίας. Με πιο γνωστούς νόμους, το νόμο Ντ' Αμάτο και Χέλμς Μπάρτον. Μέσω αυτών των νόμων κατηγορούν χώρες που προσπαθούν να αποκτήσουν όπλα μαζικής καταστροφής και που βοηθούν τρομοκρατικές οργανώσεις. Γίνεται έτσι μια επιλογή από τις ΗΠΑ εχθρών – κρατών τρομοκρατών, που θεωρούνται απειλή τόσο για τις ΗΠΑ όσο και για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια του άναρχου διεθνούς συστήματος.

Εκτός από τους νόμους λοιπόν που τέθηκαν σε ισχύ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας οι ΗΠΑ φαίνεται να έχει προχωρήσει και σε μία λίστα κρατών τα οποία θεωρεί ότι υποθάλλουν και χρηματίζουν τρομοκράτες, και διακινούν παράνομα πυρηνικό υλικό. Οι ΗΠΑ λοιπόν διαθέτουν ένα κατάλογο χωρών- τρομοκρατών, με χώρες όπου ανά τον κόσμο θεωρούνται απειλή για τις ΗΠΑ και την διατήρηση της πρωτοκαθεδρίας τους στο άναρχο διεθνές σύστημα. Κράτη τα οποία θεωρούνται απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Είναι χώρες με διαφορετικό πολιτισμό, πολιτικό σύστημα και θρησκεία.

Χώρες όπως της Μέσης Ανατολής, το Ιράκ(που μπεινοβγαίνει στη λίστα χωρών-τρομοκρατών). Θεωρείται ότι εκπαιδεύει και ενισχύει οικονομικά τρομοκράτες και ότι εισάγει λαθραία πυρηνικά όπλα από την πρώην ΕΣΣΔ. Το Ιράν θεωρείται επίσης κράτος – τρομοκράτης, κατηγορείται επίσης για υπόθαλψη τρομοκρατών και παράνομη εισαγωγή πυρηνικών. Η Συρία επίσης κατηγορείται ότι στο έδαφος της

υπάρχουν στρατόπεδα εκπαίδευσης τρομοκρατών καθώς και γραφεία γνωστών τρομοκρατικών οργανώσεων. Η Λιβύη κατηγορείται επίσης ότι χρηματοδοτεί και εκπαιδεύει τρομοκράτες. Εκτός από τις χώρες της Μέσης Ανατολής, το Σουδάν μια αφρικανική χώρα κατηγορείται για υπόθαλψη τρομοκρατών και συνεργασία με Λιβύη και Ιράν. Τέλος χώρες όπως η Κούβα και η Β. Κορέα είναι χώρες που επίσης βρίσκονται στο κατάλογο. Κυρίως λόγω των ιδεολογικών τους τοποθετήσεων. Επίσης η Β. Κορέα κατηγορείται ότι διαθέτει πυρηνικό οπλοστάσιο και ότι ασκεί πιέσεις στη Ν. Κορέα. (ΓΑΛΑΝΗΣ & ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ, 2003)

6.4 ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΘΕΙ Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Οι ΗΠΑ λοιπόν πρέπει να χρησιμοποιήσουν τη δεσπόζουσα θέση τους στο διεθνές σύστημα και να δημιουργήσουν διεθνείς θεσμούς που θα ωφελήσουν τόσο τις ίδιες, όσο και τον υπόλοιπο κόσμο. Θα πρέπει να διαμορφώσουν πολυμερείς θεσμούς στο πλαίσιο μιας ευρύτερης αντίληψης των εθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Η τρομοκρατία, η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών δεν γνωρίζουν σύνορα και επηρεάζουν τόσο τη ζωή των Αμερικανών όσο και του υπόλοιπου κόσμου. Τα προβλήματα αυτά που προέκυψαν από την παγκοσμιοποίηση θα αντιμετωπιστούν με πολυμερείς διεθνείς θεσμούς που θα ανακύψουν με την παγκοσμιοποίηση. (NYE JR, 2002)

Φυσικά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου θεωρήθηκε έγκλημα και ως τέτοιο αντιμετωπίστηκε. Είναι όμως η τρομοκρατία έγκλημα; Και πως θα μπορέσει να αντιμετωπισθεί; Οι ρίζες της τρομοκρατίας είναι κοινωνικοπολιτικές και ως τέτοιες θα πρέπει να αντιμετωπισθούν. Κάθε χώρα θα πρέπει να αναπτύξει μια αντιτρομοκρατική πολιτική με μια εγκληματοπροληπτική εκπαίδευση. Η τρομοκρατία είναι μια έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ εξουσίας και λαού. Η απογοήτευση ή η αντίθεση του λαού προβάλλεται μέσω της τρομοκρατίας. Σε διεθνές επίπεδο οι ΗΠΑ θα πρέπει να συνεργαστούν με κράτη που δεν έχουν ξανασυνεργαστεί και να είναι πιο διαλλακτικές και δεκτικές με άλλους πολιτισμούς και κουλτούρες. (ΓΑΛΑΝΗΣ & ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ, 2003)

Θα πρέπει να ανοίξουν περιφερειακές οικονομίες, να μειωθούν οι γραφειοκρατικοί έλεγχοι, να επιταχυνθεί η οικονομική ανάπτυξη, να βελτιωθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα και να ενθαρρυνθούν σταδιακές πολιτικές αλλαγές. Η αξιοποίηση διανοούμενων, κοινωνικών ομάδων και δημοκρατικών χωρών μπορεί να έχει ευεργετικά αποτελέσματα. Η μετάφραση λόγου χάρη περισσότερων δυτικών βιβλίων στα αραβικά, η αύξηση των υποτροφιών και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η αναβάθμιση του αμερικανικού internet καθώς και η εκπαίδευση περισσότερων αραβόφωνων και ειδικών στις δημόσιες σχέσεις. Οι ΗΠΑ θα πρέπει να γίνουν πιο ευέλικτες όσον αφορά τη καθημερινή επικοινωνία τη πρώτη δηλαδή διάσταση. Να αντιδρούν γρήγορα και να εξηγούν τα τρέχοντα γεγονότα. Νέοι ραδιοσταθμοί να εκπέμπουν στα αραβικά και να μεταδίδουν ειδήσεις και λαϊκή μουσική. Να

συνεργάζονται αποτελεσματικότερα με τα τοπικά μέσα όπως το Αλ Τζαζίρα και το Αλ Αραμπίγια. Η δεύτερη διάσταση η στρατηγική επικοινωνία θα πρέπει να περιλαμβάνει καλύτερες αναλύσεις της αμερικανικής πολιτικής με τον προσδιορισμό της ως δημοκρατικό έθνος πχ την κατηγορία ότι αδιαφορεί για το θάνατο χιλιάδων μουσουλμάνων να την αντικρούσει με τις παρεμβάσεις που έχει κάνει για να σώσει μουσουλμάνους στη Βοσνία και στο Κόσσοβο καθώς και της βοήθειάς της σε μουσουλμανικές χώρες για την καταπολέμηση του AIDS. Να προωθηθεί η ειρηνική συνύπαρξη Ισραηλινών και Παλαιστινίων καθώς και ο εκσυγχρονισμός των αραβικών οικονομιών. Όσον αφορά την τρίτη διάσταση η ανάπτυξη επικοινωνίας μπορεί να έρθει από επαγγελματικές ενώσεις, ιδρύματα, πανεπιστήμια, μη κυβερνητικές οργανώσεις, με προγράμματα ανταλλαγής σπουδαστών, καθηγητών και υποστήριξη τεχνολογίας. (Nye, 2004)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Στην χρονική περίοδο μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 παρατηρήθηκε, η δημιουργία μίας μαζικής αλληλεγγύης και αντιτρομοκρατικής κοινωνικής συναίνεσης σε παγκόσμιο επίπεδο που ευνόησε την αποδοχή ιδεολογιών υπέρ του νόμου, της δημόσιας τάξης και της κρατικής θωράκισης. Η εν δυνάμει εμπόλεμη κατάσταση στην οποία περιήλθε όλος ο πλανήτης μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου παρήγαγε μία εκ νέου οικοδόμηση άρρηκτων σχέσεων των πολιτών με το κράτος, το οποίο - στηριζόμενο στον κίνδυνο μίας εξωτερικής απεριόριστης βίας - εμφανίστηκε ως προστάτης της ζωής, εγγυητής της τάξης, της κανονικότητας και της σταθερότητας. Με στόχο την ασφάλεια, κράτος και πολίτης επαναδιαπραγματεύθηκαν τις εκατέρωθεν υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους. Οι πολίτες εκχώρησαν χωρίς ενδοιασμό μέρος από τα κεκτημένα δικαιώματά τους στην κρατική εξουσία και εθελουσίως αναζήτησαν την προστασία τους στην κρατική σφαίρα. Στην πραγματικότητα μετά την 11η Σεπτεμβρίου διαμορφώθηκε στις ΗΠΑ ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο, μία συμφωνία πρόσδεσης των πολιτών – ιδιωτών στις επιταγές μίας στρατιωτικοποιημένης μηχανής. Μετά από αυτήν την ημερομηνία, σε ένα νέο διεθνές γεωπολιτικό και γεω-στρατηγικό τοπίο, τα αδιέξοδα της δυτικής μεταψυχροπολεμικής κοινωνίας εντάθηκαν και έγιναν εντυπωσιακά ευκρινή, καθώς ο φανατισμός και η ωμή, ανελέητη βία μετατράπηκαν σε καθημερινή πολιτική πρακτική. Η άτυπη μετατροπή μίας ανοιχτής δημοκρατικής κοινωνίας σε κοινωνία «έκτακτης ανάγκης» οδήγησε σε έναν σχεδόν εκούσιο αυτοπεριορισμό των πολιτών των δυτικών κοινωνιών και κατά κύριο λόγο των ΗΠΑ από την άσκηση στοιχειωδών ελευθεριών τους, όπως η ασφαλής μετακίνηση, η ελευθερία συνάθροισης, η ελεύθερη έκφραση και το δικαίωμα της διαφωνίας με τις κρατούσες αντιλήψεις. Συνοψίζοντας, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το ενδεχόμενο μίας απόλυτης μαζικής τρομοκρατικής απειλής με πλανητική εμβέλεια σηματοδότησε την επιστροφή της «μεγάλης πολιτικής» με την έννοια ότι επικαιροποίησε θεματικές και διλήμματα που είχαν αδρανοποιηθεί κατά την διάρκεια της μεταψυχροπολεμικής περιόδου. Με άλλα λόγια, η πρωτόγνωρη επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 έφερε εκ νέου στο επίκεντρο του πολιτικού στοχασμού τις έννοιες του πολέμου, της ειρήνης, της πολιτικής βίας, της ζωής, του θανάτου, της συγκρουσιακής πολιτικής, του συσχετισμού δυνάμεων και της ισχύος.

Οι ΗΠΑ στη μεταψυχροπολεμική περίοδο φαίνεται να προσπαθούν να διατηρήσουν τη δεσπόζουσα θέση τους, κηρύσσοντας πολέμους ίσως χωρίς πραγματικές αιτίες, όπως ο πόλεμος στο Κόσσοβο. Οι σημερινοί εχθροί των ΗΠΑ είχαν στρατολογηθεί και εκπαιδευτεί από την ίδια τη Δύση. Αυτές είναι οι ομάδες που στρέφονται τώρα κατά των ΗΠΑ. Είναι ηθικά δίκαιο όταν οι φτωχοί σκοτώνουν να ονομάζονται τρομοκράτες, ενώ οι ΗΠΑ σκοτώνουν φτωχούς και αθώους στο όνομα του πολιτισμού ; (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

7.1 Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΩΣ ΟΠΛΟ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ

Οι ΗΠΑ έχουν προσπαθήσει να προσδώσουν διεθνείς ορισμούς της τρομοκρατίας στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν και να εξαλείψουν το φαινόμενο, αλλά και για να επιβάλλουν τις απόψεις τους διεθνώς. (ΜΠΟΣΗ, 2000) Μια άλλη όψη του νομίσματος λοιπόν είναι και ότι η τρομοκρατία και η καταπολέμηση της αποτελούν ένα μέσο διατήρησης και αύξησης της δύναμης των ΗΠΑ διεθνώς. Οι ΗΠΑ θέλοντας να διατηρήσουν και να αυξήσουν τη δύναμη τους στη διεθνή σκηνή στρέφονται κατά χωρών και απειλών που μπορεί να διαφαίνονται απειλητικές για την ίδια. Αρχικά στράφηκαν εναντίον του «κομμουνιστικού κινδύνου» 1945-1971, και έπειτα μετά από το πέρας του ψυχρού πολέμου, έχουν στραφεί στην επιτάχυνση των διαδικασιών της αμερικανοποίησης της παγκόσμιας οικονομίας. Ως μέσο επιβολής των συμφερόντων τους σε χώρες ανά τον κόσμο χρησιμοποιούν την αντιναρκωτική και αντιτρομοκρατική νομοθεσία. Με πρόσχημα αυτές τις δύο πολιτικές οι ΗΠΑ εξανάγκαζαν τις φτωχές χώρες να τους διαθέσουν τον υλικό τους πλούτο σε εξευτελιστικές τιμές, να τους προσφέρουν φτηνό εργατικό δυναμικό και να λειτουργούν ως τόπος εγκατάστασης ρυπογόνων βιομηχανιών και πυρηνικών αποβλήτων. Χρησιμοποιούσαν τα θεμιτά και αθέμιτα μέσα που διαθέτουν – πολιτικοί στρατιωτικοί και διπλωματικοί εκβιασμοί, πόλεμος κατά των ναρκωτικών και της τρομοκρατίας, προκειμένου να διατηρήσουν και να αυξήσουν την πρωτοκαθεδρία τους στην διεθνή σκηνή. Διασφάλιζαν τα ζωτικά τους συμφέροντα με τον πόλεμο χρησιμοποιώντας ως πρόσχημα, ότι έχουν χρέος να προστατέψουν την ανθρωπότητα. (ΓΡΙΒΑΣ, 2001)

Ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο επιβολής των απόψεων των ΗΠΑ τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής πολιτικής. Έτσι με αυτόν τον τρόπο οι ΗΠΑ ακυρώνουν κάθε προσπάθεια εκδημοκρατισμού, εκσυγχρονισμού και ανεξαρτησίας. Μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου οι ΗΠΑ ήταν υποχρεωμένες όσον αφορά την εξωτερική τους πολιτική να κάνουν επέκταση της κυριαρχίας τους σε χώρες που πριν βρίσκονταν υπό την επιρροή των σοβιετικών, σε χώρες που εξισορροπούσαν ανάμεσα στα δύο μπλοκ, άλλα και σε χώρες που εξακολουθούσαν να βρίσκονται έξω από την άμεση επιρροή τους. Οπότε στράφηκαν σε ένα γενικό αναπροσανατολισμό και αναδιάταξη της εξωτερικής τους πολιτικής σε πλανητική κλίμακα, με στόχο την επιτάχυνση της διαδικασίας της παγκοσμιοποίησης, δηλαδή της αμερικανοποίησης της παγκόσμιας οικονομίας. (ΓΡΙΒΑΣ, 2001). Οι ΗΠΑ αντιμετώπισαν το τρομοκρατικό χτύπημα ως έγκλημα και έτσι θεώρησαν απαραίτητο να καταφύγουν στη βία. Παρέκαμψαν τους διεθνείς οργανισμούς και το διεθνές δίκαιο και απάντησαν με πόλεμο κατά των χωρών που διάθεταν μέσα μαζικής καταστροφής και υπέθαλπαν τους τρομοκράτες. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

Με όπλο τον φόβο οι ΗΠΑ έχουν καταφέρει πολλά στην εξωτερική τους πολιτική. Γνωρίζουν πολύ καλά να διαχειρίζονται και να αξιοποιούν προς όφελος τους και προς όφελος των επιδιώξεών τους, το συναίσθημα του φόβου. Οι ΗΠΑ προσπαθούν συνεχώς να δικαιολογήσουν και να βρискουν νομικά στηρίγματα στις επιθέσεις τους εναντίον άλλων κρατών. Παρόλα αυτά όμως και ενώ πολλές φορές οι σύμμαχοί τους δεν συμφωνούν, προχωρούν μόνοι τους τις επιθέσεις τους και παράνομα χωρίς τη

συγκατάθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας . Προκαλούν έτσι το φόβο σε πολλά κράτη. Η εποχή που διανύουμε θεωρείται πως είναι ο αιώνας της κουλτούρας του φόβου. Συγκεκριμένα η αντεγκληματική πολιτική δεν είναι απλά μια πολιτική πρόληψης της εγκληματικότητας αλλά δίνει τη δυνατότητα στις ΗΠΑ να διατηρήσουν τη πρωτοκαθεδρία τους και να νομιμοποιήσουν τις θέσεις τους. Ο φόβος των τρομοκρατικών χτυπημάτων επηρέασε τη διεθνή κοινότητα και δημιούργησε ηθικά και πολιτικά προβλήματα. Αμέσως μετά το χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου , ΗΠΑ, Ρωσία και Ευρώπη σύμπραξαν στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας. Ιράν και Αφγανιστάν στοχοποιήθηκαν ως κράτη που υποθάλλουν τη τρομοκρατία και ως τέτοια χτυπήθηκαν. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

Η αντιτρομοκρατική νομοθεσία που εισάγεται παντού που σημαίνει ότι ήδη ένας Μεγάλος Αδελφός μπορεί να παρακολουθεί τα ηλεκτρονικά μηνύματά μας, τα φαξ μας και φυσικά τις τηλεφωνικές επικοινωνίες μας, η αναγκαστική (Γκουαντάναμο) ,η αποστέρηση της νομικής υποστήριξης των υπόπτων για την τρομοκρατία —όλα αυτά δεν είναι παρά τμήματα του πόλεμου κατά της τρομοκρατίας.

Είναι λοιπόν φανερό ότι ο διαρκής πόλεμος κατά της τρομοκρατίας δεν έχει πραγματικό στόχο την εξάλειψη της τρομοκρατίας, όπως διακηρύσσει η επίσημη προπαγάνδα, εφόσον η ελίτ ξέρει καλά ότι αυτό είναι αδύνατο (όπως έχει δείξει η ιστορική εμπειρία) όσο συνεχίζεται η συστημική βία. Όμως, εάν η εξάρθρωση της τρομοκρατίας είναι απλώς η αφορμή, γιατί γίνεται αυτός ο πόλεμος και μάλιστα σε αυτή τη συγκεκριμένη συγκυρία; Συνοπτικά, η υπερεθνική ελίτ επιδιώκει μια σειρά επιμέρους στόχων μέσα στο γενικό πλαίσιο της εξασφάλισης της σταθερότητας της Νέας Διεθνούς Τάξης (πολιτικής και οικονομικής) μέσω της συντριβής κάθε διαγραφόμενης απειλής εναντίον της. Τέτοιοι επιμέρους στόχοι είναι η αποθάρρυνση της λαϊκής αντίβιας η οποία προκαλείται από την αυξανόμενη συστημική βία που εντείνεται συνεχώς ως αποτέλεσμα της καπιταλιστικής νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, η εξασφάλιση σταθερότητας στη Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία που θα εγγυάται τις πηγές ενέργειας της διεθνοποιημένης οικονομίας της αγοράς και τέλος η αναπαραγωγή της πολεμικής οικονομίας που συνεισφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη της οικονομίας της αγοράς.

Αλλά ποιοι είναι οι λόγοι που ώθησαν την υπερεθνική ελίτ (και τα παραρτήματά της σε χώρες σαν τη δική μας) να εξαπολύσουν τον πόλεμο . Υπάρχουν αρκετοί λόγοι γι' αυτό, που συνοψίζονται στο γεγονός ότι η υπερεθνική ελίτ έχει πολύ καλύτερες πιθανότητες, σε σχέση με αυτές που είχαν οι εθνικές ελίτ παλιότερα, για να συντρίψει οποιαδήποτε βίαιη αντίδραση κατά της Νέας τάξης την οποία εγκαθίδρυσε μετά το τέλος του Ψυχρού πόλεμου και την παράλληλη διεθνοποίηση της οικονομίας της αγοράς. Τέτοιοι λόγοι είναι:

Η γενίκευση της αντιπροσωπευτικής «δημοκρατίας» η οποία μείωσε δραστικά τον αριθμό των ανθρώπων, ιδιαίτερα στην περιφέρεια και ημιπεριφέρεια όπου ευδοκίμουςαν τα στρατιωτικά καθεστώτα στην περίοδο του Ψυχρού πόλεμου, που θα κατέφευγαν σήμερα σε βίαιη δράση για να επιτύχουν την κοινωνική αλλαγή.

Η δημιουργία μιας βασικά αυτο-ρυθμιζόμενης διεθνοποιημένης οικονομίας της αγοράς —όπου τα εθνικά κράτη παίζουν ουσιαστικά το ρόλο του χωροφύλακα για την τήρηση της «τάξης» (δηλαδή των κανόνων της αγοράς)— η οποία θεσμοποιεί τη συστημική βία

στο οικονομικό επίπεδο με τρόπο ώστε λίγοι να συνειδητοποιούν τη φύση και τις αιτίες της πελώριας ανισότητας στην κατανομή της οικονομικής δύναμης που δημιουργεί το σύστημα αυτό. Οι πολλοί θεωρούν σήμερα την αυξανόμενη ανισότητα κάτι σαν νόμο της φύσης.

Οι σημαντικές βελτιώσεις στη τεχνολογία της κρατικής καταπίεσης οι οποίες έχουν δημιουργήσει μια τεράστια ασυμμετρία στην κατανομή στρατιωτικής δύναμης και έχουν οδηγήσει στην ουσιαστική εξαφάνιση του αντάρτικου στην περιφέρεια (εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις στη Λατ. Αμερική και την Ασία).

Η κατάρρευση του σοσιαλιστικού κρατισμού, με τη μορφή του υπαρκτού στην Ανατολή και της σοσιαλδημοκρατίας στη Δύση (η πρώτη εξαιτίας εγγενών, βασικά, λόγων και η δεύτερη ως αποτέλεσμα της διεθνοποίησης της οικονομίας της αγοράς), η οποία οδήγησε στο τέλος των παλιών αντισυστημικών κινήσεων και την κατάρρευση της παραδοσιακής Αριστεράς γενικότερα.

Είναι λοιπόν φανερό, με βάση το παραπάνω ερμηνευτικό πλαίσιο, ότι η υπερεθνική ελίτ αποφάσισε να εξαπολύσει πόλεμο διότι διαβλέπει μια ιστορική ευκαιρία να εξασφαλίσει, για πολλά χρόνια, μια αδιαμφισβήτητη ηγεμονία. Παράλληλα, ο διαρκής χαρακτήρας του πόλεμου αυτού προσφέρει στις ελίτ ένα μόνιμο μέσο ελέγχου του πληθυσμού. (ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2002)

Η τρομοκρατία λοιπόν και ο φόβος που προκαλείται από αυτήν χρησιμοποιείται ως όπλο από τα χέρια των ισχυρών, ως εργαλείο άσκησης πολιτικής και ως μέσω χειραγώγησης των μαζών και διατήρησης της εξουσίας. Η κοινωνία μέσω του φόβου τείνει να συναινεί στο μετασχηματισμό του κράτους σε κράτος ασφαλείας. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

Οι ΗΠΑ έχουν τους δικούς νόμους περί τρομοκρατίας. Με πιο γνωστούς νόμους, το νόμο Ντ' Αμάτο και Χέλμς Μπάρτον. Μέσω αυτών των νόμων επιβάλλουν παγκόσμια τη δική τους εκδοχή για την τρομοκρατία, κατηγορούν χώρες που προσπαθούν να αποκτήσουν όπλα μαζικής καταστροφής και που βοηθούν τρομοκρατικές οργανώσεις. Γίνεται έτσι μια επιλογή από τις ΗΠΑ εχθρών – κρατών τρομοκρατών (rogue states), ανάλογα με το πόσο βοηθάει στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους. Οι ΗΠΑ προσπαθούν να επηρεάσουν τις εξελίξεις σε όλο τον κόσμο. Σκοπός των ΗΠΑ η εκμετάλλευση του πλούτου των μικρών κρατών και η διατήρηση της εξουσίας τους. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

7.2 Ο ΤΡΟΠΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΜΕΤΑΔΙΔΟΝΤΑΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ - ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

Γνωρίζοντας σε ποιους απευθύνεσαι και ποια ψυχική διάθεση πρέπει να τους δημιουργήσεις με τη σωστή χρήση της επικοινωνίας μπορείς να επιφέρεις τα επιθυμητά αποτελέσματα. Ο τρόπος με τον οποίο μεταδίδονται τα γεγονότα και οι λέξεις που χρησιμοποιούνται δημιουργούν τον «διπολισμό», δηλαδή τα πλήθη είτε υποστηρίζουν τις θέσεις που παρακολουθούν είτε όχι. Στην περίπτωση του

τρομοκρατικού χτυπήματος της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001, η χρήση της λέξης 'τρομοκρατία' και μόνο, καθώς και η συνεχής αναπαραγωγή της από τα ΜΜΕ ήταν αρκετή για να προκαλέσει το φόβο στις μάζες. Η συνεχής αναπαραγωγή των θέσεων και των απόψεων των ΗΠΑ επί του θέματος είχε και έχει την ικανότητα να μειώσει την ισχύ της κριτικής ικανότητας του κοινού.

Πως χρησιμοποιούν οι ΗΠΑ το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου υπέρ τους; Πως έκαναν την τρομοκρατία ένα όπλο της εξωτερικής τους πολιτικής; Μετά το πέρας του τρομοκρατικού χτυπήματος, οι πολιτικές εξελίξεις ήταν ραγδαίες. Οι ΗΠΑ συμμάχησαν με χώρες που δεν συμμερίζονται τις αξίες και τους και το δυτικό πρότυπο ζωής. Ταυτόχρονα διεξήγαγαν πόλεμο στο Αφγανιστάν με απώτερο σκοπό την ήττα των Ταλιμπάν, όπου υπέθαλπαν τους εγκληματίες τρομοκράτες. Οι ΗΠΑ προέβλεψαν το χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου και τη διεθνή τρομοκρατία από τα ΜΜΕ με τρόπο, ούτως ώστε να προκαλέσουν τη συμπάθεια, τη σύμπραξη, το φόβο και άλλα συναισθήματα στους λαούς. Προκειμένου να δικαιολογήσουν τις μετέπειτα πράξεις τους, οι οποίες δεν θα έχρηζαν διεθνούς νομιμοποίησης. Χρησιμοποίησαν μεθόδους πειθούς, όπως η επίκληση στο συναίσθημα και τη λογική ώστε να ασκήσουν ψυχολογική επίδραση στη λαϊκή κοινή γνώμη και παράλληλα στους αρχηγούς κρατών. Γνώριζαν σε ποιους απευθύνονταν τη ψυχική διάθεση που έπρεπε να τους δημιουργήσουν και με αυτόν τον τρόπο να υποβάλουν τα επιθυμητά συναισθήματα. Είναι ένας τρόπος άσκησης εξωτερικής πολιτικής και οι ΗΠΑ γνωρίζουν καλά αυτό το παιχνίδι, αυτό διαφαίνεται από την πολύ ισχυρή ήπια ισχύ των ΗΠΑ και το 'γόητρο' του κατέχουν. Μέ εκφράσεις όπως 'λαός τρομοκράτης' στράφηκαν εναντίον χωρών της Μέσης Ανατολής. Το νέο είδος πολέμου δεν διεξάγεται μεταξύ κρατών, αλλά οι ΗΠΑ στρέφονται εναντίον ενός αόρατου εχθρού, που δεν έχει καθορισμένη χώρα ή εθνικότητα, στρέφονται εναντίον ενός πολιτισμού. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

Μετά την 11^η Σεπτεμβρίου δημιουργήθηκε από το Πεντάγωνο ένα Γραφείο Στρατηγικής Επιρροής, το οποίο είχε ως στόχο τον επηρεασμό της κοινής γνώμης και των πολιτικών αρχηγών φιλικών και μη κρατών προς τις ΗΠΑ. Το γραφείο αυτό είχε ως στόχο την παραπληροφόρηση και την προπαγάνδα, καθώς και τη νομιμοποίηση των πράξεων των ΗΠΑ μέσω της προβολής των γεγονότων από τα ΜΜΕ. Με όπλο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και το φόβο που προκαλούσε στη κοινή γνώμη, οι ΗΠΑ προχώρησαν στην κατάργηση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

Στόχος λοιπόν κάθε υπερδύναμης στην ιστορία είναι η δημιουργία παθητικών πολιτών και η δημιουργία της ψευδαίσθησης ότι λαμβάνουν σημαντικές αποφάσεις, χωρίς στην ουσία να λαμβάνουν καμία. Θέλουν πολίτες που θα συμμορφώνονται απόλυτα με τις επιταγές και τα συμφέροντα της εκάστοτε εξουσίας. Από την εποχή του Durkheim και του Merton είναι γνωστές οι θεωρίες της ανομίας του στιγματισμού και της τρομοκρατίας. Από την κοινωνική ψυχολογία γνωρίζουμε τους μηχανισμούς κοινωνικής διαμόρφωσης καθώς και τις επιρροές που ασκούν οι μειοψηφίες στις αποφάσεις. Οι ΗΠΑ χρησιμοποιώντας την 11^η Σεπτεμβρίου του 2001, τη πρωτόγνωρη αυτή μορφή τρομοκρατίας καθώς και την αντιμετώπιση της, επιβάλλει την αντιδραστική πολιτική της. Με στόχο την προάσπιση των δημοκρατικών ελευθεριών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, οι ΗΠΑ επιβάλλουν την αμερικανική αρχή και κυριαρχία. Το χτύπημα αυτό μέσα στο κέντρο του

πολιτισμού των ΗΠΑ, εξετέλισε τις πανίσχυρες αρμόδιες υπηρεσίες, έτσι με πρόσχημα την επίκληση του 'καλού' εναντίον του 'κακού' ακολούθησαν βασανισμοί υπόπτων, δολοφονίες ηγετών, υπηρεσίες παραπληροφόρησης της κοινής γνώμης, πόλεμος κατά των Ταλιμπάν, βομβαρδισμοί χωρών με τίμημα χιλιάδες νεκρούς και υλικές καταστροφές. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

Εν ολίγοις πολλοί μιλούν για προπαγάνδα όταν αναφέρονται στον τρόπο με τον οποίο οι ΗΠΑ χρησιμοποιούν και προβάλλουν την τρομοκρατία. Χρησιμοποιούν την τρομοκρατία για να προωθήσουν τα σχέδια τους για προγράμματα του πολέμου των άστρων και παράλληλα προσπαθούν να μειώσουν τα προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας, μέριμνας, υγειονομικής περίθαλψης, με απώτερο σκοπό τον περιορισμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών και τη μεταφορά του πλούτου στις ανώτερες τάξεις.

Η προβολή της τρομοκρατίας από τα ΜΜΕ αποτελεί όπλο στα χέρια των ισχυρών. Δίνουν σημασία και βάση προβάλλοντας θέματα που οι ίδιοι επιλέγουν τη χρονική στιγμή που το επιλέγουν προσπαθώντας να επηρεάσουν τη κοινή γνώμη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ομηρία 53 ατόμων στην αμερικανική πρεσβεία στο Ιράν το 1980 και η εκτενής προβολή του γεγονότος από τα ΜΜΕ. Αντιθέτως άλλες παρόμοιες περιπτώσεις δεν έχουν καν προβληθεί από τα ΜΜΕ. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

Η προπαγάνδα έχει ως στόχο να κάνει τους ανθρώπους να μη θέλουν ν' ασχοληθούν με τα κοινά. Με αφορμή το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, οι ΗΠΑ κατάφεραν να περιορίσουν τις ανθρώπινες ελευθερίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα και να καταπνίξουν κάθε εργατικό κίνημα που στρέφονταν κατά των συμφερόντων της άρχουσας τάξης. Αποπροσανατόλισαν την κοινή γνώμη από ουσιώδη ζητήματα, και ανενόχλητοι επιτέλεσαν το έργο τους. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

7.3 ΑΝΤΙΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Οι ΗΠΑ χρησιμοποίησαν την αντιτρομοκρατική πολιτική και έθεσαν σε ισχύ την 26^η Οκτωβρίου του 2001 νόμο με ευρύτατο πεδίο εφαρμογής. Με όπλο και πάλι το φόβο, έθεσαν σε ισχύ νόμο που καταπατά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Με αυτό το νόμο το FBI μπορεί να παραβιάζει συνταγματικές και προστατευτικές διατάξεις. Ο νόμος ενθαρρύνει την κατάδοση ατόμων, τα οποία θεωρούνται πως μπορεί να έχουν ανάμιξη με τρομοκρατικές οργανώσεις ή μπορεί να διέπραξαν τρομοκρατική ενέργεια. Με πρόσχημα τον αντιτρομοκρατικό αγώνα, μέσω του φόβου, οι ΗΠΑ είναι σε θέση να πλήξουν κάθε κίνημα αντίστασης. Μέσω του ίδιου νόμου τέθηκε ακόμη και το ζήτημα της άρσης του δικηγορικού απορρήτου. Τον Σεπτέμβρη του 2002 η Διεθνής Αμνηστία εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία καλούσε όλα τα μέλη του ΟΗΕ να συμπράξουν σε αυτό το νόμο. «Η Διεθνής Ομοσπονδία Οργανώσεων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκανε λόγο για νομιμοποίηση των ομαδικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με το πρόσχημα της τρομοκρατίας, ακόμα και για αδικαιολόγητες απαγορεύσεις ατομικών

ελευθεριών, ενώ η Διεθνής Επιτροπή Δικαστών εκδήλωσε την ανησυχία της για τα μέτρα που έλαβαν πολλές χώρες με το φόβο για νέα τρομοκρατικά χτυπήματα». (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

Ακόμη στις ΗΠΑ καθιερώθηκε η 'κάρτα αναγνώρισης' όπου προβλέπεται να δίνεται σε όλους τους υπαλλήλους υπουργείων και άλλων υπηρεσιών και θα είναι δυνατόν μέσω αυτής να παρακολουθούνται όλες οι κινήσεις και οι δραστηριότητες τους. Στη Μεγάλη Βρετανία, αποφασίστηκε να φυλακίζονται χωρίς πρώτα να ανακρίνονται οι ύποπτοι για τρομοκρατικές ενέργειες. Στα ΜΜΕ δόθηκε η εντολή να πάρουν θέση για το πόλεμο στο Αφγανιστάν και τέθηκε υπό παρακολούθηση μέχρι και το διαδίκτυο. Στη Γαλλία αποφασίστηκε να μπορούν να γίνονται έρευνες σε σπίτια υπόπτων ενώ αυτοί θα απουσιάζουν. Νομιμοποιήθηκαν ακόμη και οι 'άνωνυμοι μάρτυρες' καθώς και η εξέταση του DNA. Στο όνομα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, ακόμη νομιμοποιήθηκαν και οι πολιτικές δολοφονίες σε κράτη-τρομοκράτες(rogue states) και συζητήθηκε ακόμη και η επαναφορά των βασανιστηρίων ως μέσο πίεσης κρατούμενων υπόπτων τρομοκρατών. Η ισορροπία μεταξύ ασφαλείας και ελευθερίας είναι πολύ λεπτή στην Ε.Ε ζητήθηκε η κατάργηση του πολιτικού ασύλου. Κάθε ύποπτος θα μπορεί να θεωρηθεί και τρομοκράτης και αυτό καταπατά τις ελευθερίες πολλών ανθρώπων . Αποφασίστηκε ακόμη ένας κοινός ορισμός περί τρομοκρατίας, και ακόμη και οι διάφορες πολιτικές και εργατικές οργανώσεις να εντάσσονται σε τέτοιες λίστες και να επιτρέπονται συλλήψεις. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

Τέλος το στρατόπεδο συγκέντρωσης και βασανισμού των φερόμενων ως υπόπτων τρομοκρατών στο Γκουαντάναμο, αποτελεί τη πιο φρικιαστική αντιτρομοκρατική πολιτική των ΗΠΑ. «Το Γκουαντάναμο συμβολίζει τη συστηματική αποτυχία των Η.Π.Α. να σεβαστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, στο πλαίσιο της απάντησής τους στις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου», σημειώνει ο Rob Freer, ερευνητής της Διεθνούς Αμνηστίας. Το Γκουαντάναμο αποτελεί, πλέον, σύμβολο βασανισμών και βάνουσης μεταχείρισης των κρατούμενων. Σύμφωνα με μαρτυρίες ανθρώπων που απελευθερώθηκαν και βάσει φωτογραφιών που κατά καιρούς βλέπουν το φως της δημοσιότητας αλλά και δηλώσεων διεθνών παρατηρητών και συνηγόρων, οι συνθήκες σύλληψης, κράτησης και ανάκρισης των ατόμων είναι απάνθρωπες. Υπόκεινται σε βασανιστήρια, μεταξύ των οποίων στέρηση ύπνου, έκθεση σε ακραίες θερμοκρασίες, αναγκαστική νάρκωση, υποβολή σε ιατρικά πειράματα και σεξουαλική κακοποίηση. Έτσι, παρατηρείται πλήρης καταπάτηση των ατομικών ελευθεριών και εφαρμογή παράνομων ανακριτικών μεθόδων, αφού τις περισσότερες ώρες της ημέρας οι κρατούμενοι βρίσκονται σε απομόνωση. Ενδεικτικό, μάλιστα, των νομικών ζητημάτων που εγείρονται είναι το γεγονός ότι μόνο ένας κρατούμενος έχει μεταφερθεί και δικασθεί στις Η.Π.Α. από ομοσπονδιακό δικαστήριο. (ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ & ΓΑΛΑΝΗΣ, 2003)

Όλα όσα είχαν καταφέρει οι άνθρωποι να πετύχουν και να διασφαλίσουν ως ανθρώπινα δικαιώματα , φαίνεται σήμερα με το πρόσχημα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας να καταπατούνται.

7.4 ΑΝΤΙΔΥΤΙΚΟ –ΑΝΤΙΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΚΛΙΜΑ

Ως απόρροια όλων αυτών των γεγονότων που ακολούθησαν μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, οι αντιτρομοκρατικοί νόμοι και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, ο πόλεμος στο Αφγανιστάν ,που φαίνεται να καταπατούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και δείχνουν την ηγεμονική στάση των ΗΠΑ στο άναρχο διεθνές σύστημα, αφού έδρασαν χωρίς τη συγκατάθεση συμμάχων και άλλων διεθνών δρώντων όπως του Συμβουλίου Ασφαλείας. Οι στην πλειοψηφία τους ,μη νόμιμες πράξεις τους ξεσήκωσαν ένα κλίμα δυσαρέσκειας της κοινής γνώμης ,ένα αντιδυτικό αντιαμερικανικό κλίμα. Στη χώρα μας τουλάχιστον ήταν και είναι πολύ έντονο. Πράγμα που δυσαρεστεί τους ομογενείς μας στις ΗΠΑ.

Ο Ελληνικός τύπος γέμισε με άρθρα αντιαμερικανικού κλίματος. «Δεν κινδυνεύουμε από την τρομοκρατία, αλλά από τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» έγραφαν. «Η επιθετική αμερικανική οικονομία, διαιρεί τον κόσμο σε φτωχούς και πλουσίους και οι Μπιν Λάντεν υπάρχουν μόνον εξαιτίας των ανισοτήτων, για τις οποίες μόνη υπεύθυνη είναι η Αμερική». Μίκης Θεοδωράκης. (ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ, 2002)

ι ΗΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΟΜΙΑΣ (DURKHEIM, MERTON)

Emile Durkheim.(1858-1917) Σύμφωνα με τον Durkheim οι διαδικασίες μεταβολής στον σύγχρονο κόσμο είναι τόσο γρήγορες και έντονες, ώστε δημιουργούν μείζονες κοινωνικές δυσκολίες, τις οποίες συνδέει με την ανομία. Η ανομία λοιπόν είναι το αίσθημα της ματαιότητας ή της απελπισίας που το προκαλούσε η σύγχρονη κοινωνική ζωή. Οι παραδοσιακοί ηθικοί έλεγχοι και κανόνες οι οποίοι προέρχονταν στο παρελθόν από τη θρησκεία, καταρρέουν σε μεγάλο βαθμό με τη σύγχρονη κοινωνική ανάπτυξη. Πράγμα που κάνει πολλά άτομα στις σύγχρονες κοινωνίες να νιώθουν πως η καθημερινή τους ζωή δεν έχει νόημα. Για τον Durkheim η ανομία είναι ένας κοινωνικός παράγοντας στον οποίο οφείλεται η αυτοκτονία. (GIDDENS, 2002)

Ο Merton δανείστηκε την έννοια της ανομίας από τον Durkheim θέλοντας να εξηγήσει τη παρεκκλίνουσα συμπεριφορά, και της απέδωσε μια μεγαλύτερη πρακτική αξία απελευθερώνοντάς την από τα στενά όρια της μελέτης του κοινωνικού φαινομένου της αυτοκτονίας (La Suicide). Ο Merton χρησιμοποίησε τον όρο της ανομίας και ως παρεκκλίνουσα συμπεριφορά, εκτός από την αυτοκτονία όρισε και την εγκληματική συμπεριφορά. (License, 2012)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΛΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο άναρχο διεθνές σύστημα μετά το πέρας του ψυχρού πολέμου, οι ΗΠΑ βρέθηκαν σε μια **δεσπόζουσα ηγεμονική θέση σε ένα πολυπολικό πλέον σύστημα**. Έπειτα από την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, στο τέλος της δεκαετίας του 80', οι ΗΠΑ έδειξαν να υπερέχουν σε όλους τους τομείς και να έχουν την ικανότητα να επιβάλλουν και να προωθούν τα συμφέροντα τους σε όλο το πλανήτη. Το πολιτικό τους σύστημα είναι σταθερό, η οικονομία τους είναι ισχυρή, ηγούνται των συμμαχιών, η στρατιωτική τους δύναμη θεωρείται η ισχυρότερη καθώς και η διευθέτηση των μεγάλων διεθνών κρίσεων και προβλημάτων υλοποιείται με τη συγκατάθεση ή τη δράση και την πρωτοβουλία των ΗΠΑ. Οι ΗΠΑ έχουν τις μεγαλύτερες αμυντικές δαπάνες, Τους αναλογεί το μεγαλύτερο επίπεδο της οικονομίας και παγκόσμιας παραγωγής. Είναι έδρα των περισσότερων εταιριών στον κόσμο. Είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις. Κατέχει το μεγαλύτερο ηλεκτρονικό εμπόριο. Εξάγει κινηματογραφικές ταινίες και τηλεοπτικά προγράμματα. Προσελκύει τους περισσότερους φοιτητές από άλλες χώρες του κόσμου. «Οι ΗΠΑ είναι το δεσπότη οικονομικό μοντέλο για τον υπόλοιπο κόσμο καθώς και για το μεγαλύτερο μέρος του αναπτυσσόμενου» (NYE JR, 2002). Στις μέρες μας λοιπόν η παγκοσμιοποίηση είναι 'αμερικανοκεντρική' καθώς το σημαντικότερο τμήμα της πληροφορίας της επανάστασης προέρχεται από την ίδια. (NYE JR, 2002)

Ο τρόπος άσκησης της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ είναι απλά η επιβολή της ισχύος της. Είναι η ικανότητα να επιβάλλει σε παγκόσμιο διεθνές επίπεδο τα επιθυμητά της αποτελέσματα. Αυτό συμβαίνει φυσικά λόγω της δύναμης της Αμερικής, της υπεροχής της σε πληθυσμό, έδαφος, φυσικούς πόρους, οικονομική δύναμη, στρατιωτική δύναμη και της πολιτικής σταθερότητας. Στη νέα τάξη πραγμάτων, στη μεταψυχροπολεμική εποχή πια, οι ΗΠΑ προσπαθούν να διατηρήσουν τη δεσπόζουσα θέση τους στο διεθνές σύστημα. Κεντρίζοντας τους το ενδιαφέρον το βόρειο τμήμα της Ευρασίας και προσπαθώντας να επιβάλλουν το δικό τους σύστημα αξιών. (ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, 2000) Στη μεταψυχροπολεμική εποχή διεξάγουν πολέμους σε χώρες της Μέσης Ανατολής με στόχο τη διασφάλιση μαύρου χρυσού προς τη δύση. Καθώς και εκστρατείες εκδημοκρατισμού – ανθρωπιστικές επεμβάσεις στα βαλκάνια και τη νοτιοανατολική Ευρώπη.

Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου αφύπνισε την εξωτερική πολιτική της Αμερικής και απέδειξε στις ΗΠΑ ότι για να προχωρήσουν στον πόλεμο εναντίον της τρομοκρατίας καθώς και σε άλλους τομείς, χρειάζονται τη συνεργασία και άλλων κρατών. Οι ΗΠΑ κατάλαβαν ότι δεν μπορούσαν πλέον να προχωράνε μόνοι τους. «Κάθε υποχώρηση προς μια παραδοσιακή πολιτική που επικεντρώνεται στο

μονοπολιτισμό, την ηγεμονία, τη κυριαρχία και τη μονομέρεια θα αποτύχει να δημιουργήσει τα σωστά αποτελέσματα και η συνακόλουθη αλαζονεία θα διαβρώσει την ήπια δυναμική της χώρας, η οποία είναι συχνά μέρος της λύσης. Δεν θα πρέπει να αφήσουμε την ψευδαίσθηση της αυτοκρατορίας να μας τυφλώσει, ώστε να αγνοήσουμε την αυξανόμενη σημασία της ήπιας δύναμης μας». (NYE JR, 2003)

Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου χαρακτηρίστηκε από μια συνεργασία σκληρής και ήπιας ισχύος, από συναίνεση σε αρχές και κανόνες που επέτρεψαν τη συνεργασία με άλλα κράτη, για τη δημιουργία πολιτικής σταθερότητας, οικονομικής ανάπτυξης και δημοκρατικών αρχών. (NYE JR, 2003)

Η εξωτερική πολιτική της Αμερικής οφείλει στην εποχή της παγκοσμιοποίησης να αντιμετωπίσει την διεθνή τρομοκρατία ως ένα κοινωνικό πρόβλημα κατά βάση. (ΓΑΛΑΝΗΣ & ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ, 2003). Η ήπια ισχύς της Αμερικής ενισχύεται με τη μετανάστευση. Οι μετανάστες και το γεγονός ότι άνθρωποι θέλουν να έρχονται στην Αμερική ενισχύει τη γοητεία της και την ήπια ισχύ της Αμερικής. Η εισροή και αποδοχή και αφομοίωση μεταναστών αποτελεί ένα τρόπο αντιμετώπισης της παγκόσμιας τρομοκρατίας. Η επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου επεσήμανε την ανάγκη βελτίωσης του συστήματος μετανάστευσης και πολιτογράφησης της Αμερικής. Φυσικά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου θεωρήθηκε έγκλημα και ως τέτοιο αντιμετωπίστηκε. Είναι όμως η τρομοκρατία έγκλημα; Και πως θα μπορέσει να αντιμετωπισθεί; Οι ρίζες της τρομοκρατίας είναι κοινωνικοπολιτικές και ως τέτοιες θα πρέπει να αντιμετωπισθούν. Κάθε χώρα θα πρέπει να αναπτύξει μια αντιτρομοκρατική πολιτική με μια εγκληματοπροληπτική εκπαίδευση. Η τρομοκρατία είναι μια έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ εξουσίας και λαού. Η απογοήτευση ή η αντίθεση του λαού προβάλλεται μέσω της τρομοκρατίας. Σε διεθνές επίπεδο οι ΗΠΑ θα πρέπει να συνεργαστούν με κράτη που δεν έχουν ξανασυνεργαστεί και να είναι πιο διαλλακτικές και δεκτικές με άλλους πολιτισμούς και κουλτούρες. (ΓΑΛΑΝΗΣ & ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΓΑΛΑΝΗ, 2003)

Η δημοκρατία δεν μπορεί να επιβληθεί δια της βίας. Θα πρέπει να ανοίξουν περιφερειακές οικονομίες, να μειωθούν οι γραφειοκρατικοί έλεγχοι, να επιταχυνθεί η οικονομική ανάπτυξη, να βελτιωθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα και να ενθαρρυνθούν σταδιακές πολιτικές αλλαγές. Η αξιοποίηση διανοούμενων, κοινωνικών ομάδων και δημοκρατικών χώρων μπορεί να έχει ευεργετικά αποτελέσματα. Η μετάφραση λόγου χάρη περισσότερων δυτικών βιβλίων στα αραβικά, η αύξηση των υποτροφιών και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η αναβάθμιση του αμερικανικού internet καθώς και η εκπαίδευση περισσότερων αραβόφωνων και ειδικών στις δημόσιες σχέσεις. Οι ΗΠΑ θα πρέπει να γίνουν πιο ευέλικτες όσον αφορά τη καθημερινή επικοινωνία τη πρώτη δηλαδή διάσταση. Να αντιδρούν γρήγορα και να εξηγούν τα τρέχοντα γεγονότα. Νέοι ραδιοσταθμοί να εκπέμπουν στα αραβικά και να μεταδίδουν ειδήσεις και λαϊκή μουσική. Να συνεργάζονται αποτελεσματικότερα με τα τοπικά μέσα όπως το Al Τζαζίρα και το Al Αραμπίγια. Η δεύτερη διάσταση η στρατηγική επικοινωνία θα πρέπει να περιλαμβάνει καλύτερες αναλύσεις της αμερικανικής πολιτικής με τον προσδιορισμό της ως δημοκρατικό έθνος πχ την κατηγορία ότι αδιαφορεί για το θάνατο χιλιάδων μουσουλμάνων να την αντικρούσει με τις παρεμβάσεις που έχει κάνει για να σώσει

μουσουλμάνους στη Βοσνία και στο Κόσσοβο καθώς και της βοήθειάς της σε μουσουλμανικές χώρες για την καταπολέμηση του AIDS. Να προωθηθεί η ειρηνική συνύπαρξη Ισραηλινών και Παλαιστινίων καθώς και ο εκσυγχρονισμός των αραβικών οικονομιών. Όσον αφορά την τρίτη διάσταση η ανάπτυξη επικοινωνίας μπορεί να έρθει από επαγγελματικές ενώσεις, ιδρύματα, πανεπιστήμια, μη κυβερνητικές οργανώσεις, με προγράμματα ανταλλαγής σπουδαστών, καθηγητών και υποστήριξη τεχνολογίας. (Nye, 2004)

Στις μέρες μας όπως και **στο μέλλον η εξωτερική πολιτική** σχεδιαζόμενη από κράτη θα χάσει την ισχύ της λόγω της παγκοσμιοποίησης. Η χρήση του διαδικτύου και η επανάσταση της πληροφορίας δημιουργεί εικόνες και εντυπώσεις που διαπερνούν τα εθνικά σύνορα. Πολυεθνικές εταιρίες, Μ.Κ.Ο, μη κυβερνητικοί παράγοντες, το διαδίκτυο, φαίνεται πως θα έχουν μεγαλύτερη δύναμη και απήχηση στο κοινό, θα έχουν τη δική τους ήπια ισχύ. Η Αμερική αδιαμφισβήτητα θα παραμείνει το νούμερο ένα, κυρίως στον τομέα της σκληρής ισχύος, όμως σίγουρα δεν θα παραμείνει όπως ήταν κάποτε. Η παγκοσμιοποίηση λοιπόν και η ανάπτυξη παγκόσμιων δικτύων αλληλεξάρτησης θέτει καινούρια θέματα στην εθνική ατζέντα των ΗΠΑ. Για την αντιμετώπιση των νέων παγκόσμιων απειλών – τρομοκρατία- κλιματική αλλαγή – ασθένειες – σταθερή οικονομία οι ΗΠΑ είναι αναγκασμένες να συμμαχήσουν και να συνεργαστούν με άλλα κράτη, όχι μόνο να ηγηθούν. (NYE JR, 2003)

Οι ΗΠΑ λοιπόν πρέπει να χρησιμοποιήσουν τη δεσπόζουσα θέση τους στο διεθνές σύστημα και να δημιουργήσουν διεθνείς θεσμούς που θα ωφελήσουν τόσο τις ίδιες, όσο και τον υπόλοιπο κόσμο. Θα πρέπει να διαμορφώσουν πολυμερείς θεσμούς στο πλαίσιο μιας ευρύτερης αντίληψης των εθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Οι οικονομικές κρίσεις, η κλιματική αλλαγή, η τρομοκρατία, η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών δεν γνωρίζουν σύνορα και επηρεάζουν τόσο τη ζωή των Αμερικανών όσο και του υπόλοιπου κόσμου. Τα προβλήματα αυτά που προέκυψαν από την παγκοσμιοποίηση θα αντιμετωπιστούν με πολυμερείς διεθνείς θεσμούς που θα ανακύψουν με την παγκοσμιοποίηση. (NYE JR, 2002)

Ο ανοιχτός πλουραλιστικός τρόπος με τον οποίο ασκείται η εξωτερική πολιτική της Αμερικής, μπορεί να εξαλείψει τις εκπλήξεις και επιτρέπει στα άλλα κράτη να έχουν φωνή και να συνεισφέρουν στην ήπια ισχύ των ΗΠΑ. Η PAX AMERICANA φαίνεται να διαρκέσει καθώς η υπεροχή της δημιουργεί ένα είδος δικτύου πολυμερών θεσμών που ενσωματώνονται σε ένα διεθνές σύνταγμα. (NYE JR, 2003)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΑΡΘΡΑ)

- WALTZ, K. (2010). *ΘΕΩΡΙΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ.
- ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ, Κ. (2000). *Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ.
- NYE JR, J. S. (2002). *ΤΟ ΠΑΡΑΔΟΞΟ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ ΑΕΒΕ.
- KISSINGER, H. (1995). *ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ*. ΑΘΗΝΑ: Α.Α ΛΙΒΑΝΗ.
- Nye, J. (2004). *SOFT POWER, THE MEANS TO SUCCESS IN WORLD POLITICS*. UNITED STATES: PUBLIC AFFAIRS.
- Posen, B. R., & Ross, A. L. (1996 1997, WINTER). *WIKIPEDIA*. Retrieved ΜΑΪΟΣ 4, 2013, from WIKIPEDIA: http://en.wikipedia.org/wiki/Grand_strategy
- ΔΕΛΑΣΤΙΚ, Γ. (2001). *ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΩΡΑ Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΟΝΟΚΡΑΤΙΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΛΙΒΑΝΗΣ Α.Α.
- ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ, Α. (2002). *Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ*. ΑΘΗΝΑ: Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ.
- ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ, Η. (2004). *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ.
- FRIEDMAN, G. (2009). *THE NEXT 100 YEARS . A FORECAST FOR THE 21ST CENTURY*. UNITED STATES: ANCHOR BOOKS.
- ΓΑΛΑΝΗΣ, Γ., & ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ, Σ. (2003). *ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ ΠΟΛΕΜΟΥ;*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ ΑΕΒΕ.
- ΚΑΦΦΕΣ, Γ. (2010). *Η ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Χ. (2009). *Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ.
- ΠΛΑΤΙΑΣ, Α. (2000). *ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΤΟΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ*. ΑΘΗΝΑ: ΕΣΤΙΑ.
- ΠΛΑΤΙΑΣ, Α. (1995). *ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ- ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- ΜΕΝΥ, Υ. (1995). *ΣΥΓΚΡΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- WALTZ, K. (2001). *Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ.
- ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ. (n.d.). *ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ*. Retrieved ΑΠΡΙΛΗΣ 27, 2013, from <http://el.wikipedia.org>
- ΔΡΟΥΓΟΣ, Α. (2013, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 28). *ΕΛ.ΚΕ.ΔΑ*. Retrieved ΑΠΡΙΛΙΟΣ 28, 2013, from ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ: WWW.ELKEDA.GR
- ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ. (2013). *ΤΟ ΔΕΛΕΑΡ ΤΟΥ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΥ. ΤΟ ΒΗΜΑ* .

- HARRISON, L. E., & HUNTINGTON, S. P. (2000). *CULTURE MATTERS*. NEW YORK: BASIC BOOKS.
- HUNTINGTON, S. P. (1993, SUMMER). THE CLASH OF CIVILIZATIONS? *FOREIGN AFFAIRS* , pp. 22 - 49.
- HUNTINGTON, S. (1999). *Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ ΚΑΙ Ο ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΤΑΞΗΣ*. ΑΘΗΝΑ: TERZO BOOKS.
- ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Χ. (2006). *ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 1945-2002*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ.
- ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ. (n.d.). *ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ*. Retrieved ΑΠΡΙΛΗΣ 27, 2013, from <http://el.wikipedia.org>
- ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ. (2013, ΜΑΪΟΣ 12). *ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ*. Retrieved ΜΑΪΟΣ 12, 2013, from ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ: <http://el.wikipedia.org>
- ΗΦΑΙΣΤΟΣ, Π. (2002). *Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ.
- ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, Κ. (2008). *Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ.
- ΧΕΙΛΑ, Ε. (1999). *Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΣΤΟ ΧΕΙΡΗΣΜΟ ΚΡΙΣΕΩΝ - Ο ΟΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΙΚΗΣ ΥΠΕΡΔΥΝΑΜΗΣ*. ΑΘΗΝΑ: Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ.
- Art R.J. and Jervis, R. (2007). *International Politics: Enduring concepts and contemporary issues*. London: Pearson/ Longman.
- ELMAN. (2007). *International Relations Theory for the 21st Century*. NEW YORK: Routledge. .
- GRAY, J. (2004). *Η ΑΛ ΚΑΪΝΤΑ ΚΑΙ Η ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ*. ΑΘΗΝΑ: ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ.
- ΜΠΟΣΗ, Μ. (2000). *ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ*. ΑΘΗΝΑ: ΤΡΑΥΛΟΣ.
- GIDDENS, A. (2002). *ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ*. ΑΘΗΝΑ: GUTENBERG.
- License, C. C.-A. (2012, ΙΟΥΛΙΟΣ 20). *ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ*. Retrieved ΜΑΪΟΣ 22, 2013, from ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ: <http://el.wikipedia.org>
- ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ, Μ. (2002). *"ΚΑΛΑ ΝΑ ΠΑΘΟΥΝ" Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 11Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ*. ΑΘΗΝΑ: ΓΝΩΣΕΙΣ.
- ΓΡΙΒΑΣ, Κ. (2001). *ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΝΑ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟ ΜΕΣΟ ΑΣΚΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟ ΝΑΤΟ ΚΑΙ Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ GLADIO*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Τ. (2002). *ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΕΝΑΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ* .
- ΚΟΤΖΙΑΣ, Ν.(2003).*ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΘΕΣΗ,ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ, ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ*.ΑΘΗΝΑ:ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
- ΚΑΙΡΙΔΗΣ, Δ.(2008).*Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΑΝΤΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ , Ο ΜΠΟΥΣ, Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΤΟ ΙΡΑΚ ΚΑΙ ΤΟ ΙΣΛΑΜ*.ΑΘΗΝΑ:Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ